

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM- İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ ALAN ÖĞRETMEN
ADAYLARININ ÇEVRELERİNDEKİ GÖRSEL
UYARANLARIN ESERLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Arif TÜZÜN

DENİZLİ-2025

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM- İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ ALAN ÖĞRETMEN ADAYLARININ
ÇEVRELERİNDEKİ GÖRSEL UYARANLARIN ESERLERİ
ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Arif TÜZÜN

Danışman

Prof. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN

DENİZLİ-2025

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazını kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Arif TÜZÜN

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecinde desteklerini benden eksik etmeyen, bilgisi, birikimi ve öğretim üyesi tecrübelerini benden esirgemeyen, sabrıyla tezimde her daim yol gösterici olmuş, öğrencisi olduğum için gurur ve mutluluk duyduğum, değerli tez danışmanım, sayın Prof. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN'a teşekkürlerimi sunarım. Tez oluşturma sürecinde benden desteğini ve bilgilerini esirgemeyen değerli öğretim üyesi sayın Doç. Dr. Ceren TEKİN KARAGÖZ hocama, tezimi oluştururken büyük önem arz eden öğrenci görüşmeleri için atölye dersine katılmamı ve gözlem yapabilmemi sağlayan hocam sayın Doç. Serdal YERLİ'ye, tez yazımında, tez savunmamda görüşleriyle bana yardımcı olan hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Barış BOZOK hocama teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca Tez yazım sürecinde benden desteğini esirgemeyen sevgili eşim Müslime TÜZÜN'e, kızlarım Özge ve Bilge TÜZÜN'e şükranlarımı sunarım. Sanat Tarihi lise öğretmenini olan rahmetli babam Mustafa TÜZÜN'e bana miras bıraktığı sanat ile ilgili kaynaklar için minnetlerimi sunarım.

Arif TÜZÜN

2025

ÖZET

Görsel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Çevrelerindeki Görsel Uyarıların Eserleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi

TÜZÜN, Arif

Yüksek Lisans Tezi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Resim İş Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN

Şubat 2025, 94 sayfa

Araştırmanın amacı; görsel sanatlar öğretmen adaylarının, eserleri üzerindeki; çevrelerindeki genel uyarıların, etkilerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında ayrıca, görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat izleyicisine vermek istedikleri mesajlar da araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, görsel sanatlar öğretmen adaylarının, çevrelerindeki görsel uyarıların, eserleri üzerine etkisinin incelenmesi sanat eğitimi açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu; Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim İş Eğitimi Ana Bilim Dalında, 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde örgün öğrenim gören dördüncü sınıf düzeyindeki, ana sanatı resim olan on bir görsel sanatlar öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesinde; açıklanması gerekli görülen Sanat ve Sanat Eğitimi, Görsel ve Estetik Algı, Gestalt Kuramı, Görsel Kültür, Görsel Metinlerarasılık kavramlarına değinilmiştir. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının, görsel ve estetik algılarıyla, sanatsal deneyimlerini etkileyen unsurların ortaya çıkarılması amacıyla; çevrelerindeki ve öğrenim gördükleri atölyedeki, genel uyarılara ilişkin yorumlarına başvurulmuştur. Bu yorumları anlayabilmek için, araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden olan, durum çalışması ve örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, katılımcıların görüşlerini ortaya çıkarmak için görüşme formu kullanılmıştır. Analizler sonucunda; öğretmen adaylarının, çevrelerindeki sanat eserlerine karşı algılarına ilişkin düşünceleri, öğretmen adaylarının, çalışmalarında etkilendikleri genel uyarılara ilişkin düşünceleri, öğretmen adaylarının atölye çalışmalarını etkileyen unsurlara ilişkin düşünceleri, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarının sonucunda vermek istedikleri mesajlara ilişkin düşünceleri olmak üzere dört ana tema belirlenmiştir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının,

öğrenim gördükleri atölye ortamındaki eğitimcilerin ve atölye arkadaşlarının kendi çalışmaları üzerindeki etkileri dikkatle gözlemlenmiştir. Araştırmanın sonucunda; görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanatsal çalışmalarında, tarihteki sanatçıların ve eserlerinin, sanat dönemlerinin, çevrelerindeki genel uyaranların, çok önemli etkenler olduğuna ulaşılmıştır. Ana sanat resim atölye çalışma ortamlarını etkileyen faktörler ve sanat izleyicisine vermek istedikleri mesajlar hususunda da önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu araştırmada edilen sonuçlarla görsel sanatlar eğitimi alan lisans öğrencilerinin çalışma ortamını daha etkin kullanmalarını sağlayacağı, etkilendikleri görsel öğelerin, genel uyaranların ve görsel kültür öğelerinin farkına vararak, eserlerini bu unsurlar yardımıyla oluşturacakları öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar eğitimi, güzel sanatlar, görsel sanatlar, güncel sanat, güzel sanatlar fakülteleri, görsel sanatlar dersi, görsel sanatlar öğretmen adayları, görsel uyaranlar, duygusal uyaran

ABSTRACT

Visual Arts Education Teacher Candidates Visual Stimulus in Their Surroundings Examining its Impact on Their Works

TÜZÜN, Arif

Master's Thesis, Department of Educational Sciences,
Department of Art Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN

Şubat 2025, 94 page

The purpose of the research is to examine the effects of general stimuli in their environment on the works of visual arts teacher candidates. In addition, the messages that visual arts teacher candidates want to give to the art audience were investigated within the scope of the research. In line with this purpose, the examination of the effects of visual arts teacher candidates' visual stimuli in their environment on their works was evaluated in terms of art education. The study group of the research consists of eleven visual arts teacher candidates who are in the fourth grade of formal education in Pamukkale University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Painting and Crafts Education, in the Spring Semester of the 2022-2023 Academic Year, and whose main art is painting. In the theoretical framework of the research; the concepts of Art and Art Education, Visual and Aesthetic Perception, Gestalt Theory, Visual Culture, Visual Intertextuality, which are deemed necessary to be explained, were mentioned. In order to reveal the visual arts teacher candidates' visual and aesthetic perceptions and the elements that affect their artistic experiences; their comments on general stimuli in their environment and in the workshop where they study were consulted. In order to understand these comments, the qualitative research methods, case study and sample methods, criterion sampling, were used as research methods. The interview form was used as a data collection tool to reveal the opinions of the participants. As a result of the analyses; four main themes were determined as the teacher candidates' thoughts on their perceptions of the works of art in their environment, the teacher candidates' thoughts on the general stimuli they are affected by in their studies, the teacher candidates' thoughts on the elements that affect the workshop

studies, and the teacher candidates' thoughts on the messages they want to give as a result of their practice studies. The effects of the instructors and workshop friends in the workshop environment where the visual arts teacher candidates study on their own works were carefully observed. As a result of the research; It was concluded that the artists and their works in history, art periods, and general stimuli in their environment are very important factors in the artistic works of the visual arts teacher candidates. Important results were also reached regarding the factors affecting the main art painting workshop work environments and the messages they want to give to the art audience. It is predicted that the results obtained in this study will enable undergraduate students receiving visual arts education to use their work environment more effectively, and that they will become aware of the visual elements, general stimuli and visual culture elements that affect them and create their works with the help of these elements.

Keywords: Visual arts education, fine arts, visual arts, contemporary art, fine arts faculty, visual arts course, visual arts teacher candidates, visual stimuli, affective stimulus

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.2. Problem Durumu	1
1.1.1.Problem Cümlesi	3
1.1.2.Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlılar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1.Sanat ve Sanat Eğitimi	6
2.2. İlgili Araştırmalar	15
2.2.1. Yurtiçi Çalışmalar	15
2.2.2. Yurtdışı Çalışmalar	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	21
3.1.Araştırmanın Modeli	21
3.2.Çalışma Gurubu	23
3.3. Verilerin Toplanması	24
3.3.1.Görüşme Formunun Hazırlanması	25
3.4.Verİ Toplama Süreci	26
3.5.Verilerin Analizi	26
3.5.1.Ön Hazırlıklar	27
3.5.2.Verilerin Analizi	27

4.1.Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	28
4.1.1. Katılımcı Grubundan, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Çevrelerindeki Sanat Eserlerine Karşı Algılarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	28
4.2.Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
4.2.1. Katılımcı Grubundan Öğretmen Adaylarının, Çalışmalarında Etkilendikleri Genel Uyarılara İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
4.3.Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	40
4.3.1.Katılımcı Grubundan, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Ana Sanat Resim Atölye Çalışmalarını Etkileyen Unsurlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar	40
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
4.4.1. Katılımcı Grubundan, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Uygulama Çalışmaları Sonucunda Vermek İstedikleri Mesajlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER	72
5.1.Tartışma ve Sonuç	72
5.2. Öneriler	77
KAYNAKLAR	79
EKLER	84
Ek 1. Görüşme Formu Örneği	84
Ek 2. Etik Kurul Onay Formu	87
Ek 3. Genel Kodlar Listesi	88

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 2.1. <i>Grütter'e (1987) göre, Gestalt teorisinin görsel kavramları</i>	14
Tablo 3.1. <i>2022-2023 Lisans 4. Sınıf Görsel Sanatlar Öğretmen Adayı Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı</i>	23
Tablo 3.2. <i>Araştırmada Görüşlerine Başvurulan Uzmanlar</i>	25
Tablo 4.1. <i>Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Çevrelerindeki Sanat Eserlerine Algılarına İlişkin Tema- Kod Tablosu</i>	28
Tablo 4.2. <i>Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Çalışmalarında Etkilendikleri Genel Uyarılara İlişkin Tema- Kod Tablosu</i>	33
Tablo 4.3. <i>Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Atölye Çalışmalarında Etkilendikleri Uyarılara İlişkin Tema- Kod Tablosu</i>	41
Tablo 4.4. <i>Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Çalışmalarında Vermek İstedikleri Mesajlara İlişkin Tema- Kod Tablosu</i>	48

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tez kapsamındaki önemli kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Araştırma, Pamukkale Üniversitesi, Resim-İş Öğretmenliği A.B.D.’de görsel sanatlar öğretmeni, olacak bireylerle birlikte yapılmıştır. Lisans düzeyinde görsel sanatlar eğitimi bölümü; eğitim/öğretim hayatları boyunca, görsel-uzamsal yeteneği, sanat tekniğine yeteneği ve görsel sanatlara ilgisi olan öğrencilerin, görsel beceri ve tasarım bilgilerini geliştirerek ilerde, bu alandaki meslek seçimlerine rehberlik edecek eğitmenler yetiştirdiği için çok önemli bir branştır.

Bu öneminden dolayı, görsel sanatlar öğretmen adaylarının, lisans öğrenimi boyunca ürettikleri sanatsal çalışmalarının; arka planında hangi görsel kültür, görsel yayınlar, genel uyarılar olduğu, bu çalışmaların bilinç ve bilinçaltılarındaki yeri ilerde öğrencilerine nasıl bir görsel sanatlar eğitimi vereceklerini de etkileyecektir.

İnsanlık tarihi boyunca kendini bulunduğu çağın gereksinimlerine göre kendine has bir dille ifade etmiştir. Antik çağ efsanelerin, destanların ve mitsel öğelerin kullanıldığı hikâyelerin çağı olmuştur. Bu çağda söz ve sözün kuralları, anlamı oluşturmaktaydı. Orta Çağ’da sözün kaybolmasına karşı yazının kalıcılığı otoritenin ve gücün sembolü haline gelmişti. Aydınlanma çağıyla gelişen edebiyat ve matbaanın icadı ile yazılı metinlerin kalıcılığı ve özgürlüğü sağlandı. Günümüze doğru ise yazının egemenliğin üstüne teknolojinin gelişimi ile önce fotoğraf makinesinin, ardından sinema ve televizyon gibi hareketli görüntüleri saptayan araçların icadıyla, dünya “imgelerin ve görsel kültürün” kendine has kurallarıyla açıklanabilecek hızla değişen bir sürecine içine girmiştir (Parsa, 2004).

Görsel kültürün iletiminde yeni nesillerin bunu algılayıp, kendi sanat anlayış ve yaratım süreçlerinde form değiştirerek kullanmaya devam edeceklerdir. Bu da sanatsal üretimin sürekliliğini ve dönüşümünü oluşturacaktır.

Bu çalışmanın esas alındığı bireyler, uluslararası literatürde, “Y” ve “Z” kuşağı olarak adlandırılan kuşaklar içerisinde kabul edilmektedir. Bu kuşaklar, bilişim ve haberleşme teknolojisinin çok geliştiği, sosyal medya uygulamalarının oldukça yaygınlaştığı, görsel öğelerin sunumu ve yayılmasında hızın önem kazandığı döneme denk

gelmektedir (Parsa, 2007).

“Y” kuşağı, genellikle 1980'lerin başından 1990'ların sonuna kadar doğan bireyleri tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bu kuşağın üyeleri, teknolojinin hızla geliştiği, internetin yaygınlaştığı ve sosyal medyanın ortaya çıktığı bir dönemde büyümüştür. “Z” kuşağı ise, genel olarak 1996 ile 2010 yılları arasında doğan bireyleri tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bu kuşak, dijital teknolojilerin ve sosyal medyanın yaygın olduğu bir ortamda büyümüştür, bu nedenle Z kuşağı, teknolojiye en fazla uyum sağlayan kuşaklardan biri olarak kabul edilir (Mücevher, Erdem, 2018).

“Y” ve “Z” kuşaklarının, görsel sanatlar öğretmeni adayı olduğu bu süreçte; görsel her türlü materyale, internet ve sosyal medya aracılığıyla kolayca ulaşmaktadırlar. İster eski ister yeni olsun filmlere, dijital oyunlara, çeşitli animasyonlara, ulusal olsun uluslararası olsun sanat eserlerine, gerçek veya uzaktan müze gezme olanaklarına, uluslararası seyahatin kolaylaşması ile tarihi yerleri görme imkânlarına ulaşma olanağına sahip oldukları için, bu kuşaktaki görsel sanatlar öğretmen adaylarında oldukça yoğun görsel kültür belleği oluşmaktadır. Bu sadece imgesel tasarımlarında değil, desen çalışmalarındaki renk seçimi ve çizgi tarzlarına kadar yansımaktadır (Parsa, 2007).

Bu kuşaklardaki, görsel sanatlar öğretmenleri kendi kuşaklarından gelen ve mevcutta “Alfa” olarak adlandırılan kuşağa öğretmenlik yapacaklardır. “Alfa” kuşak gurubuyla ilgili çalışmalar hala sürmektedir. Apaydın ve Kaya, (2020); Jha, (2020); McCrindle, (2007) araştırmalarında, 2010-2025 yılları arasında doğanları Alfa kuşağı kapsamına almışlardır (akt. Demirel, 2021).

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, kendi görsel birikimleriyle birlikte, daha da gelişecek görsel teknolojiyi etkili kullanmaları ve tecrübeleriyle, yukarıda bahsettiğimiz, yeni kuşakların görsel birikimleri, yetenekleri, ilgileri ve yenilikçi fikirleri birleşerek geçmişte de olduğu gibi görsel sanatlarda gelişim ve ilerleme sürekliliğini koruyacaktır. Araştırmada günümüz öğretmen adaylarını etkileyen görsel uyaranlar, görsel sanatlar öğretmeni olduklarında, öğrencilerine aktaracakları görsel sanat dersine ait teknikleri, çalışma örneklerini ve teorik bilgi birikimlerini etkileyecektir. Bulundukları dönemin sanat gereksinimlerini bilerek ve eğitim verdikleri kuşağın özelliklerinin farkında olarak görsel uyaranların ve görsel kültür bilincinin sanat eğitiminde ne kadar önemli olduğunun farkındalığını yaratması bakımından bu araştırma yapılmıştır.

Çalışmanın kavramsal çerçevesinde özellikle; sanat ve sanat eğitimi, görsel ve estetik algı, Gestalt kuramı, görsel kültür, görsel metinlerarasılık, kavramları üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada PAÜ Görsel Sanatlar Eğitimi ABD 'da öğrenim gören lisans son sınıf öğrenci

profilleri ve çevrelerindeki genel uyaranların çalışmaları üzerine etkileri araştırılacaktır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, *Görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının, çevrelerindeki görsel uyaranların, eserleri üzerine etkisi nelerdir?* olarak belirlenmiştir.

1.1.2. Alt Problemler

Araştırmada temel problem cümlesi doğrultusunda, aşağıda belirtilen alt problemlere ilişkin yanıtların aranması amaçlanmıştır.

1. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, çevrelerindeki sanat eserlerine karşı algıları, nelerdir?
2. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, çalışmalarında etkilendikleri genel uyaranlar, nelerdir?
3. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, atölye çalışmalarında etkilendikleri uyaranlar, nelerdir?
4. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, uygulama çalışmaları sonucunda vermek istedikleri mesajlar nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Görsel sanatlar sayesinde insanlar kendi imgelemlerinde oluşturdukları dünyayı dışa aktarmaktadırlar. Bireyler eserlerini oluştururken, sosyal, psikolojik ve başka görsel uyaranlardan etkilenirler. Bu bağlamda oluşturulan eser bir eseri oluşturan bireyin aynası konumundadır. Bu eser, oluşumuna etki eden görsel uyaranlar hakkında ipuçları alabileceğimiz çalışma alanıdır.

Araştırmanın öncelikli amacı: PAÜ Görsel Sanatlar Öğretmen adaylarının çalışmaları üzerindeki gerek; görsel öğelerin, sanat eserlerinin, sanatçıların, çevresel ortamın, diğer disiplinlerin etkisinin, görsel uyaranların vb. gerekse öğrenim gördükleri yerdeki görsel eserlerin, çalışma arkadaşlarının çalışmaları, atölye ortamı ve eğitmenlerinin, etkisinin incelenmesini esas almaktadır. Ayrıca hayatları boyunca dışarıda etkilendikleri görsel öğeler ve görsel uyaranların araştırılacağı bir çalışma olacaktır. Öğrenim gördükleri ortamdaki eğitmenler tarafından veya öğrenim gören diğer lisans öğrencilerinin sergilenen eserlerinin, çalışmalarına etkisi ne ölçüde vardır? Sorusuna cevaplar aranacaktır. Bu soruların cevaplarının aranacağı çalışmada elde edilen bulguların Görsel sanatlar eğitimi alan lisans öğrencilerinin çalışma ortamını daha etkin kullanmalarını sağlayacağı,

etkilendikleri görsel kültür öğelerinin eserlerinde tasarım etkisinin artırılmasında faydalı olacağı öngörülmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, görsel sanatlar öğretmen adaylarının, çevrelerindeki ve çalışma ortamlarındaki görsel ve genel uyaranların, çalışmalarını ne yönde etkilediğinin araştırılması bakımından önem arz etmektedir. Araştırma, örneklem gurubundan elde edilecek veriler ile resim-iş eğitimi ana bilim dalı öğretim görevlileriyle, lisans öğrencileri arasındaki akademik etkileşimi artırması bakımından önemlidir.

1.4. Sayıtlar

Bu kısımda yükseköğrenim sürecinde olan 4.sınıftaki görsel sanatlar öğretmen adaylarının, görüşleri ile bu sürece katkı sağlayacakları varsayılmaktadır.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, veri toplama aracında yer alan sorulara verdikleri cevaplarda samimi oldukları varsayılmaktadır.

Seçilen kaynak ve dokümanların araştırmaya ışık tutacak nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Pamukkale Üniversitesi, Resim İş Eğitimi Anabilim Dalında, Resim-İş öğretmenliği lisans bölümünde, Resim Ana Sanat Atölye Dersinde, 2022-2023 öğretim yılında eğitim gören 4. sınıf görsel sanatlar öğretmen adayları ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırmacı tarafından hazırlanacak olan görüşme formu, bu formda yer alacak sorular ve bu sorularda bulunan kodlardan elde edilecek veriler ile sınırlıdır.
- Araştırmanın süresi iki tam yıl ile sınırlıdır.
- Araştırma verileri doküman incelemesi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İmge: Duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, hayal, imaj (TDK, 2023).

Eser: Emek sonucu ortaya konan ürün (TDK, 2023).

Lisans: Genellikle dört yıl süren üniversite veya yüksekokul öğrenimi (TDK, 2023).

Kuşak: Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişiler topluluğu (TDK, 2023).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili araştırmalara ve araştırmanın dayandığı kuramsal temellere yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Sanat ve Sanat Eğitimi

Sanat, insanın duygu, düşünce ve hayal gücünü ifade etme biçimidir. Farklı disiplinlerde (resim, müzik, edebiyat, heykel, tiyatro, dans vb.) ortaya konulabilen sanat, estetik bir deneyim yaratmayı amaçlar. Sanatın tanımı zamanla değişmiş olsa da genel olarak yaratıcı bir süreç ve bireysel ya da toplumsal deneyimlerin bir ifadesi olarak kabul edilir. Sanat, kültürel ve tarihi bağlamlarla da derin bir ilişkiye sahiptir ve toplumların değerlerini, inançlarını ve duygularını yansıtabilir. Aynı zamanda sanat, izleyicileri düşündürmek, duygulandırmak veya eğlendirmek gibi çeşitli amaçlar taşıyabilir (Kavuran, 2003).

Sanatın ne olduğuyla ilgili düşünceler, Antik dönemde Platon'dan bu zamana kadar devam etmektedir. Platon'a göre, doğa idealar dünyasının bir taklididir. Bu nedenden dolayıdır ki sanatçı, taklidin taklidini yaparak gerçekten uzaklaşmaktadır, demiştir. Aristo ise, sanatı: “Gerçekte olanı değil, olması gerekeni yansıtır.” Şeklinde ifade etmiştir. Sanat, insan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkidir. Hançerlioğlu çalışmasında sanatı, insan ile nesnel gerçeklik arasındaki ilişki yönünden şu şekilde tanımlamıştır:

Sanat, insanla nesnel gerçeklik arasındaki estetik ilişki olarak tanımlanmaktadır. Nesnel gerçeklik sanatçıda estetik biçimlerde yansır. Sanat, insana, topluma ve toplumsal yaşama sıkı bir şekilde bağlıdır. Sanatta öz ve biçim, ulusallık ve evrensellik, soyutla somut, duygusalla düşünsel iç içedir ve birbirinden ayıramaz. Sanatçının bütün bu diyalektik karşıtlıkları örgensel bir bütünlüğe kavuşturma biçimi, içinde yaşadığı tarihsel dönemin ve koşulların oluşturduğu dünya görüşüne bağlıdır (Hançerlioğlu, 1982, s. 364).

Auguste Rodin, “Sanatı dünyayı anlamak ve anlatmak isteyen bir düşünce çabası” olarak tanımlar (akt. Erinç, 1998, s. 83). Tolstoy'un sanat tanımı ise şöyledir: “Sanat insanın bir zaman duymuş olduğu bir duyguyu kendinde canlandırdıktan sonra aynı duyguyu başkalarının da duyabilmesi için hareket, çizgi, renk, ses ya da sözcüklerde belirlenmiş biçimler aracılığı ile onlara aktarmasıdır” (akt. Doğan, 1998, s. 145). Albrecht Dürer'e göre “Sanat doğanın içindedir, sanatçı bunu oradan çıkarabilendir” (akt. Erinç, 1998, s. 83). Hegel'e göre sanat din ve felsefe alanları bakımından şöyle ifade edilmektedir:

Sanat, kendisini din ve felsefe ile aynı alan içerisine yerleştirdiği zaman ve ilahi olanı, insanlığın en derin ilgilerini ve tinin en kapsamlı hakikatlerini zihinlerimize getirmenin yalnızca bir yolu olduğu zaman en yüksek ödevini yerine getirir. Sanat eserlerinde uluslar, en zengin iç sezgilerinin ve

düşüncelerinin tortusunu bırakmışlardır ve sanat çoğu kez onların felsefelerini ve dinlerini anlamamanın anahtarı olmuştur. Sanat, bu uğraşmayı din ve felsefe ile paylaşır, ama bunu özel bir biçimde sergileyip, bu şekilde onu duyulara, duyguya ve doğanın görünüş tarzına yaklaştırarak yapar (akt. Tülüce, 2021, s. 16).

Sanatın insanlık tarihiyle birlikte ilerlediği yukarıdaki tanımlar ışığında görülmektedir. Özetle bir etkinliğin gerçekleşmesi için gerekli yöntem, bilgi, duygu ve kuralların toplamı sanatı oluşturur. İnsanların yaşantılarında karşılaştıkları durumların, yaşadıkları duyguların, düşüncelerin; tecrübelerden yararlanılarak yetenek ve imgesel öğeler kullanılarak ifade edilmesine olanak sağlayan, insanlar arası iletişim kurulmasına yarayan, yaratıcı, yenilikçi bir insan etkinliği olarak görülebilir (Bozkurt, 1995).

Sanat Eğitimi açıklamadan önce eğitimin ne olduğunu açıklamak gerekir. Eğitim, bireylerin bilgi, beceri, değerler ve tutumlar gibi istendik davranışlar kazandığı bir süreçtir. Bu süreç hem bireysel gelişimi hem de toplumsal ihtiyaçları karşılamak amacıyla düzenlenen faaliyetlerdir. Eğitim, okulda yapılan derslerden, yaşam boyu süren öğrenme deneyimlerine kadar geniş bir yelpazede gerçekleşebilir. Eğitim, sadece akademik bilgi sunmakla kalmaz; aynı zamanda bireylerin sosyal, duygusal ve etik açıdan da gelişmesini sağlar. Bu nedenle eğitim, bireylerin toplumda daha sorumlu, bilinçli ve etkili bireyler olmasına yardımcı olur (Tanrıöğen ve Sarpkaya, 2010). Çotuksöken'in çalışmasındaki eğitim kavramı üzerindeki görüşü şöyledir:

İnsan-dünya-bilgi arasında aracı ortamı oluşturan eğitim, bir yanıyla deneyimdir, bir yanıyla tümüyle bilgidir, bir yanıyla da insanı oluşturan, dönüştüren bir değerdir. Eğitim, yapısı gereği insan-dünya-bilgi ilişkisini kurar; büyük ölçüde bilgiye ve deneyime dayanır ve değer üreten bir varlık olarak insanın vazgeçilmez varlık koşuludur. Böyle bir varlık koşulunun gerçeklik kazanması için bir hak olarak değerlendirilmesi, günümüz dünyası için bir zorunluluktur. Eğitimin, insanın olanaklarının ortaya çıkarılmasında vazgeçilmez bir temel oluşturması, onun bir hak olarak korunmasını ve geliştirilmesini gerekli kılar (Çotuksöken, 2008, s. 30).

Sanat eğitimi bu bilgiler ışığında tanımlayacak olursak, bireylerin sanatla ilgili bilgi, beceri ve estetik anlayışlarını geliştirmeye yönelik yapılan bir eğitim sürecidir. Bu eğitim, sanatın farklı dallarına (görsel sanatlar, müzik, dans, drama, edebiyat vb.) olabilir. Sanat eğitimi hem bireysel yaratıcılığı hem de toplum içindeki sanatsal katılımı teşvik etmeyi amaçlar. Kişilerde güzel olanı sezebilmeyi, algılayabilmeyi, kendini doğru tanıyabilmeyi ve ifade edebilmeyi, estetik yargıda bulunabilmeyi sağlar. Sanat eğitimi, sadece sanatçılar yetiştirmeyi değil, aynı zamanda sanat yoluyla bireylerin daha geniş bir insan deneyimini anlamalarına ve bu deneyimleri ifade etmelerine yardımcı olmayı amaçlar. Bu nedenle sanat eğitimi hem kişisel gelişim hem de toplumsal katılım açısından büyük önem taşır (San, 2019). Sanat eğitiminin önemi günümüzde daha fazla hissedilmektedir. Sanat eğitimi alan bireylerde çok yönlü düşünme kabiliyetinin geliştiği bilinmektedir. Özsoy

ve Alakuş'un araştırmasındaki sanat eğitimi kavramı ile ilgili tespitleri önemlidir.

Güzel sanatlar ya da görsel sanatlar ve tasarım alanları olan resim, heykel, seramik, grafik, tekstil, fotoğraf gibi farklı sanat ve tasarım dallarının eğitimini yalnızca resim-iş ile karşılamak zor olmaktadır. Ayrıca bu alanların yanı sıra, sanat tarihi estetik ve sanat eleştirisi eğitimi de kapsayan; bu alanlara yönelik bilimsel araştırmaları, program ve içerik geliştirme çalışmalarını içeren eğitim biliminin adının ne olması gerektiği de bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Böyle kapsamlı bir eğitim ancak "sanat eğitimi" adlandırması karşılayabilir. Bu nedenle "sanat eğitimi" adlandırması diğer sanat alanlarının adlandırılmasında bir kuşku bulunmadığından, sadece görsel Sanat ve tasarım alanlarının eğitimi ve öğretimine yönelik olarak kullanılmaktadır. Bu anlamda sanat eğitimi plastik sanat ve tasarım etkinliklerinin yanı sıra, sanat tarihi, eleştiri, estetik disiplinlerinin eğitim ve öğretimi; ders öğretim programları araç gereç derslik donanımı, özel öğretim yöntemleri ve değerlendirme gibi diğer konuları da içerir. (Özsoy ve Alakuş, 2009, s. 40).

2.1.2. Görsel ve Estetik Algı

Görsel ve estetik algı kavramlarını açıklamadan önce "algı" kavramını açıklamamız gerekmektedir. Ertan ve Sansarcı'nın araştırmasında algı kavramının filolojik kökenine açıklık getirilmiştir. Algı kelimesi, kökeni Latince "almak" anlamına gelen "capere" kelimesinden gelmektedir. Duyu organlarına gelen uyarıların anlamlı hale getirilme sürecine algı denilmektedir. Bilim, algı ile başlar ve algıya dayanır. Algı, çevreden alınan duyu uyarılarının zihinde anlamlı bir deneyime çevrilme sürecidir (Ertan ve Sansarcı, 2017, s. 19). Algı, nesneler arasındaki; bağlantıları daha iyi görmek, karşıtlıkları fark etmek ve daha iyi görebilmek için önemli süreçtir. Açacak olursak algı; duysal ayırım yapabilme, farkındalık, ayrıntılı anlama sürecidir. Algısal eğitimde bireyler, tüm bu ilgili unsurları öğrenmekle birlikte, bakış açılarını genişletmeyi ve detaylı incelemeyi öğrenirler (Özsoy, 2009). Akarsu (1987) araştırmasında algıyı tanımlarken "Algı, dikkat yöneltilerek algılar vasıtasıyla dikkatin yöneldiği şeyin bilincine varmadır. Diğer bir deyişle bilinçli bir farkına varma olarak açıklanabilecek zihinsel bir eylemdir" (akt. Arıkan, 2008, s. 22). Şeklinde ifade etmiştir. Görsel algı da görme duyusunun kullanıldığı durumdur. Görsel algıda öne çıkan, parçadan giderek, bütünü görebilmektir. Varlıkların, özsel gerçekleri hakkında görsel verileri bilgi olarak kodlayan süreç görsel algılamadır. Bireyler görsel algı birikimlerini, düşünme sürecinde etkili kullanır (Atalayer, 1994). Doğan'ın çalışmasında görsel algı kavramının ilişkili olduğu etkenlere açıklık getirilmiştir;

Görsel algı kavramı görsel uyarıları tanıma, ayırt etme ve daha önceki deneyişlerle ilişkili olarak yorumlama yeteneği anlamına gelmektedir. Görsel algı sadece iyi görme yeteneği değildir. Bir görsel uyarının yorumu göz ile değil beyinde olmaktadır. Örneğin dört çizgiden meydana gelmiş şekil gördüğünde duyu izlenimini gözlerle almakta ancak bir kare olduğunu tanıma ise bir düşünme olayı olmaktadır. Görsel algılama hemen her davranışımızda bulunmaktadır. Görsel algılamadaki yetenekleri sayesinde çocuklar okumayı, yazmayı, aritmetik yapmayı ve okuldaki başarıları için gerekli olan tüm diğer becerileri öğrenmektedirler. Okula başlayanların büyük bir kısmı görsel algılama alanına giren problemleri başaracak şekilde hazırlıklı değildirler (Doğan, 1989, s. 22).

Görsel algı, bireylerin çevresindeki görsel uyarıcılara (ışık, renk, şekil, hareket vb.) tepki verme ve bu uyarıları anlamlandırma yeteneğidir. Görsel algı, gözler aracılığıyla alınan bilgilerin beyin tarafından işlenmesiyle gerçekleşir. Bu süreç, nesneleri tanıma, derinlik ve mesafe algısı, hareket algısı ve renk ayırt etme gibi çeşitli bileşenleri içerir (Yılmaz ve Kaya 2023). Estetik, netliği olmayan duygusal bilginin bilimidir. Başka bir anlamda bilginin açık seçik olmayan flu olma şeklidir. Baumgarten’a göre estetik, sanat alanında güzeli arayış, duygusal olarak ideal olanı, mükemmeli yakalayıp tatmin olduğumuz, durumları inceleyen bir alandır. Estetik sanat ile güzelliği anlamlandırmaya çalışan düşünce ürünüdür (Balcı, 2015). Yetişkin araştırmasında “estetik” kavramının; filolojik kökenine değinmiş ve tarihsel süreçte çeşitli filozofların “estetik” kavramıyla ilgili tanımlarından örnekler vermiştir;

Estetik sözcüğü Grekçe “aisthesis” ya da “aisthanestha” sözcüğünden gelir. Aisthesis sözcüğü duyum, duyulur algı anlamında, “aisthanesthai” ise duygularla algılamak anlamına gelir. Estetik bu anlamda duyulur, algılanır ya da duygusallığın sağladığı bilgiyle ilgili bir bilim dalı olarak düşünülür. Bu kavram, İlk olarak 18. yüzyılın ortalarında Alman filozof Baumgarten tarafından felsefede duyular öğretisini özerk bir alan olarak tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. 1750–1758 yılları arasında yayınladığı “Aesthetica” adlı eseriyle ilk kez bu bilim dalını temellendiren, konusunu belirleyen ve sınırlarını çizen Baumgarten, estetiği “güzel üzerine düşünme” bilimi olarak ele almıştır (Yetişkin, 1991, s. 6).

Estetik, sanat, güzellik ve zevk anlayışıyla ilgili bir felsefi disiplindir. İnsanların sanatsal deneyimlerini, güzellik algısını ve bu algının kültürel, toplumsal ve bireysel boyutlarını inceler. Estetik, aynı zamanda sanat eserlerinin değerini ve anlamını değerlendirme yöntemlerini de kapsar. Bu alanda yapılan çalışmalar, sanatın doğası, yaratım süreci ve izleyici üzerindeki etkileri gibi konuları araştırır. Estetik; felsefe, sanat tarihi, psikoloji ve sosyoloji gibi farklı disiplinlerle de etkileşim içindedir (Yılmaz, 2018).

Estetik algı ise, Seeley’in (2006) *Sanat Eğitimi Alan Bireylerde Estetik Algı Oluşturmak İçin Görsel Kültür Eğitiminin Gerekliliği* adlı çalışmasında belirttiği üzere “Baumgarten, sanatı ve estetiği birbirine bağlı iki çalışma alanı olarak görmüştür ve ona göre bu alanları birbirine bağlayan şey, ikisinin de algı sürecinin yapısını anlama amacı gütmesidir. Bu bağlamda Baumgarten, “estetik” terimini bir tür algı bilimi olarak göstermiştir” (akt. Balcı, 2015, s. 468). Erinç’in araştırmasındaki, duyularımızın, genel uyarılarla ilişkisi ile birlikte estetik algılamanın ortaya çıkışı hakkındaki görüşleri şöyledir:

Artistik ya da estetik hissetme, algılama ve ardından da hoşlanma için, her şeyden önce duyularımızın, iç ve dış dünyamızdaki uyarıcılarla bilinçli ya da bilinçsiz, doğrudan ya da dolaylı bir ilişki içinde bulunması gerekir. Bu ilişkiyi hem bir ölçüde düzenlemek hem de sonuçlarını analiz etmek son derece karmaşık bir iştir. Bunu da sanat psikolojisi üstlenmiştir denebilir (Erinç, 1998, s. 55).

Bu görüşlere göre, Estetik Algı bilişsel bir süreç olmakla birlikte hem psikoloji bilimi hem de sanatın ortak paydada çalıştığı bir konudur. Bu bilgiler ışığında, Estetik algı, bireylerin sanat eserlerini, doğayı veya herhangi bir güzellik unsuru ile ilgili deneyimlerini nasıl hissettiklerini ve değerlendirdiklerini ifade eder. Bu algı, kişinin sahip olduğu kültürel, sosyal ve bireysel faktörlerden etkilenir. Estetik algı, görsel, işitsel ve diğer duyuşsal deneyimlerin yanı sıra, duygusal tepkileri ve düşünce süreçlerini de içerir. Bireyler, estetik algı sayesinde bir sanat eserinin veya bir manzaranın güzelliğini takdir edebilir, duygusal bir bağ kurabilir veya eleştirel bir gözle değerlendirebilir. Bu süreç, zevk, hayranlık, hoşlanma veya rahatsızlık gibi çeşitli duygusal tepkilerle sonuçlanabilir. Estetik algı, bireylerin sanatı ve güzelliği nasıl deneyimlediklerini anlamak için önemli bir kavramdır (Balcı, 2015). Elbette sanat eğitimi alan bireylerde estetik algıların gelişimi beklenen bir durumdur. Bu durumu detaylıca ele aldığımızda;

Sanat eğitimi aracılığıyla estetik bakış açısı oluşturulan çocuk, hayat disiplini kazanır. Çünkü estetik duygular güzeli hatırlatır ve hazırlar. Estetik farkındalık olarak da tanımlanan doğal ve yapay çevredeki ayrıntıları fark edebilme becerisi, çocukların ayrıntılar üzerinde çalışmaya yönlendirilmesiyle kazandırılır. Estetik eğitimde bireysel özgürlük vardır. İnanç, yaratıcı ve tasarım kavramlarıyla birlikte kişisel deneyimleri ve anlatımsal değerleri gelişir. Çocukta, ayrıntıları görmeye, daha önce dikkat etmediği biçimleri fark etmeye yönelten sanat eleştirisi disiplini, estetik algı ve beğeni ile çocuğun içinde bulunduğu biçim dünyasını araştırır, şekillendirir (Balcı, 2015, s. 469).

Balcı'nın görüşünden de anlaşılacağı üzere, sanat eğitiminde; eğitim kavramında, ana amaç olan, istendik davranışları kişiye kazandırmadaki istendik davranışlar; sanatın içerisinde yer alan estetik, tasarım öge ve ilkeleri, sanat literatürü gibi kavramları kişinin belleğine alarak sanatsal yeteneği derecesinde sanatsal algılarını artırarak kullanma becerisi kazanmasıdır. Sanat eğitimi, estetik algıyı sadece bir görsel zevk meselesi olarak değil, çok daha kapsamlı bir deneyim olarak ele almayı öğretir. Sanatçılar ve sanat eğitimi almış bireyler, dünyayı estetik bir bakış açısıyla daha anlamlı bir şekilde kavrayabilir ve bu algıyı ifade etme konusunda daha yetkin hale gelirler (Özsoy ve Alakuş, 2009). Görsel ve estetik algıyı anlamlandırmada psikolojideki Gestalt Kuramından bahsetmek gerekir.

2.1.3. Gestalt Kuramı

Gestalt kuramını anlayabilmemiz için öncelikle bilinç ve bilinçaltı kavramlarını açıklamamız gerekmektedir. Bilinç, bireyin kendi içsel deneyimlerinin, düşüncelerinin, duygul arının ve çevresindeki dünyanın farkında olma durumu diyebiliriz. Sağlam çalışmasında bilinci şu şekilde tanımlar:

Ana rahmindeki bebeğin bazı uyarımları almaya başlamasıyla içerlik kazanan ve son nefeste biten farkında olma hareketidir ve insanın benliğinin yanında, dış dünyadaki tüm varlıkları ve kavramları

algılamasını sağlayan beyinsel anlama faaliyetlerinin tümüdür (Sağlam, 1997, s. 33).

Bilinçaltı kavramının ise farklı disiplinlere göre tanımı yapılmaktadır. Öncelikli olarak bilinçaltının fizyolojik tanımını inceleyecek olursak, Zeman'ın araştırmasında bu konuya değinilmiştir:

Bilinçaltı çok yönlü işlevi olan bir mekanizmadır. Fizyolojik olarak tanımlarsak, Bilincimizin farkında olmadığı, davranışlarımızın yönlendirilmesinde önemli olan ve bedenimizdeki istemsiz kasları yöneten yapıdır. Sinir sisteminin istemli denetim dışındaki kısmını kontrol eden otonom sinir sistemi, iç organlarımız ve onların düz kaslarının neredeyse tümünün bilinçdışı işleyişinden sorumludur: Bağırsakların kasılması, kalbin atışı, yüzümüzün kızarması otonom sinir sistemi içinde gerçekleşen sinyallere bağlıdır. Bilinçli planlarımızın hiçbirisi bu sinir sistemine etki etmez (Zeman, 2006, s. 82).

Bilinçaltı, zihinsel algı durumları açısından değerlendirildiğinde ise, bilincinde olduğumuz durumların ve yaşantımızdaki davranışlarımızı, hareketlerimizi etkileyen, ancak doğrudan farkına varmamıza engel olan zihinsel mekanizmadır. Alt bilinç; uyuyan bilinç, durağan bilinç ve derin bilinç olarak da isimlendirilmiştir. Bilinçaltı kısaca en zayıf farkındalık durumudur diyebiliriz (Sağlam, 1997). Küçükbezirci, araştırmasında bilinçaltı kavramıyla ilgili şu görüşlere yer vermiştir;

Çevremizdeki görüntü, ses, mesaj gibi uyarımların farkında olmadan zihnimizde yer ettiğini fark etmişizdir. İşte bu biz farkında olmadan verilerin zihnimizde toplandığı alana bilinçaltı diyoruz. Bilinçaltı zihni beynimizin kara kutusuna benzetebiliriz, nitekim bilinçaltı zihin doğumdan ölüme kadar tüm yaşananları, çevremizdeki gördüğümüz, duyduğumuz bütün her şeyi kayıt eder (Küçükbezirci, 2013, s. 1879).

Bu görüşlerden de anlaşılacağı üzere, bilinçaltı, bireyin farkında olmadığı, ancak düşünceleri, duyguları ve davranışları üzerinde etkili olabilen zihinsel süreçleri ifade eder. Psikolojide, bilinçaltı terimi genellikle Sigmund Freud'un teorileriyle ilişkilendirilir. Freud'a göre, bilinçaltı, bastırılmış anılar, duygular ve içgüdüler gibi bilinçli zihnin dışında kalan unsurları barındırır. Bu unsurlar; doğrudan erişilemeyen anıları, duygusal çatışmaları, arzuları, dürtüleri olduğu kadar saldırganlık, cinsellik, vb. gibi temel biyolojik içgüdüleri ve itkileri de kapsar. Bunlar, bilinçli düşünceler ve davranışlar üzerinde dinamik bir etkiye sahiptirler (Budak, 2003). Bilinçaltı, bireyin davranışlarını, kararlarını ve duygusal tepkilerini şekillendiren önemli bir faktördür. Örneğin, bir kişinin belirli bir durumdan neden rahatsız olduğunu veya bir olaya neden güçlü bir şekilde tepki verdiğini tam olarak anlaması zor olabilir; bu tür durumlar genellikle bilinçaltındaki süreçlerle ilişkilidir (Küçükbezirci, 2013). Bilinçaltını etkilemede görsel uyarımların etkisi çok fazladır. Bu durum ile ilgili araştırmalar yapılmış olup, hala üzerinde araştırmalar yapılmaya devam edilmektedir. Bilinçaltını etkileyen bu durum birçok tüketim alışkanlığımızı, toplumsal davranışlarımızı etkilemektedir. Bilinçaltı ile ilgili kullanılan tekniklerden bir örnek de yine

Küçükbezirci'nin çalışmasından alınmıştır:

Bilinçaltına görsel mesaj göndermek için kullanılan bir diğer teknik ise 25. kare diye adlandırılan tekniktir. Göz bir saniyede 24 sahne karesini algılayabilirken, 25. kareye yerleştirilen görüntüyü algılayamaz ancak bilinçaltı bu görüntüyü depolar. Böylelikle istenilen mesaj hedef kişi/kitleye iletilmiş olur. Farklı yayın sistemlerinde kare sayıları ya da teknik olarak işlem farklılıkları olsa da gözün algılayabileceği görüntü karelerinin üzerinde kare yerleştirme tekniği ile kurulan bu sistem genel olarak 25. kare tekniği olarak adlandırılmaktadır (Küçükbezirci, 2013, s. 1885).

Bilinçaltı çok kapsamlı bir kavramdır. Bu nedenle psikoloji, psikanaliz, psikiyatri vb. birçok bilim dalının inceleme alanı altındadır. İnsanın istemsiz düşünce ve hareketlerini belirleyen bir olgudur. Bilinç ve Bilinçaltı kavramlarını açıkladıktan sonra Gestalt kuramının nasıl ortaya çıktığını açıklayabiliriz. Kişilerin görme organı sayesinde görsel deneyimleri nasıl organize edip algıladığını, Alman ve Avusturyalı Psikologlar 1900'lü yılların başlarında araştırmaya başladılar. Almancada koymak, yerleştirmek, düzenlemek anlamına denk gelen "stellen" fiilinden türetilmiş olan *gestalt* bir kuram olarak geliştirilmeye çalışıldı. Gestalt kuramı sayesinde; algılama, öğrenme, bellek, hatırlama, problem çözme konularında yeni yöntemler oluşturulmuştur. Bu açıdan bakıldığında görsel algılama ve Gestalt kuramı arasında çok yakın bir ilişki görülmektedir. Yüksel'in çalışmasında Gestalt kuramının ortaya çıkışı ve gelişimi şu şekilde aktarılmıştır:

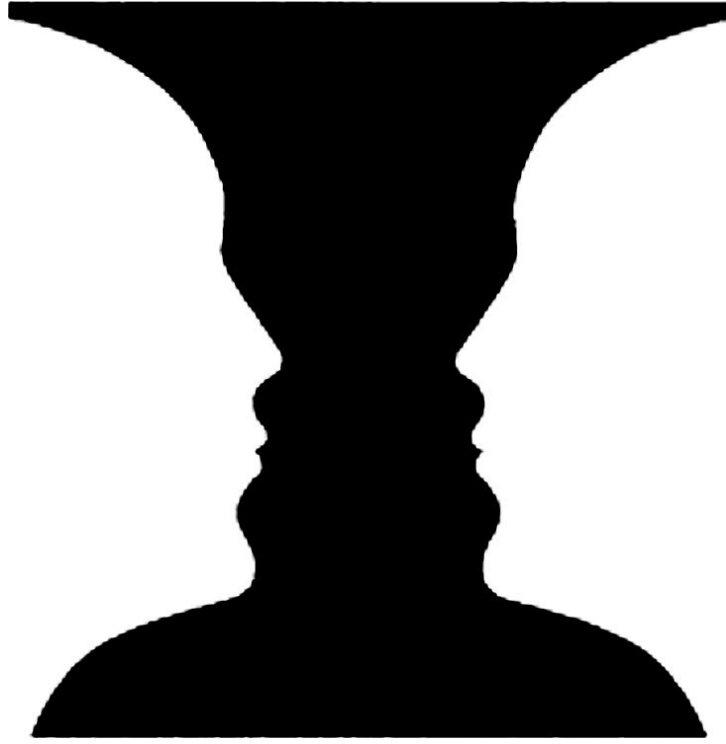
Gestaltizm (Almanca 'da *şekil* ve *form* anlamına gelmektedir) bilişsel süreçler içerisinde özellikle "algı" ve "algısal örgütlenme" konularında yoğunlaşmış psikoloji teorisi. 20.yy'ın ilk yarısında, Almanya'da ortaya çıkmıştır. Gestalt Psikologları'nın ortaya koymuş oldukları, görsel dinamizmi oluşturan kuvvetler vardır. Bu kuvvetler; görme fizyolojik işleminin, bilinçli bir karşılığı olarak kabul edilir. Teoriye göre, görsel hareketler, kazara olan hayali çağrışımların uyarıcıya verdiği önemsiz bir bağıntı değil, biçim ve rengin geometrik modelinden önce, okuyucunun kısmen bilincinde olan, düzenleyici kuvvetler sonucu meydana gelen modeldir. Yani görsel alandaki düzen, elemanlar arasındaki ilişkiler bütünüdür. Gestalt psikologları bu ilişkinin sürekli insan beyni tarafından arandığını ve bir içgüdü olması nedeniyle gerekli olduğunu vurgulamışlardır (Yüksel, 2002, s. 178).

Gestalt kuramında bilginin temelini nasıl ele alındığına dair bilgiler, Özsoy'un araştırmasında açıklanmıştır.

Gestalt teorisi, psikoloji alanında somut biçimcilik anlayışını ileri sürmektedir. Buna göre bilgiye temel olan, onu meydana getiren şey, parçalar değil, "Bütün"dür. Her algı, unsurların toplanması ve birleşmesiyle değil, biçim olarak gerçekleşir. M. Wertheimer, K. Koffka ve W. Köhler'in geliştirdikleri bu teze göre, biçim kavramı bilinç olgusunun kavradığı tasarımı dile getirir (Özsoy, 2009, s. 17).

Bu bilgiler ışığında, Gestalt Kuramı, insanın çevresini algılama biçiminin, yalnızca basit algısal süreçlerin bir sonucu değil, aynı zamanda zihinsel organizasyon, deneyim ve anlamlandırma süreçlerinin bir ürünü olduğunu savunur. Bireyler, nesneleri ve olayları daima bir bütün olarak algırlar ve algılarını bu bütünün içindeki ilişkiler üzerinden anlamlandırır. Görsel sanatlar için de insanların görsel öğeleri nasıl organize ettiğini ve

anlamlandırdığını anlamak, estetik ve işlevsel tasarımlar yapmada önemlidir (Küçükbezirci, 2013). Gestalt kuramında, şekil-zemin ilişkisi önemlidir. İnsanın, düzlemde bulunan ve dağılım gösteren; olay, olgu veya özellikleri algılamasının başlangıç noktasını şekil- zemin ilişkisi oluşturur (Koç ve Bulut, 2014).

Görsel 2.1. Zemin-Şekil İlişkisine Dair Örnek Görsel

Gestalt psikologlarına göre bir nesnenin ne olduğuna bakıldığında görülen, zemin üzerindeki nesnenin bütünlüğüdür. Tüm algılarımızda bir şekil ve zemin vardır. Dikkatin yoğunlaştığı nesne şekil, diğer yüzey ise zemindir. Dolayısı ile şekil ve zemin mutlak kavramlar değildir, dikkatin yoğunlaştığı noktaya göre şekil ve zemin değişebilir. Görsel 2.1.'de ilk gördüğümüz, siyah bir şamdan, vazo veya yüz yüze bakan iki insan görüntüsüdür. Bu gayet doğaldır, resimde farklı algılamalar şekil ve zemin unsurlarının yer değiştirmesine neden olur. Beyazı zemin kabul ettiğimizde siyah bir şamdan, siyahı zemin kabul ettiğimizde iki insan görüntüsü, görürüz. Şekil ve zemin farklılıkları kullanılması bilinçaltına mesaj göndermede kullanılan tekniklerden biridir (Küçükbezirci, 2013). Gestalt kuramında şekillerin gururlanmasına ve örüntülerine göre de sınıflandırma da önemlidir (Koç, 2010). Gestalt teorisinin şekil gruplandırmasıyla ilgili, görsel kavramları Tablo 2.1'de detaylandırılarak gösterilmiştir.

Tablo 2.1. *Grütter'e (1987) göre, Gestalt teorisinin görsel kavramları (akt. Akar ve Doraj, 2023).*

Kavram	Açıklama
İyi Form (Prägnanz)	İyi form ilkesi, insanın psikolojik organizasyonunun eğiliminden ve mükemmelleştirilmiş biçimden türetilmiştir. Eksik formlar veya bir formun parçaları, bilinen eksiklikleri uyarlayarak veya bilinen formlara yaklaşılarak biçimsel eksiklerini tamamlamaya eğilimindedir.
Yakınlık	Mekân organizasyonunun en basit halidir. Birbirine yakın nesneler görsel olarak gruplanma eğilimindedir. Farklı konumlarda ve birbirlerinden uzak olsalar da bir grup olarak algılanmaktadır. Benzerlik Şekil öğeleri, boyut, doku, renk vb. bakımından eşit niteliklere sahipse birbirine benzer unsurlar olarak algılanmaktadır.
Benzerlik	Şekil öğeleri, boyut, doku, renk vb. bakımından eşit niteliklere sahipse birbirine benzer unsurlar olarak algılanmaktadır.
Bağımlılık	Görsel birimlerin bir bütün olarak oluştuğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, kapalı bir yüzey, açık yüzeyden daha belirgin bir form olarak algılanmaktadır.
Süreklilik	İnsan gözünün bir nesneyi izlemeye başladığında, başka bir nesneye karşılaşıp kadar bu yönü takip etmeye devam edeceğini belirtir. Göz belirli bir yönde hareket ettiğinde, dikkat çekici bir şey gözlemleyene kadar hareketi o yönde tutacaktır
Kapatma	Beynin potansiyel bir kalıbın parçası olduğu düşünülen eksik detayları sağlamasını veya bir kez kapanma sağlandığında, bir kalıp eşleşmesi oluşturmak için gereksiz detayların ortadan kaldırılmasını içermektedir.

Gestalt kuramının yaşamımızdaki olgular için temel bir kuram olduğunu görmekteyiz. Konumuz gereği görsel sanatlarda ve görsel algıda da bu durumun geçerli olduğunu görmekteyiz. Bir sanat çalışması veya sanat eseri algılanmasında ya da tasarlama süreçlerinde, görsel düzenlemede yer alan elemanlar tek başına değerlendirilmemeli, düzenlemede yer alan diğer elemanlarla birlikte ilişkisi incelenerek, etkileşimleri değerlendirilmeli ve bir bütün olarak algılanmalıdır (Yüksel, 2002).

2.1.4. Görsel Kültür

Görme olayı insanlık için çok önemlidir. Zaman içinde gördüklerini kültürel olarak nesiller boyu aktarma ihtiyacı hissettiklerini çevremizdeki mağara resimlerinden, tarihi eserlerden, sanat eserleri gibi unsurlardan anlamaktayız. Bu durumun görsel kültür olarak adlandırılması çağımız için kaçınılmaz olmuştur. Özellikle görme kültürü, yirmi birinci yüzyılda ortaya çıkan çok yönlü bilgi iletiminin, doğal bir sonucu olarak, bilgi birikimini ve büyük yaygınlık kazanan görüntü araçlarının, sosyal medyanın ve dijital teknolojilerin elbirliği ile yarattığı yeni bir tür biçimidir (Parsa, 2004). Karadağ'ın kitabındaki görsel kültür kavramına dair görüşleri şu şekildedir:

Günümüz toplumları, gösterilen şeylerle nesnel gerçek arasındaki bir yerde sıkışık durumda bırakılmıştır. İnsanların bu boşluk içinde akıntıya kapılmaları işten bile değildir. Bu nedenle, herkesin bilgileneceği ya da bilgilendirilmesi zorunlu görülmektedir. Görüntü kültürü bu bakımdan yaşamsal ve gerekliliği tartışılmayan bir Olgu olarak karşımıza çıkmıştır. Uluslararası sınırların giderek ortadan kalktığı günümüzde, doğal olarak, kültürler arasında büyük geçişlerin olması ve birtakım kaynaşmaların yaşanması kaçınılmaz görünmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında görme kültürü, görmeyi algılamaya ve onu üst bilince taşıyan ve yüzyılımızın yeni aydınlanma şekli olarak, geleceğe damgasını vuracak olan bir olgudur. Görme ayrıcalığı kültürler arası buluşmada, yerelliğin ve evrenselliğin çıkmazlarını ortaya seren çözümleyici güç olarak bireyleri aydınlığa kavuşturan en büyük kazanım olacaktır (Karadağ, 1. Cilt, 2004, s. 13).

Görme kültürü, aynı zamanda teknolojinin gelişimiyle de değişim göstermiştir. Dijital medya ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, görsel içeriklerin üretim ve tüketim biçimlerini dönüştürmüş, bireylerin görsel deneyimlerini zenginleştirmiştir. Bu bağlamda, görme kültürü, bireylerin dünyayı nasıl gördüklerini ve bu görme biçimlerinin toplumsal ve kültürel dinamiklerle nasıl şekillendiğini anlamak için önemli bir araçtır. Görme kültürü, bireylerin ve toplumların görsel dünyayı nasıl algıladıkları, bu algıdan nasıl anlam çıkardıkları ve bu anlamları nasıl yorumladıkları ile ilgili bir kavramdır. Görme kültürü, sadece gözle görülen imgelerle sınırlı olmayıp, aynı zamanda görsel deneyimlerin toplumun değerleri, ideolojileri, toplumsal normları ve tarihsel bağlamlarıyla nasıl şekillendiğini de içerir (Balcı, 2015).

2.1.5. Görsel Metinlerarasılık Kavramı

Disiplinler arası bir kavram olan “metinlerarasılık” (İng. intertextuality), 1960'lı yıllarda metinlerarasılık kavramından ilk söz eden kişinin Julia Kristevadan olduğu bilinmektedir (Şimşek, 2020). Kristeva'ya göre, metinlerarasılık bir metnin tekrarı veya taklidi değildir. Önceden oluşturulmuş metinlerin unsurlarını kullanarak, esinlenerek ortaya yeni, özgün bir metin ortaya çıkmasıdır. Önceki metinlerden de öğeler kullanılır fakat bunların bağlamı değiştirilmiştir. Bu bir devinim halinde sonsuza dek sürer. Bu sayede yazarın veya okuyucunun daha önceki metinleri taklit etmeleri değil, daha önceki anlam süreçlerini takip ederek yeni metinler elde edilmesi sağlanır. Bu yeni metin kendinden önceki metinlerin içinde özümşenerek kullanılmasından ibarettir (Önal, 2013). Bu durumdan yola çıkarak, metinlerarasılık kavramı görsel sanatlar için de geçerlidir. Burada metin kavramı ile birlikte görsel kavramı da dâhil olmaktadır.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Yurtiçi Çalışmalar

Güven'in (1996) *Resimde Görsel Algılama* isimli çalışmasında, resimde görsel algılama olgusu adı altında gelişen bu araştırmada, algı ve algılama, uzay- mekân algısı,

görsel düzende yüzeyin algılanmasına etki eden temel özellikler araştırılmıştır. "Çocukta görsel algılama ve gelişimi" tanımları; bu kavramların belli ilkelere bağlılıkları, beyinde algının ve yanılmanın oluşumu, algılamanın duyuyla bağıntısı yöntemleri de ele alınmıştır.

Sonuç olarak dönemi için öncü araştırmalardan biridir. Araştırmacı, sanat eğitime, okulöncesi dönemden başlanması gerektiği ve çocuğun yaratıcı yetisi, koşullanmış inançlardan arındırılarak eğitilmesi gerektiğini önermektedir. Bunun bir davranış biçimi olması gerektiğini öne sürmüştür. Küçük yaşlardan başlayarak duyu ve duyuların, görsel algılama ve imgesel düşünmenin, sanatsal etkinliğin eğitim içinde yer almasını zorunlu görmektedir. Özellikle yaratıcılığın geliştirilebilmesi için sanat eğitiminde, görsel algılama olgusuna öncelik tanıyan bir program izlenmesi gerektiğini tespit etmiştir.

Yeğnidemir'in (2019) *Görsel Algının Sanatsal Yaratıcılık ve Tasarım Duyarlılığı ile İlişkisinin İncelenmesi* isimli çalışmasında, sanatsal üretimin bir eylem olarak nasıl ortaya çıktığı ve sürecinin nasıl geliştiği, yaratıcılık ve yaratım olarak adlandırdığımız olguların bakmak, anlamak, tanımak, içselleştirmek ve bellek gibi kavramlarla olan ilişkisini tartışarak ortaya koymak amaçlanmıştır. İnsanların görme ve biçimlendirme sürecindeki soyutlamalarını, sanatsal yaratıcılık bağlamında incelemiştir. Sonuç olarak, sanatsal yaratıcılığı: yaratıcılığın doğası ve yaratıcı süreçler, yaşamsal döngülere ve insanın doğayla olan ilişkisi unsurları çerçevesinde açıklamaya çalışmıştır.

Boran'ın (2020) *Görsel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Çevrelerindeki Sanat Objelerine İlişkin Görsel ve Estetik Algılarının Değerlendirilmesi*, adlı çalışmasında: Gazi Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda, görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının: Öğrenim gördükleri çevredeki sanat objelerine olan görsel ve estetik algıları araştırılmıştır. Katılımcıların, seçtikleri sanat objelerine olan beğenileri ve beğeni nedenlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğrenim gördükleri ortamdaki sanat objelerinin sergilenme biçimleri hakkındaki görüşlerine yönelik araştırma yapılmıştır. Yaptığı görüşme ve belirlediği ölçeklerle öğrencilerin uyarılarının ve duygu durumlarının analizini yapmıştır. Sonuç olarak, sergilenen sanat objelerinin, görsel sanatlar öğretmen adaylarının eğitimi ve gelişimi için önemi göz önüne alınarak farklı tekniklerin uygulandığı sanat objeleri sergilenmesi gerektiğini belirtmiştir. Sergilenen sanat objesi ne kadar güzel olsa da sergilendiği ortam ve kaide gibi özellikler iyi seçilmediyse etkisinin azaldığına vurgu yapmıştır. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının teorik derslerin pratikle yoğun biçimde desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Müze eğitimi gibi derslerin etkinliğinin artırılması gerektiği sonucuna varmıştır.

Karasu'nun (2021) *İstanbul'da Resim-İş Öğretmenliği Okuyan Lisans Öğrencilerinin Güncel Sanata Dair İlgi ve Algı Düzeylerinin Yaratıcılıkları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi* isimli çalışmasında, postmodern ve günümüz kavramsal sanatına görsel sanatlar öğretmen adaylarının bakış açısı ve anlamlandırma becerileri ele alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda, sanat eğitimi öğrencilerinin kavramsal açıdan güncel sanat hakkında bilgi Sahibi olduğu görülürken bu akımlarda uygulamada bulunan, çalışma ortaya koyan kişi azlığına dikkat çekilmiştir. Mevcut sanat eğitiminin ve alt yapısının güncel sanat ve fikir akımlarını gerçekleştirmek için yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Sonuç olarak güncel sanatın görsel sanatlar öğretmeni adayları için uygulamada yer verilmesine yönelik imkân ve yapıların geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. İstanbul ekseninde gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların ilgili sanat bienallerine, etkinliklere katılımının Anadolu'dan daha gelişkin olduğuna vurgu yapmıştır. Bu hususta mevcut iletişim ve sosyal medya kaynaklarıyla birlikte illerdeki yerel ve merkezi yönetimler desteğiyle üniversitelerin görsel sanatlar bölümleri iş birliğine giderek, ilgili bölümlerde okuyan öğrenciler için ulusal düzeyde post modern sanat, güncel sanat akımlarının aktarımına ve uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekliliği üzerine durulmuştur.

Saydam'ın (2022) *Eğitici Dijital Oyunlar ile Desteklenmiş Görsel Algı Eğitiminin Çocukların Görsel Algısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi* çalışmasında, okul öncesi eğitim dönemi için, hazırlanan eğitici dijital oyunlar ile desteklenmiş görsel algı eğitiminin çocukların görsel algı gelişimleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda, dijital oyunlar ile desteklenmiş farklı eğitim programlarının, farklı gelişim alanlarına etkili olabileceği, eğitimcilere ise; dijital oyunlara sınıf içerisinde yer vererek soyut ve öğrenilmesi zor kavramların öğretilmesini, kolay ve zevkli hale getirmesini kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir.

Yüncü'nün (2024) *Tasarım Odaklı Düşünme Modeline Göre Legoların Beş Yaş Okul Öncesi Çocuklarının Görsel Algı Beceri Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi* çalışmasında, Tasarım Odaklı Düşünme Modeline göre Legolarla tasarlanan eğitim programının çocukların görsel algı beceri gelişimleri üzerindeki etkisini incelenmiştir. Nicel bir araştırma yöntemi olan deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Yapılan araştırmanın çalışma grubunu, Gaziantep ilinin bir ilçesinde bulunan okul öncesi dönemi çocukları oluşturmuştur. Çalışmanın sonucunda, Çocukların, Göz-Motor Koordinasyonu, Şekil-Zemin Ayrımı, Şekil Sabitliği ve Mekânda Konumun Algılanması alt boyutlarından aldıkları ön test-son test puanları arasında istatistik olarak son test lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özet olarak yapılan bu Legolarla destekli eğitim programının çocukların

öğrenme becerilerine önemli katkıları olduğu saptanmıştır.

2.2.2. Yurtdışı Çalışmalar

Mahlmann'nın (1970) *The Effect of Various Visual Stimuli on The Drawings of College Students*. (çev. A.Tüzün). *Çeşitli Görsel Uyaranların Üniversite Öğrencilerinin Çizimleri Üzerindeki Etkisi*, adlı çalışmasının amacı, belirli görsel uyaranların üniversitedeki sanat öğrencilerinin çizim ürünleri üzerindeki bazı etkilerini belirlemektir. Bu çalışma belirli sözel olmayan uyaran yapılarının, katılımcıların çalışmalarında olası ağırlığını ve etkisini dikkate almıştır. Araştırmacı, yöntem olarak, nitel araştırma tekniklerinden, durum çalışması yöntemini kullanmıştır. Öğrencilere natürmort resim çizdirmiş ve kompozisyondaki öğelerin yerlerini değiştirmiştir. Özetle, bu deneysel çalışma ile çizim sürecinin daha önceki çalışmalar tarafından keşfedilmemiş bir kısmını araştırma ihtiyacına dayanmaktadır. Uyarı düzenlemesinin çeşitli uyaran yapılarından yapılan çizimler üzerindeki olası etkisini araştırmak amacıyla deneysel bir durum tasarlanmıştır. Üç farklı düzenlemeden ve bu düzenlemelerin hareketli ve stil biçimlerinden oluşan iki düzenlemeden oluşan bu durum, çizimlerin uyarlardan etkilenip etkilenmeyeceğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Öğretmenin rolü, dışsal faktörlerin öğrenci önyargıları üzerindeki etkisi, psikolojik faktörler, çizim sürecindeki çalışma stratejileri ve genel olarak çizim sürecini etkileyen faktörlerin daha iyi anlaşılmasına ilişkin açıklamalar yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma ile daha spesifik olarak, belirlenmeye çalışılanlar ise: Görsel formların, şekillerin ve ilişkilerin karmaşıklığının, değişen düzenlemelerin; kişisel yargılara göre değişiminin çizimlerde önemli ölçüde belirgin olduğu gözlemlenmiştir. Bu yargıları etkileyen faktörler: Estetik kalite, basitlik, karmaşıklık, medya kullanımı ve süreç çeşitliliği, üsluptaki soyutluk derecesi unsurları olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın önemi, sanat eğitimcisinin rolünü, işlevini ve yöntemini daha iyi tanımlama ihtiyacının devam etmesi ve öğretme-öğrenme süreciyle ilgili olarak elinde daha fazla bilgi olmasını sağlamaktır. Sanat eğitmeninin, sınıfta daha fazla etkili olması bu çalışmanın amacıdır. Bu araştırmayla, belirtildiği gibi, çizim sürecinin bir kısmını keşfetmek ve dahası, öğretimi geliştirmek adına bu aktivite yoluyla öğrenmenin nasıl daha iyi anlaşılabilirliğini belirlemektir.

Locher'ın (1995). *A Measure of the Information Content of Visual Art Stimuli for Studies in Experimental Aesthetics*. (çev. A.Tüzün). *Deneysel Estetik Çalışmaları İçin Görsel Sanat Uyaranlarının Bilgi İçeriğinin Bir Ölçüsü* adlı çalışması, Mehrabian ve Russell'ın Bilgi Oranı Ölçeği'nin (IRS) resimlerin bilgi içeriğini ölçmede kullanışlılığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Eşit sayıda sanat eğitimi almış ve almamış erkek ve

kadın lisans öğrencilerinin de dahil olduğu kırk sekiz denek, yirminci yüzyıla ait, on altı tane yağlıboya resmini Mehrabian-Russell (1974) nicel bir araştırma modeli olan IRS ile on dört zıt sıfat çiftini kullanarak, eserleri "ilgi" ve "zevk" açısından derecelendirmiştir. Tüm derecelendirme verileri üzerinde gerçekleştirilen etken analizleri, tüm IRS öğelerine ilişkin derecelendirmelerin toplamı olan bilgi oranı puanının, bu özelliğin ortak doğasını yansıtan sanat uyaranlarının karmaşıklığının bir ölçüsünü sağladığını ortaya çıkarmıştır. Spesifik olarak, bir kompozisyonun hem fiziksel hem de istatistiksel özelliklerini (örneğin, basit-karmaşık; gereğinden fazla-çeşitli) ve izleyicinin bir kompozisyonun içeriğine "aşinalığını" (örneğin, yaygın-nadir; tanıdık-yeni karşılaşılan) yansıtan öğelerin, bilgi oranı puanının iki değişken arasındaki ilişkiyi ölçmede kullanılabilir olduğunu göstermiştir. Bu değerler, resmin tarzından önemli ölçüde etkilenmiş ancak deneklerin cinsiyetinden, eğitiminden veya resimle ilgili estetik yargılardan etkilenmemiştir. Araştırmacı sonuç olarak, IRS'nin, görsel sanatların, izleyiciyi etkileyen uyaranlarının bilgi içeriğinin ölçülmesi ve analizi için potansiyel olarak güçlü bir araç olduğuna dair kanıt oluşturduğunu belirtmektedir

Haanstra'nın (1996) *Effects of Art Education on Visual-Spatial Ability and Aesthetic Perception: A Quantitative Review*. (çev. A.Tüzün). *Sanat Eğitiminin Görsel-Uzamsal Yetenek ve Estetik Algı Üzerindeki Etkileri: Nicel Bir İnceleme* adlı çalışması incelendiğinde, Algısal öğrenmenin uzun zamandır sanat eğitiminin önemli bir hedefi olduğundan bahsetmiştir. Bu konudaki deneysel bulgular; bireysel çalışmalar ve anlatı incelemeleri kapsamında araştırılmıştır. Araştırmacının incelemesinde, sanat eğitiminin; hem görsel-uzamsal yetenek hem de estetik algı üzerindeki etkilerine ilişkin araştırmalar yürütülmüştür. Yöntem olarak, istatistiksel prosedürler (meta-analizler) kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından o dönem yapılan, literatür taramasında 1960 ve 1990 arası yayınlanan, ilgili çalışmalarda, görsel-uzamsal yetenekle ilgili otuz deneysel çalışma ve estetik algıyla ilgili otuz dokuz çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda sanat eğitiminin görsel-uzamsal yetenek üzerindeki etkisiyle alakalı önemli bir veri bulunamamıştır. Ancak yürütülen geçmiş çalışmalarda sanat eğitiminin estetik algı üzerine etkisini inceleyen orta düzeyde çalışmalara erişilmiştir. Araştırmacı yaptığı deneysel çalışma sonucunda, sanat eğitiminin, görsel-uzamsal yetenek gelişimi üzerinde en yüksek etkili olduğu gurubun küçük çocuklar olduğu verisine ulaşmıştır. Yüzde değer olarak da bu görülmüştür. Sanat eğitiminin estetik algı üzerindeki etkileri için bunun tersi geçerlidir. Yani yaş gurubu büyüdükçe sanat eğitimi etkisiyle estetik algı gelişimi daha fazladır. Sanat eserleri ve stüdyo sanatı çalışmalarının birleşimi, estetik özelliklerin algısını eğitmede en etkili yöntem olduğu kanıtlanmıştır. Olası eğitimsel çıkarımlar hala incelenmektedir.

Phillips'in (1997). *Ethics and manipulation in advertising*. (çev. A.Tüzün). *Reklamcılıkta, ahlak ve manipölasyon*. Adlı çalışmasında, Yirminci Yüzyıl ortasında yapılmış, bilinçaltını uyaran popöler çalışmalardan birine örnek olarak, 1957 yılında James Vicary yapmış olduğu çalışmanın nicel sonuçlarını değerdendirmiştir. Vicary, “Picnic” isimli sinema filminin her 5 saniyesinde 1, saniyenin 1/3000'ine denk gelecek şekilde: “Drink Coca Cola- Hungry? Eat Popcorn” yani “Coca Cola İçin-Aç mısınız? Patlamış Mısır Yiyin” yazan kareleri filme yerleştirmiştir İzleyiciler bunu direkt fark edememişlerdir. İlgili çalışmasında, Vicary hızla yanıp sönen reklam mesajları oluşturduğunu ve bu mesajların bilinçli bir şekilde değil, bilinçaltıyla algılandıklarını belirtmiştir. İzleyicilere verilen ilgili görsel 2.2.'de de görüldüğü üzere, “Aç mısınız? Patlamış mısır yiyin.” ve “Cola için” mesajlarının patlamış mısır satışlarını %57, Coca Cola satışlarını %18 oranında arttırdığını iddia etmiştir. Bu dönemde uygulanan ve günümüze kadar artarak devam eden bilinçaltını uyaran görsel reklamların, çok boyutlu analizini yapmıştır. Bu çalışması sonucunda tüketim alışkanlıklarımıza reklamların etkilerini ortaya koymuştur.

Crandall'ın (2006). *Invisible commercials and hidden persuaders: James M. Vicary and the subliminal advertising controversy of 1957*. (çev. A.Tüzün). *Görünmez Reklamlar ve Gizli İkna Ediciler: James M. Vicary ve 1957'nin Bilinçaltı Reklamcılık Tartışması*. Adlı çalışmasında da Araştırmacı, Vicary'nin hayatına odaklanmıştır. Reklam sektöründeki bilinçaltını etkileyen unsurların gelişimini, James Vicary'nin reklamcılık sektöründeki kariyeriyle birlikte aktarmıştır. Vicary'nin, yetenekli bir pazarlamacı olduğu, ikinci dünya savaşı sonrası Amerika'sında pazar araştırmacısı olarak çalıştığı, reklamlarda, bilinçaltına mesaj verme tekniğiyle çeşitli şirketlerin satış oranlarını artırdığı hakkında bilgi aktarmaktadır. Araştırmacı bu çalışmasıyla, Vicary'nin hayatı, ilgili çalışması ve savaş sonrası Amerika'daki pazarlama stratejilerinde gizlenmiş görsel ve mesajların bilinçaltına etkisini ve o dönemki toplum yapısına ve sosyolojisine olan yansımalarını irdelemeyi amaçlamıştır.

Resim 2.2. James Vicary'nin, “Aç mısınız? Patlamış Mısır Yiyin” Film Karesi Görseli

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasında yararlanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, uzun bir süre gerektiren, doğal yaşam ortamında, bu durumlarla alakalı detaylı ve derin bilgi toplanmasını amaçlayan araştırma yöntemidir. Eğitim bilimlerinde, nitel araştırmalar, doğal araştırmalar olarak adlandırılır. Nitel araştırmada veriler; görüşme, gözlem, günlük inceleme, saha notları, fotoğraf, video gibi teknolojik kayıt araçları, kişisel belgeler ve resmi kayıtlarla toplanır. Görüşme kısmı çok önemlidir. Bir veya daha fazla katılımcıya, önceden hazırlanmış, araştırmada bilinmeyen ve daha önce ulaşılmamış verilere ulaşabilmek için büyük öneme sahip kilit sorular hazırlanır. Katılımcıya yöneltilen bu sorularla araştırmanın amacına, katılımcının duygu ve düşüncelerini ortaya koyarak ulaşılmaya çalışılır. Bu şekilde gerçeğin ortaya çıkması sağlanmaktadır. Bu çalışmada durum çalışması türlerinden olan bütüncül tek durum deseni uygulanmak istenmiştir. Bu türde tek bir analiz birimi vardır (Bir birey, bir fakülte, bir kurum, vb.). Bütüncül tek durum deseni kullanılarak, daha önce kimsenin çalışmadığı veya ulaşamadığı durumlar çalışılabilir. Bu tür çalışma deseni kullanılan araştırmalar, daha sonraki araştırmacılar için yardımcı kaynak olabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

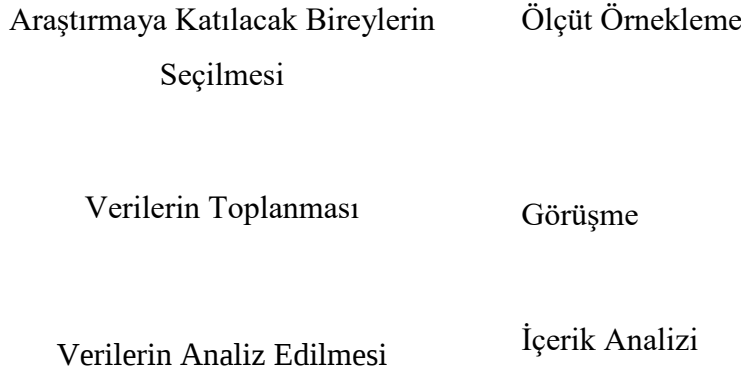
Araştırmanın modeli zaman ve metot yönünden incelendiğinde nitel araştırma yöntemlerinden olan bir “durum çalışması” (Case Study)’dır. “Vaka çalışması olarak da adlandırılan bu yaklaşım kısaca sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi olarak tanımlanmaktadır” (Merriam, 2013 s.40). Yin’e göre “Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içeriğinde çalışılan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan görgül bir araştırma yöntemidir” (akt. Şimşek, 2013, s. 277).

Bu Araştırmada; ele alınan araştırma soruları kapsamında olayın derinlemesine betimlenmesi ve tanımlanmaya çalışılması, elde edilen sonuçlar arasında neden sonuç ilişkisi kurulması amacıyla durum çalışması kullanılmıştır. Lune ve Berg’in araştırmasında araştırma yapmanın amacıyla ilgili tespitleri şu şekildedir:

Araştırmaları sadece verileri yığmak için yapmayız. Araştırma yapmanın amacı sorulara sistematik prosedürlerle yaklaşarak cevaplar bulmaktır. Nitel araştırma düzenli olarak farklı sosyal ortamları ve bu ortamları oluşturan grupları ya da bireyleri inceleyerek cevaplar arar. Dolayısıyla nitel araştırmacılar insanların kendilerini ve ortamlarını nasıl düzenledikleri ve bu ortamlardaki yaşayanların çevrelerini semboller, ritüeller, sosyal yapılar, sosyal roller ve bunun gibi şeylerle nasıl anlamlandırdıkları ile çok ilgilidirler (Lune & Berg, 2016, s. 20).

Araştırmada Yıldırım ve Şimşek (2018) tarafından belirtilen aşamalar takip edilmiştir. Bu aşamalar Şekil 3.1.'de gösterilmiştir.

Araştırma Sorusunun Geliştirilmesi	Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, çevrelerindeki görsel uyaranların, eserleri üzerine etkisi nelerdir?
Araştırmanın Alt Problemlerinin Belirlenmesi	Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, • Çevrelerindeki sanat eserlerine karşı algıları, nelerdir? • Çalışmalarında etkilendikleri genel uyaranlar, nelerdir? • Atölye çalışmalarında etkilendikleri uyaranlar nelerdir? • Uygulama çalışmalarında vermek istedikleri mesajlar, nelerdir?
Analiz Biriminin Saptanması	Araştırma, Denizli İlindeki, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi A.B.D.'de, 2022/2023 Akademik eğitim/öğretim yılının bahar döneminde öğrenim gören, son sınıf, resim ana sanat dalını seçen, on bir öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.1. Araştırma Aşamaları

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2022-2023 öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde, Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümünde, Resim İş Eğitimi Ana Bilim Dalında, Resim-İş Öğretmenliği Lisans Bölümünde, Resim Ana Sanat Atölyesinde, öğrenim görmekte olan, 4. sınıf öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Çalışma grubu, 8 kadın, 3 erkek toplam 11 görsel sanatlar öğretmen adayından oluşmaktadır.

“Örneklem belirlenirken amaçlı örneklem yöntemlerinden gözlem birimlerinin belirli niteliklere sahip olmasını gerektiren ölçüt örneklemesi kullanılarak belirlenmiştir” (Büyüköztürk, 2018, s.95). Çalışma grubunun 11 öğretmen adayı, gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmak isteyen ve araştırma onamını kabul eden katılımcılar arasından belirlenmiştir. Araştırmadaki katılımcıların Demografik özellikleri aşağıdaki Tablo 3.1.’de verilmiştir.

Tablo 3.1. 2022-2023 Lisans 4. Sınıf Görsel Sanatlar Öğretmen Adayı Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Mezuniyet
Ö1	Kadın	22	Sağlık M. Lisesi
Ö2	Kadın	22	Anadolu Lisesi
Ö3	Kadın	21	Lise
Ö4	Erkek	40	Lise
Ö5	Kadın	29	Meslek Lisesi
Ö6	Kadın	24	Açık Lise
Ö7	Kadın	21	Güzel Sanatlar Lisesi
Ö8	Kadın	22	Meslek Lisesi
Ö9	Erkek	22	Güzel Sanatlar Lisesi
Ö10	Erkek	23	Anadolu Lisesi
Ö11	Kadın	21	Lise

Tablo 3.1. incelendiğinde araştırmanın çalışma grubundaki öğretmen adaylarının 8 kadın 3 erkekten, toplamda on bir kişiden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların yaş gruplarına göre, onu “Z” kuşağından olmakla birlikte biri “Y” kuşağındandır. Katılımcılarda ikisi güzel sanatlar lisesi mezunudur. Kalan dokuzu diğer lise türlerinden mezunlardır.

3.3.Verilerin Toplanması

Bu araştırmada verilerin toplanıp işlenmesi için yarı yapılandırılmış görüşme ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. “Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından daha önceden belirlenen ya da görüşme esnasında ortaya çıkan konulara göre yeni soruların sorulabildiği bir görüşme yöntemidir” (Güler ve diğ. 2013). Görüşme formu yaklaşımı olarak da bilinen yarı yapılandırılmış görüşme sürecinde görüşmeci, görüşme esnasında soruların cümle yapısını ve sıralamasını değiştirebilir, konularda daha fazla ayrıntıya girebilir veya sohbet şeklinde bir yöntem kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Görüşme aracılığıyla araştırılan konu hakkında araştırmaya katılanların tecrübeleri, düşünceleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşılması umut edilir (Karataş, 2017). Görüşme sürecinde; görüşmeyi sürdüren ve soru soran kişiye görüşmeci, görüşmenin yapıldığı ve araştırma ile ilgili bilgileri sağlayan kişiye katılımcı denir. Görüşmenin amacında ise katılımcıların deneyimlerini, deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını açıklamaya çalışmaktır (Balaban Salı, 2012).

Yazılı görüşmede yüz yüze veya dolaylı (İletişim araçları ile yapılabilir.) yazılı görüşme iyice yapılandırıldığında sormaca (anket) şeklini alır. Bazı çalışmalarda sözel ve yazılı görüşme birlikte de yapılabilir. Görüşmeci, önceden hazırlamış olan elindeki formdan soruları okur, görüşen sözel yanıt verir, görüşmeci de bu sözel yanıtları elindeki forma kayıt edebilir. Görüşme formu yaklaşımı olarak da bilinen yarı yapılandırılmış görüşme sürecinde görüşmeci, görüşme esnasında soruların cümle yapısını ve sıralamasını değiştirebilir, konularda daha fazla ayrıntıya girebilir veya sohbet şeklinde bir yöntem kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Görüşme aracılığıyla araştırılan konu hakkında araştırmaya katılanların tecrübeleri, düşünceleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşılması umut edilir (Karataş, 2017). Görüşme sürecinde; görüşmeyi sürdüren ve soru soran kişiye görüşmeci, görüşmenin yapıldığı ve araştırma ile ilgili bilgileri sağlayan kişiye katılımcı denir. Görüşmenin amacında ise katılımcıların deneyimlerini, deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını açıklamaya çalışmaktır (Balaban, Salı, 2012). Bu araştırmada katılımcılara sorulan sorular ve alınan cevaplar, sohbet havasında gerçekleşmiştir. Araştırmadaki sorular liste halinde hazırlanarak katılımcılarla

yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayda alınıp, metne çevrilip düzenlenmiştir.

3.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması

Araştırmada gereken verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve araştırmacı bir görüşme formu oluşturmuştur. Varsayımlarda, gerçeklik sosyal olarak oluşturulmuştur. Değişkenler karmaşık, bağlantılı ve zor ölçülebilir türdendir (akt. Glesne, 2015). Görüşme formunun hazırlanmasında birtakım ilkelerin uygunluğuna dikkat edilmiştir. Dikkat edilmesi gereken ilkeler olarak; kolay anlaşılabilir sorular belirleme, odaklı sorular oluşturma, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten çekinme, çok yönlü soru yöneltmekten kaçınma, alternatif sorular ve sondaları hazır etme, farklı şekilde sorular hazırlama, soruları mantıklı bir biçimde hazırlama olarak sıralanabilir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada bu ilkelere uygun bir görüşme formu geliştirilmeye özen gösterilmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formu kapsam geçerliliğini belirlemek için üç uzmana başvurulmuştur. Bu uzmanlar resim ana sanat dalını yürüten ve mesleklerinde en az 15 yıl deneyimi olan öğretim üyelerinden oluşmaktadır.

Tablo 3.2. *Araştırmada Görüşlerine Başvurulan Uzmanlar*

<i>Görev Unvanı</i>	<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Çalıştığı Kurum</i>
Akademisyen	Profesör Dr.	Pamukkale Üniversitesi
Akademisyen	Doçent Dr.	Pamukkale Üniversitesi
Akademisyen	Doçent	Pamukkale Üniversitesi

Görüşme formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde görüşme ile ilgili ön bilgiler, ikinci bölümde katılımcıların bilgileri, üçüncü bölüm ise araştırma sorularından oluşmaktadır. “Öğretmen Adayı Görüşme Formu” 12 sorudan oluşmaktadır. Formdaki sorular aşağıda belirtilmiştir:

1. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Çevrelerindeki sanat eserlerine karşı algıları nasıldır?
2. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Sanat çalışmalarıyla ilgili düşünceleri nelerdir?
3. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Etkilendikleri dışsal uyaranlar nelerdir?
4. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Görsel belleklerinin renk ve desen seçimlerindeki etkisi nelerdir?
5. Temel tasarım öge ve ilkelerini bu eserlerde görebiliyor musunuz?

6. Ne sıklıkta farklı eserler görüyorsunuz, sergi gezebiliyor musunuz?
7. Eserinizi oluştururken yaşadığınız teknik kaygılarınız nelerdi? (Kullanılan malzemeye, tekniğe uyum, araç, süre vb.).
8. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Etkilendikleri içsel uyaranlar nelerdir?
9. Başkalarının eserlerini gördüğünüzde nesnelerin sizde yarattığı duygular nelerdir? Eserinizin sizin için öğretici bir etkisi var mı, sizi nasıl etkiliyor?
10. Eserinizde seçtiğiniz konuyu, içsel ve dışsal uyaranların etkisinde nasıl oluşturdunuz?
11. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Görsel hafızalarını kendilerinden sonra gelecek kuşaklara aktarabilecekler midir?
12. Oluşturduğunuz Sanat Objесinin, Sanat İzleyicisine Nasıl Bir Mesaj Verdiğini Düşünüyorsunuz?

3.4. Veri Toplama Süreci

Görüşme formuna son hali belirlendikten sonra katılımcılar ile görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Görüşmeler; resim ana sanat atölye dersini seçen dördüncü sınıf görsel sanatlar öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu öğretmen adaylarıyla görüşmeler resim ana sanat dersi kapsamında, kendi atölyelerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların atölye ders saatlerinin müsait olma durumuna göre atölye sorumlusu öğretim görevlilerinin izni doğrultusunda yapılmıştır. Görüşme gününden daha öncesinde görüşme ile ilgili bilgilendirmeler yapılmış katılımcıların daha rahat ve ön hazırlıklı olmaları sağlanmıştır. Her bir görüşme yüz yüze 20-30 dakika arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde katılımcılardan da izin alındıktan sonra (bkz ek.2) ses kaydı alınmıştır. Bu sayede görüşme esnasında not alma meşguliyeti büyük ölçüde ortadan kalkmış, araştırmacı soru sorma ve dinleme işlevini daha etkili bir şekilde yerine getirebilmiştir. Görüşme esnasında gerekli görülen noktalarda sondalar aracılığı ile katılımcının konuya yönelik görüşleri daha ayrıntılı ifade etmesi sağlanmıştır. Görüşme tamamlandıktan sonra öğretmen adaylarının görüşme formundaki sorulara verdiği görüşler çözümlenerek dökümü alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Görüşme yoluyla edinilen verilerin analizi içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Tümevarımcı analiz olarak da isimlendirilen içerik analizi derinlemesine bir çözümleme gerektirir, çoğunlukla mevcut verileri açıklamak için önceden belirlenmiş kategori ya da boyutlar olmadığı zaman kullanılır (Akbulut, 2012). Tümevarımcı analizde temel amaç, elde edilen verileri açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek,

2018). Verilerin analiz edilmesinde, a) ön hazırlıklar ve b) verilerin analiz edilmesi aşamaları izlenmiştir.

3.5.1. Ön Hazırlıklar

Görsel sanatlar öğretmen adaylarında oluşan katılımcılarla yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Kayıtlı görüşmeler, araştırmacı tarafından metne çevrilerek raporlanmıştır. Katılımcı kodlarıyla birlikte görüşme sonuç raporu 21 sayfa ve 397 satırdan oluşmaktadır (bkz. ek.3).

3.5.2. Verilerin Analizi

Raporlamalar sonucunda ortaya çıkan veri seti ilgili çalışmada cevap aranan araştırma problemini ve alt problemleri cevaplayabilmek amacıyla araştırmacı ve danışman tarafından tek tek dikkatli bir şekilde okunarak ayrıntılı bir analize tabi tutulmuştur. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların çevrelerindeki görsel uyaranların, eserleri üzerine etkisinin incelenmesi ile ilgili temaları oluşturabilmek adına veri raporları araştırmacı tarafından birçok kez incelenmiştir. Kodlamalarda ve temaların oluşturulmasında güvenilirliği sağlamak için araştırmacı alandan uzman birisi ile aynı verileri farklı zaman ve konumlarda analiz etmiştir. İki kodlayıcı arasında tutarlılığı görebilmek için aynı veri setinin iki kodlayıcı tarafından oluşturulan formu karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arasındaki tutarlılığına bakılmıştır. Kodlayıcılar arasındaki tutarlılığın hesaplanması için aşağıdaki formül kullanılmıştır (Miles & Huberman, 2015).

$$Güvenilirlik = \frac{\text{Görüş Birliği Sayısı}}{\text{Toplam Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı Sayısı}} \times 100$$

Kullanılan formül ile kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik katsayısı %91 oranı bulunmuştur. Yapılan kodlamaların karşılaştırılmasında güvenilirlik için yaklaşık olarak %80 oranı elde edilmesi gerekmektedir (Miles & Huberman, 2015). Bu çalışmada %91 olarak bulunan bu oran kodlamanın güvenilir olduğunu göstermiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcı grubundaki, dördüncü sınıf, resim ana sanat atölye dersini seçen, görsel sanatlar öğretmen adaylarından oluşan toplam on bir kişinin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Katılımcı grubu görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar, her bir görüşme formundaki soru sırası dikkate alınarak alt problemlere göre sunulmuştur.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.1.1. Katılımcı Grubundan, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Çevrelerindeki Sanat Eserlerine Karşı Algılarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme sırasında, görsel sanatlar öğretmen adaylarına, “Çevrelerinizdeki sanat eserlerine karşı algınız nasıldır?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı grubunun bu soruya verdikleri yanıtlara göre frekans ve oransal dağılımları Tablo 4.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. *Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Çevrelerindeki Sanat Eserlerine Algılarına İlişkin Tema- Kod Tablosu*

Tema	Alt Tema	Kod	F	%
Sanat Eserlerine Karşı Algı	İlham Alınan Sanat Akımları	Klasik Sanat Dönemi	4	36,36
		Çağdaş Sanat Dönemi	3	27,27
		21. yy. Sonrası Sanat Dönemi	3	27,27
		Tüm Sanat Dönemlerinin Sentezi	2	18,18
	İlgi Duyulan Yabancı Sanatçılar	Fikir Belirtmeyenler	4	36,36
		Çağdaş Dönem Sanatçıları	4	36,36
		Klasik Dönem Sanatçıları	2	18,18
		21. yy. Sonrası Sanatçıları	1	9,09
		Çağdaş Dönem(T.C. İlk Dönem) Sanatçıları	2	18,18
		21. yy. Sonrası Sanat Dönemi Sanatçıları	1	9,09

Görüşme yapılan görsel sanatlar öğretmen adaylarından “sanat eserlerine karşı algıları” ana temasında ilham alınan sanat akımları alt temasında, klasik sanat dönemine olan ilginin en fazla olduğu görülmektedir. Klasik Sanat Dönemi eserlerini beğenme durumu dört katılımcı ile genele göre %36,36 oranıyla en çok ilgi duyulan sanat dönemi olmuştur. Çağdaş Sanat Döneminden ve 21. Yüzyıl Sonrası Sanat Dönemi akımlarından etkilenme düzeyi,

üçer katılımcı ile birbirine eşittir. Her iki sanat dönemine olan ilgi katılımcılar arasında Klasik Dönemden hemen sonra gelmektedirler. Her birinin genele oranı %27,27'ye tekabül etmektedir. Tüm sanat dönemlerine ilgi duyup bunları çalışmalarında sentezleyen katılımcı sayısı ise iki kişidir. Genele oranı %18,18 olup son sırada gelmektedir. İlham alınan “Klasik Sanat Dönemi” koduyla ilgili dört görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Klasik dönem eserleri seviyorum” (Ö3, syf:1, st.14). “Geleneksel Sanatı sevdiğim için, çevremdeki çabuk tüketilen görsellerden hoşlanmıyorum. Bana yokluk hissi veriyor. Bu nedenlerden dolayı Çağdaş Sanat ve Post Modern sanat ilgimi çekmiyor. Gördüğümü çiziyorum bu nedenle de soyut sanat, sürreal sanat eserleri, ilgimi çekmiyor... (Ö6, syf:2, st.27,28,29). “Rönesans dönemini seviyorum. Eserlerime bu alımı, taşıyorum. Renkler olsun, anatomik figür yapısı olsun o dönemin özelliklerine yakın teknikler kullanıyorum”. (Ö11, syf:3, st.46,47). “Klasik ve Rönesans dönemi eserlerine yakın eserler, yaptığımda kendimi daha iyi hissediyorum. Rahatlatıyor beni. Klasik figürleri anatomik uygunlukta çizmeyi seviyorum. Güncel sanatla çok aram yok sevmiyorum”. (Ö11, syf:3, st.48,49,50). “Barok dönemle ilgileniyorum. O dönemin karanlık olduğunu düşünüyorum. Işık kullanımını seviyorum. Barok dönemdeki ışığın tonlarını seviyorum.” (Ö7, syf:2, st.30,31).

Katılımcılardan, Ö3, Ö6 ve Ö11'in çalışmaları incelendiğinde; klasik dönem eserlerindeki figürleri, mekânları, heykelleri kullandıkları, o döneme ait eserlerin, reproduksiyonunu veya kendilerince uyarlamalarını oluşturdukları gözlemlenmiştir (Bkz. Görsel 4.23.). Katılımcı Ö7 ise Barok Sanat Akımından esinlendiğini söylemiş, çalışmalarında figür ve mekânda realist tarz kullanırken, çalışması için kullandığı fotoğraftaki, gerçek renklerin yerine farklı renk tonları ve farklı ışık değerleri kullandığı gözlemlenmiştir (Bkz. Görsel 4.12.). İlham alınan “Çağdaş Sanat Dönemi” koduyla ilgili üç görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Empresyonist dönem giriş dönemi, 19 yüzyıl sonlarını seviyorum.” (Ö2, syf:1, st.5). “19. Yüzyıl sonu empresyonizm resimleri ilgimi çekti hep. Bu dönem ilgimi çekiyor daha çok, özellikle doğa ve manzara resimlerini seviyorum. Gerçeği yansıtan eserler ilgimi çeker. İnsanın doğasını dışa vuran eserleri takip ediyorum.” (Ö9, syf:2, st.37,38,39). “Genel olarak sürreal eserlerden hoşlanıyorum.” (Ö1, syf:14, st.244).

Katılımcıların, özellikle 19. Yüzyıl sonunda ortaya çıkan, sanat akımlarından Empresyonizmden etkilendikleri görülmektedir. Katılımcı Ö2 ve Ö9, çalışmalarında, imgesel olarak veya fotoğraftan çeşitli manzara ve figürleri resmetmişlerdir (Bkz. Görseller 4.1. ve 4.34.). Çalışmalarını fazla zamana yaymadan, serbest fırça darbeleriyle oluşturdukları gözlemlenmiştir. Bu örneklerdeki katılımcılardan Ö1'in çalışmaları imgesel olup, çalışmalarında deforme edilmiş; figürler, objeler ve sürreal öğeleri kullanmakta olduğu

gözlemlenmiştir (Bkz. Görsel 4.17.). Katılımcı Ö1 için, Çağdaş Sanat Dönemi içinde yer alan Sürrealizm Akımının çalışmalarında önemli bir referans noktası olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmaları imgesel olup, hayali figürleri, objeleri bolca kullanmakta, bu unsurların şekillerini deforme edip resmetmektedir. İlham alınan “21. yy. Sonrası Sanat Dönemi” koduyla ilgili üç görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Günümüz sanatını, performans sanatını yaratıcı buluyorum. Özgün buluyorum ama uygulama olarak ilgilenmiyorum. Günümüz sanatını izleyici olarak seviyorum.” (Ö7, syf:2, st.31,32). “Günümüz sanatı, ilgimi çekiyor. Bu alanda çalışma, keşke yapabilsem ama yapamıyorum” (Ö8, syf:2, st.35). “Denizli Çınar Meydanındaki, horoz heykelini beğeniyorum. Cam işçiliği ilgimi çekiyor.” (Ö11, syf:3, st.51).

İçinde bulunduğumuz zamanın yani 21. Yüzyıl sonrası sanat dönemi akımları, katılımcı grup içinde ilgi çekse de uygulamada çekinilen bir dönem olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcı grubun daha çok realist, gördüğünü olduğu gibi aktarma eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcı Ö7, 21. Yüzyıl sonrası sanat akımlarına izleyici olarak ilgili olsa da uygulama noktasında isteksiz olduğu görülmüştür. Katılımcı Ö8 ise 21. Yüzyıl sonrası sanat akımlarına hem izleme hem uygulama noktasında ilgisi olmasına karşın, uygulama noktasında kaygıları vardır. Katılımcıların çalışmalarında objelerin ve figürlerin, şeklini deforme edip kullanmak, doğadaki nesnelerin gerçek renklerinden farklı renklendirilmesi gibi uygulamaları oluşturmak ve bunları tuval üzerine yansıtmak dışında günümüz sanatının içerisinde olan enstalasyon, performans, arazi, düzenleme vb. sanat türlerine yönelik çalışmalar üretmeye yanaşmamaktadırlar. Bunun yanında, imgesel tarz çalışan katılımcı sayısının az olduğu gözlemlenmiştir. 21. Yüzyıl sonrası sanat akımlarının, katılımcılar açısından gözlem sonucu beğeni derecesinde kaldığı fark edilmiştir. Bu duruma örnek olarak, katılımcı Ö11’in, Denizli İl Merkezi, Çınar Meydanında bulunan, cam malzemeden yapılmış, yaşadığı bölgeye ait yakın zamanda yapılmış güncel bir eseri beğendiğini belirtmesi olmuştur. “Tüm Sanat Dönemlerinin Sentezi” koduyla ilgili iki görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Klasik dönem sanat anlayışları ve güncel sanat anlayışlarını sentezliyorum. Karma olarak bu sanat dönemlerinin, eserlerinden ilham alıp kendi eserlerime uyarlıyorum ve kullanıyorum” (Ö4, syf:2, st.18,19). “Günümüz eserlerinden ilham alıyorum. Klasik sanatla, Anadolu sanatını harmanlıyorum.” (Ö10, syf:3, st.44,45).

Katılımcı Ö4 ve Ö10 diğer katılımcılardan farklı olarak, Klasik ve Çağdaş Dönem Batı Sanatı Akımları ile Geleneksel Anadolu Sanatı ve 21. Yüzyıl Sonrası Dönem Sanat

Akımlarının hepsine ilgi duymakta ve çalışmalarında ilgili sanat akımlarının tümünden faydalanmaktadırlar. Bu akımlara ait imgeleri bir arada bulundurmakta ve çeşitli metaforlar oluşturmakta oldukları gözlemlenmiştir. Ortaya çıkan çalışmalarda, tüm sanat dönemlerinin sentezi izleyiciye sunulmaktadır. Bu durum atölye çalışmalarında da kendini göstermiş olup, beğendikleri tarzları bir araya getirerek, ortaya farklı çalışmalar koymuşlardır (Bkz. Görseller 4.20. ve 4.25.).

Görüşme yapılan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ilgi duyulan yabancı sanatçıların en fazla çağdaş döneme ait olduğu görülmektedir. İlgi duyulan yabancı sanatçılar hakkında fikir belirtmeyenlerin sayısı da çağdaş sanat dönemi yabancı sanatçılarına ilgi duyan katılımcı sayısı ile aynıdır. Fikir belirtmeyen katılımcı sayısı ile Çağdaş Sanat Dönemi yabancı sanatçılarına ilgi gösteren katılımcı sayısı dört olup, genele oranı %36,36'dır. Klasik sanat dönemi yabancı sanatçılarına ilgi gösteren katılımcı sayısı iki olup, genele oranı %18,18'dir. 21. yy. Sonrası yabancı sanatçılara olan ilgi ise bir katılımcı %9,9 oranıyla son sırada gelmektedir. İlgi duyulan "Çağdaş Dönem Yabancı Sanatçıları" koduyla ilgili dört görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

"Sanatçılardan, Van Gogh resimlerini seviyorum." (Ö2, syf:1, st.4,5). "Monet gibi sanatçıları takip ediyorum." (Ö9, syf:3, st.39). "Tarz olarak bana uzak olsa da Van Gogh'un eserlerini seviyorum." (Ö11, syf:8, st.141). "Eserlerimi oluştururken daha fazla sürrealist sanatçı tanımama yardımcı oldu. Gündelik konuları klasik masallarla birleştirerek kullanma becerisini geliştirdi." (Ö1, syf:15, st.268,269).

Çağdaş Sanat Dönemi, yabancı sanatçılarından etkilenen katılımcılardan, Ö1, Ö2 ve Ö11 çalışmalarında portre ve figüre yer vermektedirler. Ö2 çevresindeki tanıdıklarının portresini resmetmeye meyillidir. Katılımcı Ö2 Vincent Van Gogh'un teknik tarzına yakın çalışmalar ortaya koyarken, sarı ve tonlarını yoğun olarak kullanmaktadır. Ayrıca Ö2, önceden belirttiği üzere klasik sanat döneminden Michelangelo'nun eserlerini de beğenmektedir; fakat uygulama noktasında Vincent Van Gogh'u referans aldığı görülmektedir. Katılımcı Ö11 ise Van Gogh ve Empresyonistlerin tarzından uzak daha klasik döneme uygun çalışmalar ortaya koysa da empresyonist dönem sanatçılarıyla ilgilendiğini belirtmiştir. Katılımcı Ö9'un da İlham aldığı sanat akımı empresyonizmdir. Çalışmalarında sürekli manzara resmetmeyi sevdiği, figür kullanmamayı tercih ettiği görülmektedir. Ö9 empresyonist ressamılarından Monet'i sevmekle birlikte, çalışmalarında doğa manzarası resimlerini de teknik olarak hızlı, kademeli ve detaysız olarak yaparak, empresyonist akma yatkınlığını belli etmektedir (Bkz. Görsel 4.37.). Katılımcı Ö1

çalışmalarında imgesel öğeler, deformasyon ve çeşitli metaforlar kullandığı için sürrealist sanatçıları örnek aldığını belirtmiştir. İlgi duyulan, “Klasik Dönem Yabancı Sanatçıları” koduyla ilgili iki görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Rönesans döneminden de Michelangelo'nun eserlerini seviyorum” (Ö2, syf:1, st.6). “Roma dönemi değil de Michelangelo'nun eserleri çok hoşuma gidiyor başarılı buluyorum.” (Ö6, syf:17, st.313,314).

Katılımcılardan, Ö2 ve Ö6 Klasik Sanat Dönemlerinden, Rönesans dönemi sanatçılarından, özellikle Michelangelo’nun eserlerini sevdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcı Ö6’nın çalışmalarında titiz, realist, figürlerde anatomiye önem veren, ince işçiliği seven bir profilde olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcı, Ö2 resimlerinde realist hayvan figürleri ve insan portreleri üzerine ağırlıklı çalışmakta olduğu görülmektedir (Bkz. Görsel 4.2.). İlgi duyulan, “21. yy. Sonrası Yabancı Sanatçıları” koduyla ilgili bir görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Performans Sanat, Yoksunluk Sanatı, Yerleştirme Sanatı ve Sanatçıları hakkındaki ufukum bu sene daha da arttı. Bu alanlar sanatın alanını genişletiyor ve tuvalden çıkıp farklı alanlarda eserler üretilmesini görüyoruz” (Ö2, syf:1, st.9,10).

Katılımcı Ö2 günümüz sanatçılarını takip ettiğini belirterek, bu döneme ait sanatçı ismi vermemiş genel ifade kullanmıştır. Katılımcı Ö2 ayrıca, bazı sanatçıların artık tuval üzerine resim yapmaktan bağımsız farklı alanlarda eserler ortaya koyduğunu gördüğünü belirtmiştir. Katılımcı Ö1, Ö4, Ö8, Ö7 Sanat Akımlarıyla ilgili genel görüş belirtmişler; fakat ayrı olarak ilgili sanat dönemleriyle alakalı yerli veya yabancı sanatçı örneği vermemişlerdir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının yerli sanatçılara ilgisinin az olduğu ve yerli sanatçılar hakkında bilgilerinin az olduğu görülmüştür. Görüşme yapılan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ilgi duyulan yerli sanatçıların en fazla çağdaş döneme özellikle de Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk dönemine ait olduğu görülmektedir. Çağdaş sanat dönemi yerli sanatçılarına ilgi gösteren katılımcı sayısı iki olup genele oranı %18,18’dir. 21. yy. Sonrası yerli sanatçılara olan ilgi ise bir katılımcı %9,9 oranıyla son sırada gelmektedir. İlgi duyulan “Çağdaş Dönem Yerli Sanatçıları” koduyla ilgili iki görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Türk ressamıyı seviyorum. Nuri İyem gibi.” (Ö3, syf:1, st.15). “Nuriye İyemi ’in eserlerini seviyorum.” (Ö10, syf:3, st.44,45).

Yabancı, batılı sanatçılardan ayrı, Katılımcılardan Ö3 ve Ö10 Türkiye Cumhuriyeti ilk dönem ressamlarından, çağdaş sanat dönemi akımlarından olan, toplumsal gerçekçi

akımına mensup, Nuri İyem'i sevmelerinin yanı sıra iki katılımcının da doğdukları yöreyle bağlarının kuvvetli olması dikkat çekmektedir. Ö3 çalışmalarında pastoral köy manzaralarını işlemektedir (Bkz. Görsel 4.5.). Ö10'nun çalışmalarında geleneksel Türk Sanatı motifleriyle klasik batı sanatına ait öğeleri sentezleyerek kullandığı görülmektedir (Bkz. Görsel 4.22.). Türkiye Cumhuriyeti ilk dönem ressamlarından Nuri İyem'in, katılımcılar arasında gerek kendi kimliği gerekse eserlerinin, tanınırlığı bakımından diğer ulusal sanatçılardan öne çıktığı gözlemlenmiştir. İlgi duyulan, "21. yy. Sonrası Yerli Sanatçıları" koduyla ilgili bir görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

"Günümüz Sanatçılarından, Refik Anadol var. Onun eserlerini seviyorum." (Ö10, syf:3, st.44).

21. yüzyıl sonrası sanat dönemini takip edip, bu dönemden yerli sanatçı örneği veren, tek katılımcı Ö10 olmuştur. Günümüz sanat akımlarının ve sanatçıların görsel sanatlar öğretmen adayları üzerinde etkisinin az olduğu görülmektedir. Üzere katılımcılardan çoğunluğunun yabancı sanatçılardan ilham aldığı görülmektedir. Ayrıca Görsel sanatlar öğretmen adaylarının çalışmalarında sanatçılardan ve sanat eserlerinden yabancı olanlarından daha çok etkilendikleri görülmektedir.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.2.1. Katılımcı Grubundan Öğretmen Adaylarının, Çalışmalarında Etkilendikleri Genel Uyarılara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme sırasında, Görsel sanatlar öğretmen adaylarına, "Çalışmalarında etkilendikleri genel uyarılar nelerdir?" sorusu yöneltmiştir. Katılımcı grubunun bu soruya verdikleri yanıtlara göre frekans ve oransal dağılımları tablo 4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Çalışmalarında Etkilendikleri Genel Uyarılara İlişkin Tema- Kod Tablosu

Tema	Alt Tema	Kod	F	%
Çalışmalarını Oluştururken Etkilendikleri Uyarılar	Dışsal	Çevrelerindeki, Görseller ve Yapılar	10	90,90
	Uyarılar	Doğa ve Doğa Olayları	6	54,54
		Fiziksel Uyarılar (Ses, Işık, Müzik vb.)	4	36,36
	İçsel	Duygusal Durumlar	8	72,72
	Uyarılar	Aile Faktörü	3	27,27
		Karakter Özellikleri	3	27,27

Tablo 4.2. incelendiğinde, katılımcıların çalışmalarını oluştururken etkili olan genel uyaranlar ana teması, ele alındığında, genel uyaranlar “Dışsal Uyaranlar” ve “İçsel Uyaranlar” şeklinde iki alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalar, doğrultusunda, dışsal uyaranlarda: Çevrelerindeki, görseller ve yapılar, fiziksel uyaranlar (ses, ışık, müzik vb.), doğa ve doğa olayları; olarak üç kod, İçsel uyaranlarda: Duygusal durumlar, aile faktörü, karakter özellikleri; olarak üç kod belirlenmiştir.

Tablo 4.2.’ye göre görsel sanatlar öğretmen adaylarının çalışmalarını etkileyen dışsal uyaranlar içinde çevrelerindeki, görseller ve yapılar on katılımcının tercihi ve %90,90’lık genele olan oranıyla birinci sırada gelmektedir. Bunu altı katılımcı genele oranı %54,54 ile doğa ve doğa olayları ve en sonda dört katılımcı genele oranı %36,36 ile fiziksel uyaranlar (ses, ışık, müzik vb.) izlemektedir. Katılımcı grubundan dokuz görsel sanatlar öğretmen adayının, çalışmalarında etkilendikleri çevrelerindeki, görseller ve yapılara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Köy manzaralarını özellikle gördüğüm Anadolu kırsal mahallelerini, yansıma tekniği ile resmediyorum.” (Ö3, syf:1, st.16,17). “Antalya’da oturduğum için o taraftaki gezdiğim yerdeki evleri çiziyorum otobüsle yolculuk yaptığın zaman o tarz köyleri görüyorum etkileniyorum.” (Ö3, syf:17, st.304,305). “Köy mimarisini seviyorum. Yenişehir ortamını sevmiyorum. Eski dönem kırsal evleri çiziyorum. Boşaltılmış köy evlerini seviyorum.” (Ö3, syf:6, st.90,91). “Doğayla iç içe olan Konakların, eski evlerin bulunduğu şehirlerimiz kentlerimize ait görseller beni etkiliyor” (Ö5, syf:6, st.95). “Dışsal uyaranlar Antika eskiye ait olan objeler.” (Ö5, syf:6, st.95). “Denizli Çınar Meydanındaki, horoz heykelini beğeniyorum. Cam işçiliği ilgimi çekiyor.” (Ö11, syf:3, st.51). “Masallar Zihnimi temizliyor, hem de bana bir kaynak oluyor.” (Ö1, syf:5, st.79,80). “Masal klasiklerinden çok etkilendim. Çocukluk çağımdan şu yana kadar eserlerimde kullandığım görsel öğeler hep bu tür görsel kaynaklardan gelmektedir. Ayrıca masallarla ilgili çizgi filmleri de çok severdim onların da çok etkisi oldu.” (Ö1, syf:1, st.1,2). “Heykeltıraşları, ressamı fotoğrafların belgesellerini takip ederdim. Sanatçıların filmlerini izlerdim.” (Ö2, syf:1, st.4). “Genellikle kendi çektiğim fotoğrafları resmediyorum.” (Ö7, syf:6, st.98). “Müzelerdeki antik heykelleri hoş buluyorum.” (Ö11, syf:7, st.112). Model bulmam zor olduğu için internetten resim bulup çiziyorum. Fotoğraftan çiziyorum. Yaptığım eserde anatomik düzgünlük faktöründe titizleniyorum.” (Ö11, syf:18, st.327,328,329). “Çektiğim hayvan fotoğraflarını kullanıyorum.” (Ö2, syf:5, st.87). “Müzedeki eserleri, heykelleri seviyorum.” (Ö3, syf:1, st.13). “Türk masal dizilerinin, benim çocukluğumda duygusal etkileri büyük fakat görsel olarak beğenmiyordum. Şu anda komik buluyorum. Yabancı yapımlar özellikle Disney’in klasik masal yapımları ben de heyecan duygusu ve sevinç yaratıyordu.” (Ö1, syf:5, st.80,81,82). “Çizgi filmlerden etkileniyorum. Görsel olarak eski çizgi filmleri beğeniyorum. Tom ve Jerry, Red Kit Örnek olarak bunları verebilirim.” (Ö8, syf:6, st.101,102). “Aile tarihi, kendi ailem, aile albümümüz gibi eski görsellerden yararlanıyorum.” (Ö4, syf:6, st.92). “Büyüdüğüm coğrafyadaki görsel öğeler, nesneler ve baskın renklerden esinlendim.”

(Ö10, syf:7, st.110). “Tarih kitaplarındaki görseller beni çok etkiler. İnternette bu tarz görselleri incelerim. Bütün resmi görmek isterim.” (Ö6, syf:6, st.96). “Konsere gitmeyi çok seviyorum konser ortamındaki görsel ortamı seviyorum, sahneyi seviyorum, sahnedeki heyecanı yansıtmaya çalışıyorum.” (Ö7, syf:6, st.99,100).

Katılımcı Ö3 ve Ö5’i etkileyen dışsal unsurlardan, çeşitli yapıların mimarisinin etkili olduğu görülmektedir. Bu iki katılımcı da çalışmalarında hoşlarına giden binaları ve evleri resmetmekten hoşlanmaktadırlar (Bkz. Görseller 4.6. ve 4.7.). Klasik Türk Sanatı, Osmanlı Dönemi sanatçılarından etkilenen Katılımcı Ö5, yaşadığı il olan Denizli’deki, kültürümüze has, Osmanlı Dönemine ait mimari yapılarının resmini yapmayı tercih etmiştir. Çalışmalarında eski mimari yapı ve konakları resmetmeyi sevdiğini ifade etmiştir. Antika eşyaların da bu bağlamda çalışmalarını etkileyen dışsal unsurlar olduğu fark edilmektedir. Çalışmalarında figürlere yer vermemektedir. Osmanlı Mimari’sinin duayeni Mimar Sinan’ın katılımcı için öneminin şaşırtıcı olmadığı çalışmalarından da anlaşılmaktadır. Katılımcı Ö2 için kaynak olarak, sanatçıların hayatını anlatan filmler ve belgeseller önem arz etmiştir. Bununla birlikte, Ö2 ve Ö7 çalışmalarında kendi çektikleri fotoğraflardan yararlanmaktadırlar (Bkz. Görseller 4.4. ve 4.12.). Katılımcı Ö7 de katıldığı müzik konserlerindeki anların fotoğraflarını çekmekte ve bunları değişik renk tonlarında resmetmektedir (Bkz. Görsel 4.13). Katılımcı Ö4, çalışmalarında çok yönlü çalışmakta olup, eski görselleri renk deformasyonu yaparak ya da tek rengi farklı tonlarda kullanarak mevcut fotoğrafları değişik formda tuvale yansıtmaktadır. Özellikle insan figürü ve portre çalışmalarında anatomiye ve tekniğe önem vermekte, çağdaş sanat öğelerini (soyut anlatım, fikir verme, eleştirel tarz vb.) de bu çalışmalarında uygulamaktadır. Kendisi için aile kavramının önemli olduğu görülmektedir (Bkz. Görsel 4.26.). Katılımcı Ö6 ve Ö7, çevrelerinde etkileşimde bulundukları görsel öğelerden etkilendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcı Ö6, Rönesans Dönemi eserlerindeki figürler ve mekânlardan etkilenmekte, bazen de direkt Klasik Dönemdeki eserlerin röprodüksiyonunu çalışmaktadır (Bkz. Görsel 4.11.). Ö6 Basılı yayın ve internetteki sanat tarihi ve tarih ile ilgili görsellerden etkilendiğini belirtirken, Ö7 içinde bulunduğu konser ortamından etkilendiğini, buradaki canlı performanslardan ve çevresindeki eğlenen insanların canlı görüntüsünden etkilendiğini belirtmiştir. Katılımcı Ö11, dışsal uyaranlar içinde yaşamakta bulunduğu yerin resimlerini etkileyici bulmaktadır. Katılımcı Ö11, Helenistik Dönem, Rönesans Dönemi, Barok Dönem, mermer heykellerinin resmini yapmaktan hoşlanmaktadır. Figürlerin anatomisinin düzgün olmasına, renk geçişlerine, ışık gölge olayına dikkat etmektedir. (Bkz. Görsel 4.24.). Katılımcı Ö11 de görsel basın, yayın ve internet görsellerinden klasik sanat dönemlerine ait eserlerden

etkilenip, yorumlayıp, çalışmaktadır. Katılımcıların, hoşlarına giden dışsal uyaranları, görsel sanatlara olan yetenekleri derecesinde çalışmalarında gerek konu gerek imge gerek unsur olarak kullanmakta istekli oldukları gözlemlenmiştir. Katılımcı grubundan altı görsel sanatlar öğretmen adayının, çalışmalarında etkilendikleri, doğa ve doğa olaylarına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Çocukluğumdan beri hayvanları seviyorum. Bu yüzden hayvanları incelerim onları çizerim.” (Ö2, syf:5, st.85). “Hep böyle köyde yaşamak istemişimdir. İneğim olsun istemişim. Bu yüzden inek hayvan ögesini çok kullanırım. Anne tarafım Karadenizli. Karadeniz'deki köy ortamını seviyorum. Küçükken köyün resimlerini çizerdim.” (Ö3, syf:5, st.89,90). “Ağaçların dokusu, yeşillik ve doğayla iç içe olan ortam görüntüleri beni dışsal olarak etkiliyor.” (Ö5, syf:6, st.94,95). “Doğayla iç içe olan Konakların, eski evlerin bulunduğu şehirlerimiz kentlerimize ait görseller.” (Ö5, syf:6, st.95). “Denizli'de yaşıyorum. Önünden geçtiğim, İçerisine girdiğim ilimizin tarihi dokusunu yansıtan konak, tarihi yapılar hep ilgimi çekti.” (Ö5, syf:17, st.310,311). “Beni, Bu tür eserleri (Doğa Manzarası) yapmaya iten etkenler, küçüklüğümde beri şehir hayatında yaşadım. Kaos ortamından, kalabalık şehirden, bir yere gidip kafa dinlemeyi sevdiğim için böyle yerlerin resmini yapmayı hayal ediyordum ve onları yapıyorum.” (Ö9, syf:6, st.104,105). “6 Şubat 2023 tarihli, Kahramanmaraş merkezli, 11 civar ili etkileyen büyük depremden etkilenerek son eserimi, yaptım. Fay hatlarını simgeleyen çatlaklar oluşturdum. Enkazı temsil eden öğeler kullandım.” (Ö10, syf:7, st.108,109). “Çalışmaya başlamadan önce ilk önce Anadolu motiflerini araştırıyorum ki kullanabileceklerimi seçiyorum. Pastel renkleri kullanıyorum. Pastel kırmızı, pastel mavi pastel yeşil, renkleri kullanıyorum. İnternette yararlanıyorum genellikle bulunduğum bölgede bu halı kilimlerden çok satıldığı için o bölgelere gidip inceleme fırsatım da oluyor. Ön planda kullandığım insan figürlerini de roma dönemi heykellerinin formunu koruyarak yine heykelde kullanılan mermer renginde resmime işliyorum.” (Ö10, syf:18, st.322,323,324,325,326). Görsel materyalleri tabi ki inceledim fakat canlı doğayı seviyorum.” (Ö9, syf:3, st.40). “Köyde geziyorum, tarlada çalışıyorum. Doğa ile içli dışlı olayım havasındayım. Ben empresyonistler gibi ilhamımı doğadan alıyorum. Ben gerçek doğadaki imgelerden etkileniyorum.” (Ö9, syf:6, st.106,107).

Katılımcılardan, Ö2, Ö3, Ö5, Ö8ve Ö9, kendilerine en etkileyici dışsal unsur olarak doğa ve canlıları görmüşlerdir ve çalışmalarında manzara ve hayvan figürlerine yoğun olarak yer verdikleri görülmektedir. Katılımcı Ö2 evcil hayvanların (özellikle köpek), akrabalarının ve okul arkadaşlarının fotoğraflarını çekip resimlerini yapmaktadır (Bkz. Görseller 4.3. ve 4.4.). Katılımcı Ö8 de çalışmalarında genellikle çevresindeki tanıdık kişileri ve ünlü kişileri resmetmektedir. Anatomiye düzgün işlese de renk geçişleri kullanmamakta grafiksel ve animasyon tarzında figürler ve portreler oluşturmaktadır (Bkz. Görsel 4.14.). Bazı çalışmalarında kontur kullanmakta arka planı grafiksel olarak tasarlamaktadır. Önceki bulguları destekler şekilde katılımcı Ö3 ve Ö9, çalışmalarında pastoral manzaraları

resmetmektedirler. Katılımcıların gezdiği, gördüğü yerlerin, görsel öğelerine ilgisi vardır. Katılımcı Ö3, hemen hemen tüm çalışmalarında köy evlerini ve köy doğasını resmetmekte, yaşadığı şehir, köy hayatı ve yaptığı yolculuklardaki görüntülerden etkilenip bu yönde çalışmalar ortaya koymaktadır (Bkz. Görsel 4.6.). Ö9 orman manzarası ve kulübe öğelerini kullanmaktadır. Katılımcı Ö5 de Ö3 ve Ö9 gibi dış mekândan etkilenmekte ve kaynak olarak eski konakların görüntüsünü kullanmaktadır. Katılımcı Ö5 de çalışmalarında, özellikle yaşadığı şehir bünyesindeki eski konakların görüntüsünü kullanmaktadır (Bkz. Görsel 4.8.). Katılımcı Ö10, Ülkemizin yakın dönemde yaşadığı, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş Merkezli, çevredeki on bir ili de etkileyen, yüzyılın deprem felaketinin, kendisi üzerinde etkisinin büyük olduğunu belirtmiştir. Katılımcının deprem bölgesine yakın ülkemizin güneydoğusunda doğmuş büyümüş olması, bu doğa olayından daha fazla etkilenmesine neden olmuştur. Katılımcının belirttiği üzere deprem, son eserinde etkili bir dış uyaran olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca katılımcı, Ö10'nun doğup büyüdüğü kültüre ait motifleri ve görsel öğeleri çalışmalarında kullandığı görülmektedir. Katılımcı Ö10, yaşadığı şehrin kültürel objelerinin görsellerinden, Helenistik Dönemi heykellerinden ve Klasik Sanat Dönem eserlerindeki görsellerden etkilenmekte olup bu görsel unsurları çalışmalarında harmanlamaktadır (Bkz. Görsel 4.21.). Katılımcı grubundan dört görsel sanatlar öğretmen adayının, çalışmalarında etkilendikleri, “fiziksel uyaranlar (ses, ışık, müzik vb.)” koduna ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Bazı kitaplardan çok etkilendim çok fazla masal dinlerim. Her gece halen masal dinlerim sesli betimleme yoluyla. Masallardan çok etkilenirim.” (Ö1, syf:5, st.78,79). “İmgesel resimler çiziyordum. Görsel algımı ve işitsel algım yüksekti iki algımı kullanarak, sesli betimlemeleri görsele çeviriyordum.” (Ö2, syf:5, st.84,85). “Konser ortamını müzik ve konser ışıklarını seviyorum. Kendim fotoğraflıyorum konser ortamını ve resmediyorum.” (Ö7, syf:6, st.97). “Işık beni etkiliyor. Yansımalar.” (Ö11, syf:7, st.112).

Katılımcı Ö1 ve Ö2 için sesli betimlemeleri, imgesel olarak görsele dönüştürmenin önemli olduğu sonucuna varılmaktadır. Katılımcı Ö7 fiziksel olarak ışık ve müzik öğelerinin dışsal uyaranlardan kendisi için en etkili unsurlar olduğunu belirtmiştir. Katılımcı Ö11’de ışığın önemli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların, hayatları boyunca karşılaştıkları çevrelerindeki; görsel, işitsel, dokunsal unsurların, katılımcıların duyularına etki ettiği anlaşılmaktadır. Katılımcı Ö1 atölyede azınlıkta olarak tümüyle imgesel çalışan öğrencilerden biridir. Bunda sürreal masalların etkisi olduğu açıkça görülmektedir. Çalışmalarında bolca Avrupa masal klasiklerinden esinlenmeler ve figürler görülmektedir.

Bu öğeleri kendi hayal dünyasına göre çalışmalarında, deforme kullanarak ya da farklı oran orantı dengeleri kullanarak uygulamakta olduğu gözlemlenmiştir (Bkz. Görsel 4.16.).

Tablo 4.2. İncelendiğinde görsel sanatlar öğretmen adaylarının çalışmalarını etkileyen içsel uyaranlar içinde duygusal durumlar sekiz katılımcının tercihi ve %72,72'lik genele olan oranıyla birinci sırada gelmektedir. Bunu üçer katılımcı ile aile faktörü ve karakter özellikleri izlemektedir. Her iki kodun genele oranı %27,27'dir. Katılımcı grubundan sekiz görsel sanatlar öğretmen adayının, çalışmalarında etkilendikleri, “duygusal durumlar” koduna ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Resimlerimi yaparken, mütevazılık, huzurlu olma duygularıyla hareket ediyorum.” (Ö3, syf:12, st.224). “Huzur verici şeyler çizmek istiyorum.” (Ö5, syf:13, st.229). “Resim yaparken, sakinleşiyorum. Dinginleşme oluyor. Tarihi resimler bana huzur veriyor.” (Ö6, syf:13, st.231). “Röprodüksiyonlarda hikâyesi olan eserleri çiziyorum. Portrelerde yakınımındaki insanları resmediyorum.” (Ö6, syf:17, st.314,315). “Rahatlık, coşku, sakinlik gürültünün içindeki dinginliği yansıtıyorum.” (Ö7, syf:13, st.232). “Konuya göre değişiyor. Kendime yakın konuları seçiyorum. Müzikle alakalı olması benim için önemli.” (Ö7, syf:17, st.317). “Çocukluğum Doğa ortamında geçti. Oradan zaten Özlemim var. Doğa resimleri yapmak, bana mutluluk veriyor eski günleri bana hatırlatıyor” (Ö9, syf:13, st.235,236). “Gündelik hayatta yaşadıklarımı bastırmak için resim yapıyorum. Karamsar konuları sevmiyorum. Mutlu olmak için resim yapıyorum. Karamsar ortamdan kurtulup rahat bir ortam yaratmak amaçlıyorum.” (Ö9, syf:17, st.320,321). “Beni başta rahatlatıyor. Beynimi rahatlatıyor. Beni mutlu ediyor. Sevdiğim işi yapıyorum. Bu durumlar yeni eserler yapmamı ve kendimi geliştirmemi motive ediyor.” (Ö11, syf:13, st.241,242). Hayvan figürleri resmi yaptığımda hüznü resmettiğimi fark ettim. Aslında öyle değiller ama ben onların hüznü resmediyorum. Üzüntülü bir dönemde hayvan resimleri yapmıştım. O yüzden bu duygu durumum eserlerime de yansdı. (Ö2, syf:12, st.222,223). “Oluşturduğum esere, o anki duygu durumuma ve atölyedeki bir arkadaşımın tarzındaki hoşuma giden detaya göre bunlar değişti.” (Ö2, syf:16, st.302). “Güneydoğu Anadolu yöresinden geliyorum. O bölgenin sosyal yapısı, kültürü iç benliğimi etkiledi. Özellikle belirttiğim gibi yeni yaşadığımız büyük depremin doğduğu bölgeye yakın olması beni derinden üzdü ve sarstı bu konuyu yansıtmam gerektiğini hissettim çünkü acı çekiyordum.” (Ö10, syf:13, st.237,238,239,240).

Katılımcı, Ö2 Hayvanlara ve tanıdıklarına olan sevgisini göstermektedir. Katılımcı Ö2'nin, Hayvan ve insan resimlerinde, figürün o anki duygularını yansıtmaya çalıştığını ifade etmiştir. Yansıttığı duyguların ise genellikle kaygı, hüznün duyguları olduğunu söylemiştir. Katılımcı Ö10 ise yakın zamanda yaşadığımız tüm ulusumuzu etkileyen büyük çaplı Kahraman Maraş depreminin üzüntüsünü ve kaygısını üzerinden atamadığını belirtmiş, bir çalışmasında bu olayı konu olarak belirlemiştir. Katılımcı Ö9 da doğa manzarası resimleri yaptığı için yoğun bir doğa sevgisi mevcuttur. Bu sebepten çalışmalarında bu

sevginin içsel motivasyonu çok fazladır. Katılımcı Ö9'da doğa manzaralarında, özellikle imgesel olarak oluşturduğu manzaralarda içsel uyaranların etkisinde çalışmasına yön vermektedir (Bkz. Görsel 4.36.). Katılımcı Ö2 ve Ö9 için doğaya ve canlılara olan sevgi, içsel uyaranlarda başat unsur olduğu görülmektedir. Katılımcı Ö2 hayvan figürlerinin hangi duyguyu yansıtacağına karar vermekle birlikte atölyedeki arkadaşlarının çalışmalarından etkilenip hoş bulduğu unsurları kendi çalışmasında kullandığını belirtmiştir. Katılımcılardan, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8 ve Ö11, mutluluk, özellikle huzur gibi duygulara ulaşma motivasyonu ile çalışmalarına başladıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı Ö7 içsel duyguları uyaran müzikle birlikte, çalıştığı konunun içeriğini oluşturmaktadır (Bkz. Görsel 4.13.). Katılımcı Ö8 çalışmalarına başlamadan önce, oluşturacağı insan figürünün duygusuna karar vermektedir. Kompozisyon ve arka plan kullanımlarında da bu etken öne çıkmaktadır. Katılımcı grubundan üç görsel sanatlar öğretmen adayının, çalışmalarında etkilendikleri, “aile faktörü” koduna ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Annem resim yapıyordu. Karikatür tarzı çizimleri vardı. Ondan etkilendim” (Ö2, syf:5, st.83). “Aile tarihi, kendi ailem, aile albümümüz gibi eski görsellerden yararlanıyorum” (Ö4, syf:6, st.92). “Babamın kendi yaptığı, resimleri vardı. Babam da yağlı boya resim yaptığı için, yağlı boya ile lise yıllarında tanıştım. Babamın teşvikiyle üniversitede Görsel Sanatlara yöneldim.” (Ö10, syf:12, st.214,215).

Katılımcı Ö2 ve Ö10 görsel sanatlara ilgisi olan ebeveynleri olması kaynaklı, küçüklüklerinden beri görsel sanatlarla etkileşimlerinin daha yoğun olduğunu, yetenekleriyle birlikte çalışmalarında bu durumun ne kadar etkili olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı Ö4 için de aile faktörü oluşturduğu çalışmalarında kullandığı ana konulardan biridir. Bu konuyla ilgili yaptığı çalışmalarda aile temasını işlerken kaynak olarak kendi aile fotoğraf albümlerinden etkilendiğini belirtmiştir (Bkz. Görsel 4.27.). Katılımcı grubundan üç görsel sanatlar öğretmen adayının, çalışmalarında etkilendikleri, karakter özellikleri, koduna ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Cinsiyet eşitliğini vurgulamaya çalıştım Kurbağa Prens'te ikisinin de Hayvan olarak betimlenebileceğini gösterdim bir derdim olduğunda ona göre çalışma şekilleniyor metaforlar kullanıyorum. İlla ki bir derdim oluyor düşünce olarak.” (Ö1, syf:12, st.219,220,221). “Dişil, eril özellik zıtlığını kullanıyorum.” (Ö1, syf:16, st.298). “Bir şeyler anlatmaya çalışıyorum. İçimden gelen Duygu yerine içimdeki fikri söylemeye çalışıyorum. Bazen bir şeye isyan ediyorum. Eleştirel resimler yapıyorum.” (Ö4, syf:12, st.225,226). “Eserlerimde içsel olarak mesaj verme kaygısıyla önem verdiğim yerel motiflerin, toplumu etkileyen görselleri, gezip gördüğüm yörelerdeki görsel etkileşimler ve yakın tarihimizdeki görsel objelerin kılavuzluğunda eserler oluşturmaya çalışıyorum.”

(Ö4, syf:17, st.306,307,308). “Genellikle orta yaşlı kilolu insanlara sempati duyuyorum. Onları resmetmeyi seviyorum.” Kendileriyle barışık, mutlu hallerini resmetmek bana mutluluk veriyor.” (Ö8, syf:13, st.233,234). “Karakterin sahip olduğu, kişiliğin özelliğini arka plandaki renklerle göstermeye çalışıyorum.” (Ö8, syf:17, st.318).

Katılımcı Ö1, Ö4 ve Ö8’in ifadelerinden görüldüğü üzere bir konu üzerinde eleştirel bakış açısıyla ya da bir konuya, kullandığı figürlerin fiziksel ve kişilik özelliklerine dikkat çekmek amacıyla, çalışmalar ortaya koydukları görülmektedir. Katılımcı Ö4 ilk etapta mesaj verme kaygısıyla içsel olarak güdülenmekte daha sonrasında bu konuyla ilgili kullanabileceği görselleri araştırmaktadır. Katılımcı Ö1 masallardan etkilenip, çalışmalarında metaforlar kullanmaktadır. Kendi karakter özellikleri ve yetenekleri doğrultusunda çalışmalarını oluşturmaktadırlar. Bu örnekteki katılımcılar, izleyicinin çalışmalarına bakarken düşünmesini ve kendilerince sorgulamalarını yapmasını istemektedirler. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının çalışmalarını etkileyen, dışsal uyaranların görme duyularıyla beleklerine yerleşen mimari yapılar, doğa, çevre izlenimleri, imgeler, ışık vb. gibi öğeler olduğu anlaşılmıştır. İşitsel duyularıyla etkilendikleri betimlemeler, dokunma duyusuyla algıladıkları dokular, malzemeler, objeler vb. gibi öğeler de önemli dışsal uyaranlar içerisinde. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının çalışmalarını oluştururken etkili olan içsel uyaranların ise hayatları boyunca etkili olan duyguları (sevinç, huzur, hüzn, fikir vb.), aile durumları ve kişilik özellikleri olduğu görülmektedir.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.3.1. Katılımcı Grubundan, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Ana Sanat Resim Atölye Çalışmalarını Etkileyen Unsurlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme sırasında, Görsel sanatlar öğretmen adaylarına, “Ana sanat resim atölye çalışmalarınızı etkileyen unsurlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı grubunun bu soruya verdikleri yanıtlara göre frekans ve oransal dağılımları Tablo 4.3.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3. *Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Atölye Çalışmalarında Etkilendikleri Uyarılara İlişkin Tema- Kod Tablosu*

Tema	Alt Tema	Kod	F	%
Atölye Çalışmalarını Etkileyen Unsurlar	Kaygı Unsuru	Teknik-Malzeme	5	45,45
		Süre-Zamanlama	3	27,27
		Konu Belirleme	2	18,18
		Ekonomik Durumlar	1	9,09
	Diğer Disiplinlerin Etkisi	Müze Kültürü	3	27,27
		Sanat Tarihi	1	9,09
		Tarih	1	9,09
		Müzik	1	9,09
		Mimari	1	9,09
		Perspektif Çizim Tekniği	1	9,09
		Grafik Tasarım	1	9,09
		Biyoloji	1	9,09
		Edebiyat	1	9,09
	Çevrelerindeki Sanat Çalışmalarına Karşı Duyulan Tepkiler	Deneyimleme	5	45,45
		Eleştirme	4	36,36
		Olumlu Düşünme	2	18,18
		Heyecanlanma	2	18,18
		Meraklanma	1	9,09
		İlginç Bulma	1	9,09
		Konu Dışı	1	9,09

Tablo 4.3. incelendiğinde, görsel sanatlar öğretmen adaylarının ana sanat resim atölye çalışmalarını etkileyen unsurlar ana teması altında “kaygı unsuru”, “diğer disiplinlerin etkisi”, “çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler” olmak üzere üç alt tema belirlenmiştir. İlk alt tema olan, “kaygı unsuruna” yönelik, “teknik-malzeme”, “süre-zamanlama” “konu belirleme” ve “ekonomik durumlara yönelik” olmak üzere dört kod belirlenmiştir. İkinci alt tema olarak “diğer disiplinlerin etkisi” kapsamında “müze kültürü”, “sanat tarihi”, “tarih”, “müzik”, “mimari”, “perspektif çizim tekniği”, “grafik tasarım”, “biyoloji”, “edebiyat” olmak üzere dokuz kod belirlenmiştir. Üçüncü alt tema olan “çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler” kapsamında, “deneyimleme” “eleştirme” “olumlu düşünme” “heyecanlanma” “meraklanma” “ilginç bulma” ve bu alt temayla ilgili “konu dışı” görüş bildiren olması sebebiyle yedi kod belirlenmiştir.

Görüşme yapılan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, atölye çalışmalarını etkileyen unsurlardan kaygı unsurunda; teknik-malzemeye olan kaygı kodu beş katılımcı ve genele göre %45,45’lik oranıyla ilk sırada gelmektedir. Süre-zamanlama ile ilgili kaygı kodu, üç katılımcı ve %27,27’lik genele olan oranıyla ikinci sıradadır. Konu belirleme ile ilgili kaygı kodu, iki katılımcı ve %18,18’lik genele olan oranıyla üçüncü sıradadır. Ekonomik durumlara yönelik kaygı durumu kodu, bir katılımcı ve %9,9’luk genele oranıyla son sıradadır. Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ana sanat resim atölye çalışmalarını etkileyen kaygı unsurlarından, “teknik-malzeme” koduyla ilgili beş görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Konu oluşturma sıkıntım olmuyordu. İlk başta teknik konusunda zorlandım çünkü Güzel Sanatlar lisesinden gelmiyorum.” (Ö1, syf:10, st.186). “Yağlı boya ile aram çok iyi değildi. Güzel sanatlar lisesine gitmediğim için çizimi de lisede bırakmışım fakat sonra tekrar geliştirdim. Akrilik boya kullanamıyordum çünkü çabuk kuruyan bir boya olduğu için akrilik boya beni yordu. Öğrenmem zaman aldı. Şimdi yağlı boyayı bıraktım. Genellikle akrilik boya ile resim yapıyorum.” (Ö2, syf:10, st.189,190,191). “Benim için kaygı renk kullanımı malzeme kullanımı her şey ayrı ayrı tasarlıyorum. Benim için zahmetli oluyor.” (Ö4, syf:11, st.197). “Yağlı boya kullanıyorum, boyaya alışma sürecinde ilk akrilikle başladım, sonra yağlı boya geçtim. Işık üzerine çalışmayı seviyordum, İlk başlarda yapamadığım için üzülüyordum sonra üstüne gidince yapmaya başladım.” (Ö7, syf:11, st.204,205). “İlk zamanlar üniversitede, farklı farklı teknikler kullanıyordum.” (Ö10, syf:12, st.212). “Çalışmalarım üniversitede rahatladı.” (Ö10, syf:12, st.215).

Katılımcı Ö1 teknik konuda sıkıntı çekmektedir. Bu sıkıntıyı Güzel Sanatlar lisesinden gelmemesine bağlamaktadır. Katılımcı Ö2 için de aynı şekilde Güzel Sanatlar lisesinden gelmemesi, kendi sanatsal teknik gelişimi hususunda dezavantaj olduğunu düşünmektedir. Katılımcı Ö4 için teknik hususta birçok şey kendisi için kaygı kaynağıdır. Malzeme seçiminden, renk seçimine, tasarım sürecine, kullanacağı tekniğe kadar bunlar hep kaygı kaynağı olmaktadır. Katılımcı Ö7 için teknik olarak yağlı boya ve akrilik boyaya belli bir alışma süresi olmuştur. Işığı ilk başlarda kullanmakta sıkıntılar yaşamıştır. Bu konular üzerinde çalışarak zamanla çözmüştür. Katılımcı Ö10 farklı teknikler üzerine çalışmış daha sonra ki süreçte lisans aşamasında teknik kullanımda rahatladığını ifade etmektedir. Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ana sanat resim atölye çalışmalarını etkileyen kaygı unsurlarından, “süre-zamanlama” koduyla ilgili üç görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Süre sıkıntım var ayrıntılı çalıştığım için eserlerimin yapımı uzun sürüyor.” (Ö6, syf:11, st.201,202). “Sonuca çabuk ulaşmak istiyorum. Yavaş ve ayrıntılı çizmek beni yoruyor. Hızlı çalışmalar

yapıyorum.” (Ö8, syf:11, st.206,207). “Eserlerim uzun sürüyor. Sürekli kaygım oluyor.” (Ö11, syf:12, st.218).

Katılımcı Ö6 için çalışmalarını yaptığı sürenin uzun olması katılımcı için bir sorundur. Katılımcı Ö8 için çalışmalarının sonucunu çabuk görmek istemektedir. Yavaş ve ayrıntılı çalışmaktan hoşlanmamaktadır. Katılımcı Ö11 için yaptığı çalışmaların süresi uzun olmakta bu süreç içinde sürekli kaygı yaşamaktadır. Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ana sanat resim atölye çalışmalarını etkileyen kaygı unsurlarından, “konu belirleme” koduyla ilgili iki görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“İstediğim konuyu yansıtabilir miyim? Diye kaygılarım oldu.” (Ö3, syf:11, st.195). “Tabii ki konu olarak kendi dünyamdan ne çıkar onu düşündüğüm için sancılı bir süreç geçiyor.” (Ö9, syf:12, st.210,211).

Katılımcı Ö3 için anlatmak isteği konuyu doğru bir şekilde yansıtabilme kaygısı vardır. Katılımcı Ö9 için kendi bilinçaltındaki düşüncelerden nasıl bir konu geliştirip bu konuyu çalışmasına nasıl uyarlayacağı konusunda kaygıları vardır. Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ana sanat resim atölye çalışmalarını etkileyen kaygı unsurlarından, “ekonomik durumlar” koduyla ilgili bir görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Maddi olarak malzemeler çok pahalı, bu beni kaygılandırıyor.” (Ö5, syf:11, st.198).

Katılımcı Ö5 için çalışmalarında kullandığı malzemelerin çok pahalı olması maddi kaygı unsurlarında ilk başta gelmektedir. Sanat malzemelerinin kaliteli olanlarının genelde ithal ve fiyatlandırmasının döviz üzerinden olması nedeniyle sürekli fiyat artışı yaşandığı, bu durumun kaygılandırıcı bir durum olduğu belirtilmiştir.

Görüşme yapılan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt teması altında atölye çalışmalarını etkileyen unsurlardan diğer disiplinlerden “Müze Kültürü” kodu üç katılımcı ve genele göre %27,27’lik oranıyla ilk sırada gelmektedir. Kalan; “Sanat Tarihi”, “Tarih”, “Müzik”, “Mimari”, “Perspektif Çizim Tekniği”, “Grafik Tasarım”, “Biyoloji” ve “Edebiyat” sekiz disiplin kodlarından her biri ayrı ayrı birer katılımcı ve genele oranı %9,09 olarak, görsel sanatlar öğretmen adaylarının atölye çalışmaları üzerinde etkili olan disiplinlerde sonunculuğu paylaşmaktadırlar. Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ana sanat resim atölye çalışmalarını etkileyen diğer disiplinlerden, “müze kültürü” koduyla ilgili üç görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

Müzedeki eserleri, heykelleri seviyorum... (Ö3, syf:1, st.14). Afrodisias tiyatro ve müzesini çok sevdim. Oradaki heykeller çok hoşuma gitti. (Ö10, syf:10, st.178,179). Müzelerdeki antik heykelleri hoş buluyorum... (Ö11, syf:7, st.112). Müze gezmeyi seviyorum. Oradaki klasik eski Roma dönemi heykeller beni çok etkiliyor. Bölümümüzdeki Müze dersi kapsamında gittiğimiz, Aydın'daki Afrodisias antik kenti gezisi, özellikle çok hoşuma gitti. (Ö11, syf:11, st.182,183).

Katılımcılardan Ö3, Ö10 ve Ö11 için müze kültürü önemlidir. Katılımcı Ö3 genel olarak müzeleri gezmeyi alışkanlık haline getirmiş ve imkân buldukça ülkemizdeki farklı illerde bulunan müzeleri ziyaret etme isteği duyduğunu belirtmiştir. Ö10 ve Ö11 görsel sanatlar öğretmenliği lisans programında yer alan müze ve müze kültürü dersi kapsamında gerçekleştirilen özellikle Afrodisias Antik Kenti gezisinden ve kentteki müzelerden etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, ana sanat resim atölye çalışmalarını etkileyen diğer disiplinlerden, kalan sekiz “Sanat Tarihi”, “Tarih”, “Müzik”, “Mimari”, “Perspektif Çizim Tekniği”, “Grafik Tasarım”, “Biyoloji” ve “Edebiyat” kodlarının her birini ayrı ayrı birer katılımcı tercih etmiştir ve ilgili kodlarla ilgi görüşler aşağıda gösterilmiştir.

Çocukluğumdan beri sanat tarihine ve antik eserlere ilgim var... (Ö2, syf:1, st.3).

Katılımcı Ö2'nin çocukluğundan beri sanat tarihine ilgisi olduğunu belirtilmiştir. Akademik eğitiminde sanat tarihine ilgisi olduğu, fakat sanatsal çalışmalarında kendine özgü tarzıyla insan portreleri ve hayvan figürleri resmetmekten hoşlanmaktadır (Bkz. Görseller 4.1. ve 4.2.).

Tarih kitapları beni çok etkiler... (Ö6, syf:6, st.96).

Katılımcı Ö6 için tarih kitapları önemlidir çalışmalarında tarihi olayları resmetmeyi tercih ettiğini ifade etmektedir. Bu hususta dördüncü sınıf, ana sanat resim atölye dersinde üzerinde çalıştığı son çalışmasında bu durum gözlemlenmektedir (Bkz. Görsel 4.11.).

Müziği seviyorum... (Ö7, syf:6, st.99).

Katılımcı Ö7 için müzik faktörü önemlidir. Çalışmalarında konser ortamını ve müzisyenleri ele almaktadır (Bkz. Görsel 4.12.).

Denizli'deki eski mimari eserleri seviyorum. Eski Yapıları daha çok seviyorum, Antik Dönemdeki, Osmanlı mimarisi, Mimar Sinan'ın eserleri olsun eski Konaklar olsun kullanmaya devam edeceğim... (Ö5, syf:2, st.24,25).

Katılımcı Ö5 için şehrin mimari eserleri önem kazanmaktadır. Bu tarz mimari yapıları resmetmekten hoşlanmaktadır. Eskiye ait metruk binalara da ilgisi vardır. Binaların çevresinde peyzaj olarak düzenlemede ağaç ögesini bolca kullanmaktadır (Bkz. Görsel 4.8.).

Perspektif olarak ayrıntıya giriyorum. Öndeki nesneleri ayrıntılı çiziyorum arkadakileri silik çiziyorum. Hava perspektifi, çift kaçış noktası, tek kaçış noktası, çift kaçış noktası kullanıyorum. (Ö9, syf:9, st.155,156).

Katılımcı Ö9 için manzara resimleri yaptığı için perspektifi kullanmaktadır. İfadesinde belirttiği üzere, Çalışmalarında perspektif çizim tekniklerindeki ilkeleri uygulamaktadır. Örnek çalışmasındaki uygulama aşamalarına baktığımızda da bu olay görülmektedir (Bkz. Görsel 4. 38.).

Grafik tasarım dersi almıştım. Orada görsel olarak uçsuz bucaksız bir kaynak olduğunu gördüm. (Ö8, syf:6, st.102).

Katılımcı Ö8 için, grafik tasarım dersi önemlidir. Kendisi için Grafik tasarım alanında yapılan çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır. Kendi çalışmalarında da kilolu insan figürlerini grafiksel tarzda resmetmekte, arka planda farklı grafiksel görüntü öğeleri kullanmaktadır (Bkz. Görsel 4. 15.).

Mevcutta Biyoloji öğretmeni de olduğum için alakalı görsellerden de etkileniyorum. (Ö4, syf:17, st.308).

Katılımcı Ö4, aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığında, bir lisede biyoloji öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Eserlerinde mevcut mesleği ile ilgili; anatomiyle, biyolojiyle, fizyolojiyle vb. ilgili görsellerden etkilendiğini ve çalışmalarında kullandığını belirtmiştir (Bkz. Görseller 4.30., 4.31. ve 4.32.).

Masal klasiklerinden çok etkilendim... (Ö1, syf:1, st.1).

Katılımcı Ö1 ise masal klasiklerinden etkilenmekte, Batı Avrupa Masal Klasikleri gibi edebi metinlerinden kendi imgesine göre çalışmalar üretmektedir (Bkz. Görsel 4.18.).

Görüşme yapılan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt temasında; “deneyimleme” kodu beş katılımcı ve genele göre %45,45’lik oranıyla ilk sırada gelmektedir. “eleştirme” kodu dört katılımcı ve genele göre %36,36’lık oranıyla ikinci sırada gelmektedir. Bunu ikişer katılımcı ve genele göre %18,18’lik oranlarıyla, “olumlu düşünme” ve “heyecanlanma” kodları takip etmektedir.

En sonda birer katılımcı ve genele oranla %9,09'luk oranlarıyla “meraklanma”, “ilginç bulma” ve “konu dışı yorum yapma” kodları bulunmaktadır.

Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt temasıyla ilgi, “deneyimleme” koduyla ilgili beş görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Farklılıkları görüyorum. Herkesin tekniği farklı. Farklı şeyler öğreniyorum...” (Ö2, syf:13, st.245,246). Arkadaşlarımın eserlerinden yeni teknikler öğreniyorum. Paylaşımlar oluyor. Hep beraber ilerlediğimizi fark ediyorum. Bu bana mutluluk veriyor. Teknik anlamda da öğretmenimiz bize çok şeyler kattı tarzımı bulmama katkı sağladı. (Ö3, syf:13, st.247,248,249). ... “Sınıfta ortamında klasik tarza eğilimi olan arkadaşlarımla daha çok paylaşımımız oluyor.” (Ö6, syf:15, st.256). Arkadaşlarımın yaptığı çalışmalardan vermek istedikleri, mesajları alabiliyorum.” (Ö8, syf:14, st.259). “Atölyedeki arkadaşlarımız eserlerine nasıl başladı. Hangi süreçlerden geçti. Kompozisyon olarak ne kullandı, neleri nasıl ayarladı. Bunların hepsini görerek deneyimliyoruz. Karşıdaki ile kendimizi karşılaştırabiliyoruz...” (Ö9, syf:14, st.261,262).

Katılımcı Ö2 atölyedeki arkadaşlarının çalışmalarında farklılıklar görmekte farklı teknikler öğrenmektedir. Bu da kendisine deneyim kazandırmaktadır. Katılımcı Ö3 atölyedeki arkadaşlarının eserlerinden yeni teknikler öğrendiğini ve paylaşımların olduğunu belirtmektedir. Ö3 atölyede hep beraber ilerlediklerinin farkında olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca lisans dönemi boyunca görsel sanatlar alanında atölye sayesinde birçok kazanımı olduğunu belirtmiştir. Katılımcı Ö8 atölye arkadaşlarının çalışmalarındaki mesajları algılayabilmekte bunları kendi sanat çalışmasında da kullanmaya çalışmaktadır. Katılımcı Ö9 atölyedeki arkadaşlarını gözlemlemekte; eserlerine nasıl başladıklarını, hangi konuyu seçtiklerini, teknik olarak ve tasarım sürecinde neler yaşadıklarını gözlemleyerek deneyim kazandığını belirtmiştir.

Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt temasıyla ilgi, “eleştirme” koduyla ilgili dört görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Duygusal olarak bakmıyorum ilk etap. Teknik problem olarak bakıyorum anatomi problemlerine bakıyorum. Duygu'ya sonra bakıyorum.” (Ö4, syf:14, st.250,251). “Resimleri gördüğümde kendi resimlerimle birlikte kıyaslıyorum ve kendimdeki eserleri eleştiriyorum.” (Ö5, syf:14, st.252). “Sürreal eserler ben de bir duygu uyandırmıyor. Klasik eserler bana daha öğretici geliyor.” (Ö6, syf:14, st.255). “Net olan eserleri seviyorum. Soyut sanat veya sadece renklerin kullanıldığı eserler hoşuma gitmiyor.” (Ö11, syf:14, st.266).

Katılımcı Ö4 çevresindeki sanat çalışmalarına teknik açıdan bakmakta anatomi ve tasarım öğelerini değerlendirmekte ve eleştirmektedir. Katılımcı Ö5 çevresindeki sanat çalışmalarıyla kendi çalışmalarını kıyaslamakta ve kendini eleştirmektedir. Katılımcılardan Ö6 ve Ö11, çevrelerindeki sadece klasik eserleri değerlendirmekte ve beğenmekte, sürreal, soyut ve benzeri akıma mensup sanat çalışmalarını beğenmemektedirler. Ayrıca Ö6 klasik sanata ilgisi olan atölye arkadaşlarıyla paylaşımlarının fazla olduğunu belirtmiştir. Diğer akımlara yatkın arkadaşlarıyla fazla paylaşım olmadığını söylemiştir.

Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt temasıyla ilgi, “heyecanlanma” koduyla ilgili iki görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Yüzüklerin efendisi gibi Harry Potter gibi sürreal filmlerdeki görseller örneğin ben de heyecan uyandırıyor.” (Ö1, syf:13, st.243). “Benimle aynı atölyede çalışan, Ö4’ün eserlerini çok seviyorum. Realistik teknikler kullanıyor. Heyecanlandırıcı bir etkiye sahip eserleri.” (Ö10, syf:14, st.264,265).

Katılımcı Ö1 çevresindeki sürreal görsellere daha fazla ilgi duymaktadır ve bu onu heyecanlandırmaktadır. Katılımcı Ö10 için aynı atölyede çalıştığı katılımcı Ö4’ün çalışmalarının kendisi için heyecanlandırıcı bir etkisi vardır. Her iki katılımcı da birbirleriyle yakın tarzda ulusal kültürümüze ait görsel öge ve motifleri eserlerinde kullanmaktadır.

Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt temasıyla ilgi, “olumlu düşünme” koduyla ilgili iki görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Arkadaşlarımın eserleri ile gurur duyuyorum.” (Ö3, syf:14, st.247). “Atölye hocamızın desen bilgisi ve becerisi sayesinde oluşturduğu portre eserler bana sıcak geliyor.” (Ö11, syf:14, st.266,267).

Katılımcıların tepkilerinden olumlu olanları derleyecek olursak; katılımcı Ö3 atölyedeki arkadaşlarının sanat çalışmalarıyla gurur duymaktadır. Birlikte çalıştıkları atölye ortamında motive edici bir yapısı vardır. Katılımcı Ö11 de atölye hocasının desen bilgisi ve becerisini beğenmekte, hocasının eserlerini kendisine yakın hissettiğini belirtmektedir. Kendi atölye hocası da realist tarzda çeşitli insan portreleri resmetmekte, resmettiği kişilerin karakter özellikleri tuvale gerçekçi olarak yansıtmaktadır.

Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt temasıyla ilgi, “ilginç bulma” koduyla ilgili bir görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşü şöyledir:

“Hayvan figürleri resmeden arkadaşların eserleri özellikle ilgimi çekiyor.” (Ö8, syf:14, st.259,260).

Katılımcı Ö8 atölyedeki hayvan figürleri ağırlıklı resimler yapan katılımcı Ö2'nin çalışmalarını ilginç bulmaktadır. Katılımcı Ö8 de katılımcı Ö2 gibi hayvanları sevmektedir. Katılımcı grupta bulunan görsel sanatlar öğretmen adaylarından, çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler alt temasıyla ilgi, “meraklanma” koduyla ilgili bir görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşü şöyledir:

“Nasıl yaptıklarını merak ediyorum...” (Ö1, syf:14, st.244).

Katılımcı Ö1 çevresindeki görsel çalışmaların nasıl yapıldığını merak etmektedir. Atölyedeki arkadaşlarının eserlerini oluştururken geçirdikleri süreç ve konu belirleme süreçleri kendisinde merak uyandırmaktadır. Kendisi sürreal öğeleri resmettiği için hayal gücü yüksektir. Katılımcı Ö7, çevresindeki sanat çalışmalarına karşı duyduğu tepkilere örnek olarak, çalışmalarında konu olarak kullandığı konser ortamını anlatarak, konu dışı bir ifade kullanmıştır.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.4.1. Katılımcı Grubundan, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Uygulama Çalışmaları Sonucunda Vermek İstedikleri Mesajlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme sırasında, Görsel sanatlar öğretmen adaylarına, “Çalışmalarınızın sonucunda sanat izleyicisine vermek istediğiniz mesajlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı grubunun bu soruya verdikleri yanıtlara göre frekans ve oransal dağılımları Tablo 4.4.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.4. *Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Çalışmalarında Vermek İstedikleri Mesajlara İlişkin Tema- Kod Tablosu*

Tema	Kod	F	%
Uygulama Çalışmalarının Mesajları	Duygusal Durumlar	6	54,54
	Bilişsel Durumlar	3	27,27
	Kişisel Özellikleri	2	18,18

Tablo 4.4. incelendiğinde katılımcıların sanat izleyicisine vermek istedikleri mesajlar temasında, kendi duygularını yansıtmaya, izleyicinin hislerini özgür bırakma vb. gibi “duygusal durumlar”, izleyicinin zihnini etkileme, bilgilendirme, vb. gibi “bilişsel durumlar” ve izleyiciye kendi karakteri doğrultusunda sevdiği görselleri göstermeyi, bilinçaltındaki özellikleri göstermeyi vb. gibi durumları içeren “kişisel özellikler”, olmak üzere üç kod belirlenmiştir.

Tablo 4.4.'e göre görsel sanatlar öğretmen adaylarının çalışmalarının sonucunda sanat izleyicisine vermek istediği mesajlar temasındaki, “duygusal durumlar” kodu altı katılımcı ve genele oranı %54,54 olarak ilk sıradadır. “Bilişsel durumlar” kodu üç katılımcı, %27,27’lik genele oranıyla ikinci sırada ve “kişisel özellikleri” kodu 2 katılımcı %18,18’lik genele oranıyla son sıradadır. Sanat izleyicisine vermek istenilen mesajlardan “duygusal durumlar” koduyla ilgili altı görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“İzleyicide, biraz hüzün, biraz burukluk bırakıyor bence. Portre resimlerimde, her karede farklı bir mimik, izleyiciye farklılık hissettiriyor bence.” (Ö2, syf:19, st.354). “Resim yaptıkça geliştiğimi düşünüyorum. El yeteneğim artıyor. Yeni boyama teknikleri ve malzeme kullanımı becerileri öğrendim.” (Ö2, syf:15, st.270,271). “İzleyiciyi Çocukluğuna götürdüğümü düşünüyorum. Herkesin bir köy geçmişi vardır. Bayramlarda, gezilerde bile olsa, mutlaka gitmişlerdir. Herkesi geçmişine götürdüğümü ve bir anısını hatırlattığımı düşünüyorum.” (Ö3, syf:19, st.355,356). “Eserlerimi oluşturmadan önce, il dışından otobüsle gelen biri olduğum için, yolda geçtiğim köyleri, ilçeleri mimari, sokak yapıları, doğa manzaralarını eserlerimde kullanmak üzere dikkatle incelemeye başladığımı fark ettim. (Ö3, syf:15, st.272,273). Renk kullanımım değişti. Desenlerim daha düzgün ve orantılı olduğumu hissediyorum.” (Ö3, syf:15, st.274). “O anı yaşamasını istiyorum eski zamanları. Keyif ve huzuru vermek istiyorum. Şehrin ilerde dokusu kaybolsa bile eski dokusunu yansıtmak ve bildirmek istiyorum.” (Ö5, syf:20, st.359,360). “Doğru objeyi doğru yerde kullanmak. Doğru rengi kullanma konusunda çok şey öğrendim. Kompozisyon bilgisi arttı, teknikleri kullanmayı öğrendim. Çeşitli boya tekniklerini ne kadar doğru kullanırsam, etkili kullanırsam, yansıtmak istediğimi de eserimde o kadar iyi şekilde yansıtabildiği gördüm.” (Ö5, syf:15, st.278,279,280). “Portrenin üstündeki kullandığım renklerle, Bendeki duyguya olabildiğince yakın duyguyu yansıtmak istiyorum.” (Ö6, syf:20, st.361). “Her yaptığım eserde farklı şeyler öğreniyorum. Gerek teknik gerek konu olarak. Kendime güvenim artıyor. Güven duygusu hissediyorum.” (Ö6, syf:15, st.281,282). “O an ne hissediyorsa onu hissetmesini istiyorum bir kısıtlayıcılığım yok.” (Ö7, syf:20, st.362). “İlk başlarda reproduksiyon yapıyorduk, oradan anatomi ve teknik ve nesnelerin yapısını öğrendik. Özgün çalışmalar yapmıyorduk, son sınıfta artık tarzım oluştu. Yolumuzu buluyoruz yavaş yavaş, kendi tasarladığımız veya çizdiğimiz şeyleri yapabiliyoruz artık.” (Ö7, syf:15, st.283,284,285). “Herkes hitap edebilir türde eserler veriyorum. Genelde sempatik, kilolu karakterleri çiziyorum. İzleyiciyi, resimdeki figürlerin, iç dünyasına bir yolculuğa çıkarmak istiyorum. Resimdeki karakterle, empati kurmalarını istiyorum.” (Ö8, syf:20, st.363,364). “İlk başladığım, yerden çok farklı ve gelişmiş bir yerdeyim. Aslında çok çalışmıyorum kendimi daha fazla verseydim, daha iyi olabilirdi. Eskiden kadın kilolu modeller çalışıyordum, Şimdi erkek kilolu modeller çalışıyorum. Cinsiyetler arası fiziksel, duyguları fark ettim.” (Ö8, syf:16, st.286,287,288).

Duygusal durumları izleyiciye iletmeyi hedefleyen katılımcılar incelendiğinde, duygusal öğeleri ön planda tutan katılımcı Ö2 izleyicide çalışmalarının hüzün duygusunu yaşattığını düşünmektedir. Katılımcı Ö2, atölyede resim yaptıkça el becerisinin arttığını

belirtmiştir. Yeni boyama teknikleri ve malzeme kullanımı becerileri öğrendiğini ifade etmiştir. Ö2 Güzel sanatlar lisesi çıkışlı değildir. Boyama teknikleri ve malzeme kullanımı hususlarında gelişim gösterdiği gözlemlenmiştir.

Görsel 4.1. Katılımcı Ö2'nin, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.2. Katılımcı Ö2'nin, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.3. Katılımcı Ö2'ün, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.4. Katılımcı Ö2'nin, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Katılımcı Ö3 izleyicileri çocukluklarına götürdüğünü düşünmekte, resimlerinde kullandığı köy temasıyla; köy geçmişi olan, köyde yaşamaya özlemi olan kişilerle duygusal bir bağ kurmaktadır. Ayrıca Katılımcı Ö3 de çalışmalarında kullanmak üzere çevresindeki yapıları, yaptığı yolculuklarda akılda kalan yerleşim yeri unsurlarını incelediğini, bu unsurlara daha sanatsal açıyla yaklaştığını belirtmiştir. Katılımcı Ö3 renk kullanımı ve Desen tekniği ve malzeme becerileri kullanımını öğrendiğini ifade ederek katılımcı Ö2'ye benzer şekilde teknik gelişiminin artığına vurgu yapmıştır.

Görsel 4.5. Katılımcı Ö3'ün, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.6. Katılımcı Ö9'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Katılımcı Ö5 sanat izleyicisinin eski zamanları tekrar yâd etmesini keyif ve huzur duygusunu yaşamalarını istemektedir. Katılımcı Ö5, kompozisyon öğeleri, teknik gelişim, doğru objeyi doğru yerde kullanmak, doğru rengi doğru yerde kullanmak gibi konularda geliştiğini ifade etmektedir. Katılımcı Ö5 güzel sanatlar eğitiminin lisans dönemi öncesi sınırlı olduğunu belirtmiştir.

Görsel 4.7. Katılımcı Ö5'in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.8. Katılımcı Ö5'in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Katılımcı Ö6, Çalışmalarında, özellikle portre çalışmalarında anatomik olarak düzgün yüz hatlarına sahip, çalıştığı kişiyi benzetmeye dikkat eden bir yapıdadır. Klasik eserlerin reproduksiyonunu çalışan katılımcı, özellikle portre çalışmalarında figürlerin duygularını yansıtmak için mimiklere üzerinde ayrıntılı çalışmaktadır. Bu sayede izleyiciye resmettiği kişilerin duygularını yansıtmak istemektedir. Portre çalışmalarında siyah beyaz ve gri tonlarını kullanırken, arada resmettiği kişinin duygu durumunu yansıtan farklı renk tonlarını dörtgen formda resmin içinde kullanmaktadır.

Görsel 4.9. Katılımcı Ö6'nın, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.10. Katılımcı Ö6'nın, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

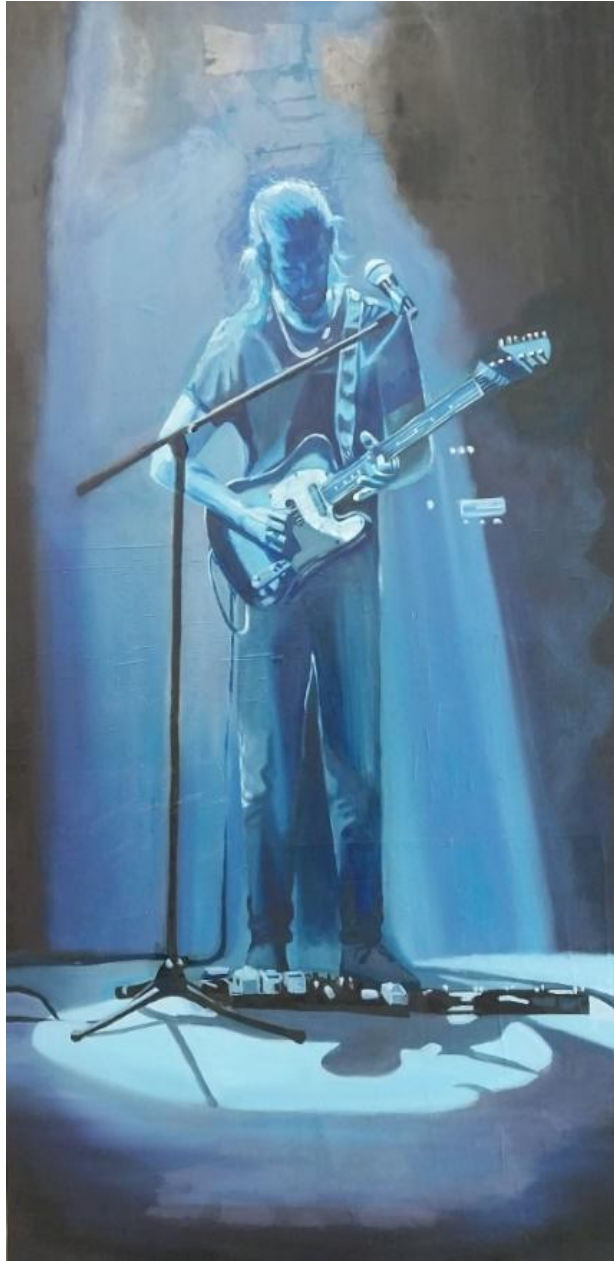

Görsel 4.11. Katılımcı Ö6'nın, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel(tamamlanmamış)

Katılımcı Ö7 sanat izleyicisini eserlerine karşı duygusal olarak özgür bırakmıştır. Sanat izleyicilerinin istediği duyguyu eserlerinden çıkarabileceklerini belirtmiştir. Katılımcı Ö7, röprodüksiyondan başlayarak, anatomi bilgisini artırmıştır. Teknik olarak nesnelerin ve figürlerin yapısını öğrenmiş daha sonra son sınıfta Özgün çalışmalar yapabildiklerini fark etmiştir.

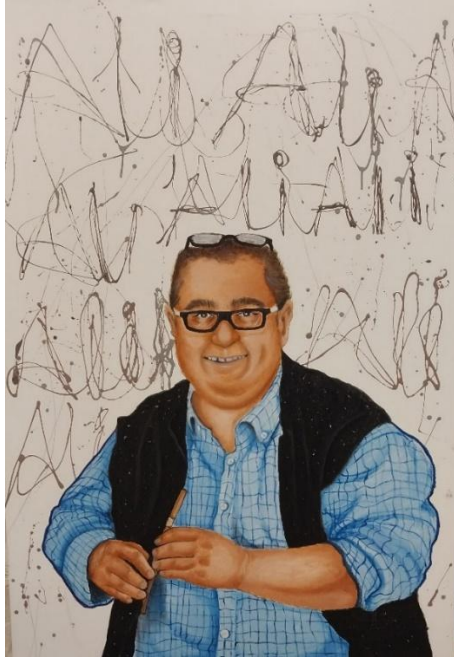

Görsel 4.12. Katılımcı Ö7'nin, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.13. Katılımcı Ö7'nin, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Katılımcı Ö8 duygularını yansıtmada başarılı olmaya başladığını ifade etmiştir. Katılımcı Ö8 yaptığı çalışmalarda çevresindeki insanları özellikle kilolu insanları resmetmeyi sevdiğini belirtmiştir. Bu yüzden çalışmalarında kullandığı figürlerle, izleyici arasında empati oluşturmak istemektedir. Çalışmalarındaki figürlerin duygusal özelliklerini yansıtmak istemektedir. Bunun yanında lisans öğrenimi boyunca daha fazla sanatsal çalışma yapabilse daha iyi olacağını belirtmiştir. Kendini çalışkan olarak nitelendirmemektedir. Altı katılımcı da izleyiciye, kendi duygularını yansıtmayı, izleyicinin hislerini özgür bırakma vb. gibi duygusal durumları aktarmayı, amaç edinmişlerdir.

Görsel 4.14. Katılımcı Ö8'in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.15. Katılımcı Ö8'in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Sanat izleyicisine vermek istenilen mesajlardan “bilişsel durumlar” koduyla ilgili üç görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Mesaja bakarsak öğretici etkisi var burada ne anlatmak istediğimi dikkat eden için öğretici bir etkisi var. Fakat sadece tasarım öğelerine bakıp geçenler için öğretici bir etkisi daha az...” (Ö1, syf:19, st.351,352). Gündelik konuları klasik masallarla birleştirerek kullanma becerisini geliştirdi. Kullandığım objelerin resimdeki anlamlarını araştırmamı sağladı.” (Ö1, syf:15, st.268,269). “Yeri geliyor üzüntüyü dile getiriyorum depremle ilgili çalışmamda olduğu gibi. Yeri geliyor dirilişi temsil ediyor eserlerim. Yeniden Doğuş hayata tekrar tutunuş konusunu da işliyorum. İzleyiciden de bu

mesajları almasını bekliyorum ve bunları kendi iç dünyasıyla uyarlamasını istiyorum.” (Ö10, syf:20, st.367,368,369). “İlk başlarda eserlerimde 3 boyutu yakalayamıyordum. Şimdi 3 boyutu yakalıyorum.” (Ö10, syf:16, st.292). Anadolu’yu araştırdım. Kendi halılarımız da var Göreme’deki Güneydoğu’daki halı desenleri ilgimi çekti. Birçok objeye farklı bakmaya başladım. Alt anlamlarını anlamaya çalıştım.” (Ö10, syf:17, st.293,294). “Eserlerimde eski dönemlerin sanat özelliklerini, geçmişteki detaylı resimlerin önemini vurgulamak istiyorum. Emeğin ön planda olduğunu hissettirmek istiyorum.” (Ö11, syf:20, st.370,371). Renklerin doğru kullanımını öğrendim. Işık-gölge olayını anlamaya başladım. Işık nereden geliyor, gölgesi nereye düşer gibi, eserlerimde uyguladıkça bu konularda geliştim. Atölye hocamın tarzını doğru buluyorum ondan desen, ışık-gölge ve yağlı boya tekniği hakkında çok şey öğrendim.” (Ö11, syf:16, st.295,296,297).

Sanat izleyicisine bilgi verme, bir şeyler anlatma vb. gibi durumları öncelikli gören katılımcılar incelendiğinde; katılımcı Ö1 yaptığı sanatsal çalışmaların çalışmalarını dikkatle inceleyen izleyiciler için öğretici bir yanı olduğunu belirtmiştir. Çalışmaları için, sadece tasarım öğelerine bakıp değerlendirilmemesi gerektiğini söylemiştir. Katılımcı Ö1, sanat literatürü alanında gelişim gösterdiğini ifade etmiştir. İlgisini çeken alan olan sürrealizmden, sanatçılar tanımıştır. Sanat çalışmalarında konu bulma ve seçme konusunda geliştiğini belirtmektedir. Resimlerinde kullandığı objelerin alt anlamlarını öğrenmeye başladığını söylemektedir.

Görsel 4.16. Katılımcı Ö1’in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.17. Katılımcı Ö1'in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.18. Katılımcı Ö1'in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.19. Katılımcı Öl'in, son sınıf atölye çalışmasından kesitlere ilişkin görsel

İzleyiciye bilişsel durumlarla ilgili mesaj vermek isteyen, katılımcı Ö10 birçok konuda çalışmalar ortaya koymaktadır. Gerek yakın zamanda yaşadığımız büyük deprem afetini gerek Anadolu motiflerini gerekse yeniden doğuş gibi farklı metaforları kullanmaktadır. Bu sayede sanat izleyicisinin farklı konularda ufkunun açılmasını hedeflemektedir. Ayrıca katılımcı, Ö10 kullandığı objelerin ve motiflerin alt anlamlarını araştırarak bunları yansıtma becerisini geliştirmiştir.

Görsel 4.20. Katılımcı Ö10'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

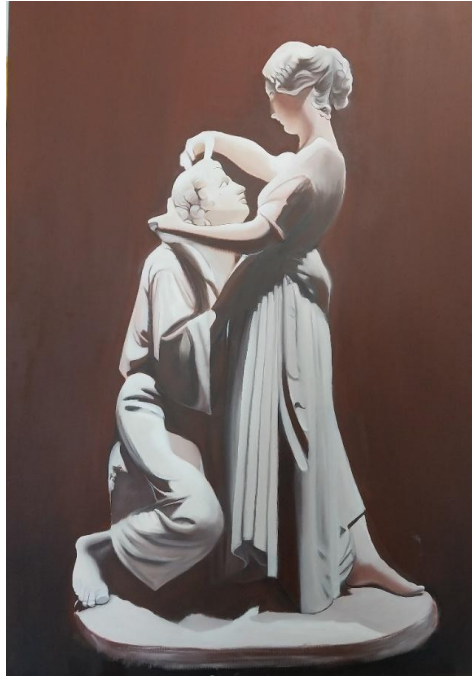

Görsel 4.21. Katılımcı Ö10'nun, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.22. Katılımcı Ö10'nun, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Ö11 klasik dönemlerin detaylı resimlerinin önemini vurgulamak, o dönemdeki sanat eserlerinin emek yoğun bir şekilde üretildiğini hissettirmek ve bilgilendirmek istemektedir. Ö11 de lisans sürecinde gerek teknik anlamda gerek konu belirleme gerekse sanat literatürü hakkında bilgilerinin arttığını belirtmişlerdir. Katılımcı Ö11 renkleri doğru kullanmayı, sanat çalışmalarında ışık gölge unsurlarını doğru kullanmayı öğrendiğini ifade etmektedir. Atölye hocasından teknik konularda çok şey öğrendiğini belirtmiştir. Dört katılımcı da izleyiciye anlatmak istediğini olduğu gibi aktarma, izleyicinin zihnini etkileme, izleyiciyi bilgilendirme, vb. gibi bilişsel durumları aktarmayı amaç edinmişlerdir.

Resim 4.23. Katılımcı Ö11'in, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Resim 4.24. Katılımcı Ö9'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Sanat izleyicisine vermek istenilen mesajlardan “kişisel özellikleri” koduyla ilgili iki görsel sanatlar öğretmen adayının, görüşleri şöyledir:

“Ben ne anlatıyorsam izleyicinin de o mesajı almasını bekliyorum direkt ne anlatmak istiyorsan karşıdakini de onu almasını istiyorum Onun için çalışıyorum realist ayrıntılı eserler üretiyorum yazıları da eserlerinde kullanıyorum.” (Ö4, syf:19, st.357,358). “Öğrendiklerimden Eser çıkarıyorum Eser üretirken de bir şeyler üretiyorum, üretirken öğreniyorum. Örneğin Çeşme'deki bir sergide workshop ‘ta yeni şeyler öğrendim. Hem teknik olarak hem de sanatla ilgili farklı kişilerle fikir alışverişi yaptığım için farklı ufuklar açıyor bende” (Ö4, syf:15, st.275,276,277). “Özellikle eksikliğini hissettiğim, duyguları, kişisel özelliklerimi resimlerimde yansıtmaya çalıştım.” (Ö9, syf:20, st.365,366). “Spatula darbeleri, kalın boyalar kullanıyorum. Bu tekniği öğrenme sürecinde olduğum için ne kadar eserimi doğru yansıtıp, yansıtmadığını bilmiyorum. Doğal yerlerde nesneleri iyice inceleme becerisi edindim. Doğadaki renkler renk farklılıkları yaprağın rengi olsun kurumuş mu nasıl ondan inceliyorum.” (Ö9, syf:16, st.289,290,291).

Kişisel özelliklerini eserlerinde gösteren katılımcılara örnek olarak katılımcı Ö4 ve Ö9 gösterilebilir. Katılımcı Ö4 çalışmalarında ne anlatmak istiyorsa izleyicinin de bunu algılamasını istemektedir. İzleyiciye direkt bir şeyler öğretmeyi amaçlamamaktadır. Realist çalışmalar yapmaktadır. Katılımcı Ö4, M.E.B.'e bağlı bir lisede biyoloji öğretmenliği de yapmaktadır. Biyoloji ile ilgili bilgisini eserlerinde sunmaktadır. Özellikle insan üremesi, kadın gebelik dönemi, anne ile bebek ilişkisini irdeleyen çalışmalarında; insan fizyolojisi, anatomisi gibi biyoloji bilimine ait teknik görselleri sanat çalışmalarında kullanmaktadır. Katılımcı Ö4 için, sanat izleyicisinin belli bir entelektüel seviyede olmasını dilediğini ifadesinden anlıyoruz. Ayrıca katılımcı Ö4 sanat izleyicisinin bilişsel becerilerini kullanma yeteneğinin yüksek kişilerden olmasını beklemektedir. Katılımcı Ö4 gerek teknik gerekse konu belirleme bakımından geliştiğini ifade etmiştir. Katılımcı Ö4, üniversite dışında da sanat etkinliklerine katılarak kendini geliştirdiğini, birçok eserinin, yarışmalarda sergilenme hakkı kazandığını belirtmiştir. Bu tarz etkinliklerde diğer katılımcılarla fikir alışverişinde bulunduğunu söylemiştir. Katılımcı Ö4 farklı sanat dönemlerine ve kültürlerine ait unsurları aynı çalışmada beraberce kullanarak, günümü sanatına örnek çalışmalar üretmektedir. Örneğin Helenistik döneme ait bir büst ile modern döneme ait bir objeyi, farklı grafiksel görsel öğeler kullanarak çalışmalarını oluşturmaktadır.

Görsel 4.25. Katılımcı Ö4'ün, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.26. Katılımcı Ö4'ün, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.27. Katılımcı Ö4'ün, son sınıf atölye çalışmaları “aile temasına” ilişkin görseller

Görsel 4.28. Katılımcı Ö4'ün, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.29. Katılımcı Ö4'ün, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.30. Katılımcı Ö4'ün, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.31. Katılımcı Ö4'ün, son sınıf atölye çalışmasından kesitlere ilişkin görsel

özelliklerini aktarmayı amaç edinmiştir. Katılımcı Ö9 farklı teknikler uygulamayı öğrenmiştir. Lisans öğrenimi boyunca deneyimini artırmıştır.

Görsel 4.34. Katılımcı Ö9'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Resim 4.35. Katılımcı Ö9'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.36. Katılımcı Ö9'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.37. Katılımcı Ö9'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

Görsel 4.38. Katılımcı Ö9'un, son sınıf atölye çalışmasına ilişkin görsel

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde izlenen yöntem ve veri çözümlemelerinden elde edilen bulgular ve katılımcıların görüşleri irdelenerek, araştırmanın temel amaçlarını açıklayan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1.Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın birinci alt problemini oluşturan, Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, çevrelerindeki sanat eserlerine karşı algılarına ilişkin görüşleri hakkındaki sonuçlar şöyledir: Katılımcıların çevrelerindeki eserlere karşı algılarında, ilham alınan sanat akımları temasının, önemli olduğu görülmüştür. Bu tema için belirlenen kodlardan olan, “Klasik sanat dönemi”, katılımcıların çalışmalarında en çok ilham aldıkları sanat dönemidir. İlham alınan diğer sanat dönemleri “Çağdaş Sanat Dönemi” ve “Günümüz Sanat Dönemi” olmuştur. İki sanat dönemine ilgi gösteren katılımcı sayısı birbirine eşittir. “Tüm Sanat Dönemlerinin sentezi” kodu ise son sırada gelmektedir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarında, çalışmalarında; insan anatomisine önem verme, obje, mekân vb. unsurları detaylı ve anlaşılır resmetme isteği görülmüştür. Klasik sanat dönemi eserlerinde de bahsettiğimiz unsurlara önem verildiği için bu dönem, katılımcılar arasında daha fazla ilgi çekmektedir. Bu hususta, toplum olarak realist ve anatomisi düzgün figürlerin daha çok beğenilmesi etkili olabilir. Bu tarz klasik dönem eserlerinin emek yoğun, ayrıntılı ve uzun süren çalışmalar sonucu ortaya çıktığı, katılımcılar tarafından bilinmektedir.

Locher’ın (1995) çalışması da bu durumu desteklemektedir. Araştırmasında katılımcılara çeşitli sanat objeleri gösterilmiştir ve sanat objelerinde etkileyici buldukları unsurlar hakkında anket düzenlenmiştir. Anket sonucunda, resmin tarzının katılımcıları etkileyen en önemli unsur olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen verilerde, katılımcılar; kendi aldıkları sanat eğitimlerinden veya kendilerine gösterilen resimlerle ilgili diğer yargılardan etkilenmemişlerdir. Bu durum da çalışmamızdaki yukarıda belirttiğimiz, katılımcıların, sanat tarzları üzerinde çok fazla durmasını anlaşılabilir kılmaktadır. Bu sonuçlar da çalışmamızı desteklemektedir.

“Katılımcıların çevrelerindeki eserlere karşı algıları” ana teması altında yer alan, “Yabancı sanat eserlerinin sanatçılarına olan ilgi” alt teması da katılımcılar arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bulgulardan bu konuda fikir belirtmeyen katılımcı sayısı en fazladır. İkinci sırada bulunan, çağdaş dönem sanatçılarına duyulan ilginin, diğer dönem sanatçılarından daha fazla olduğu görülmüştür. Özellikle, Çağdaş Sanat Akım’ının

öncülerinden olan, Vincent Van Gogh'un katılımcılarca bilinirliğinin fazla olduğu ve önemsendiği dikkat çekmektedir. En az ilginin, Günümüz sanatına ve sanatçılara olduğu görülmüştür. Fakat bu durum, güncel sanatı sevimsiz bulma veya bilmeme kaynaklı değil, 4. Sınıf görsel sanatlar öğretmen adaylarının, günümüz sanatının uygulama tekniklerine ve tarzına alışkın olmamalarından kaynaklanmaktadır.

Karasu'nun (2021) çalışmasında da post modern ve günümüz kavramsal sanatının görsel sanatlar öğretmen adaylarının bakış açısını ve anlamlandırma becerilerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır. Çalışmasında katılımcı grup olarak belirlenen görsel sanatlar öğretmen adaylarının, kavramsal açıdan güncel sanat hakkında bilgi sahibi olmaya istekli oldukları görülürken, bu akımlarla ilgili uygulamalarda bulunan, çalışmalar ortaya koyan kişilerin azlığına dikkat çekilmiştir. Araştırmacı, mevcut sanat eğitiminin ve alt yapısının güncel sanat ve fikir sanat akımlarını gerçekleştirmek için yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Araştırmamızda da güncel sanatın uygulanma noktasındaki sıkıntılara dair sonuçlar, Karacasu'nun araştırmasını desteklemektedir.

“Katılımcıların çevrelerindeki eserlere karşı algıları” ana teması altında yer alan, katılımcılar tarafından ilgi duyulan yerli sanatçılar alt temasının tercih oranı diğer alt tema olan katılımcılar tarafından ilgi duyulan yabancı sanatçılara göre azdır. Yerli sanat dönemlerinde çağdaş sanat dönemi en fazla ilgi duyulan sanat dönemidir. Çağdaş dönem Türk Sanatında, özellikle Cumhuriyet'in ilk dönemlerindeki Nuri İyem ve eserlerinin bilinirliği öğrenciler arasında fazladır. Bu durum katılımcıların köyde yaşama olan ilgisi ve İyem'in eserlerindeki figürleri farklı bulmalarıyla ilgili olabilir. Günümüz yerli sanatçılarından Refik Anadol'da sosyal medyanın etkisiyle az da olsa bilinirliği olan bir sanatçıdır.

Araştırmanın ikinci alt problemini oluşturan, Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, çevrelerindeki genel uyaranlara ilişkin görüşleri hakkındaki sonuçlar şöyledir: Katılımcıların çalışmalarında etkilendikleri genel uyaranlar incelendiğinde, bu durumu, dışsal uyaranlar ve içsel uyaranlar olmak üzere iki temada incelememiz gerektiği görülmektedir. “Dışsal uyaranlar” alt temasında, katılımcıları en çok, çevrelerindeki tüm görsellerin ve yapıların etkilediği sonucuna varılmıştır. Görsel öğelerden gerek iki boyutlu olanlarının gerek üç boyutlu olanlarının, katılımcıların görme duyusu üzerinden bilinç ve bilinç altları üzerinde etkili olan en önemli dışsal uyaranlar olduğu açıkça görülmektedir.

Phillips'in (1997) çalışmasında, Yirminci yüzyıl ortasında yapılmış, bilinçaltını uyaran popüler çalışmalardan biri olan, 1957 yılında James Vicary'nin yapmış olduğu deneyi araştırmıştır. Araştırmacı, Vicary'nin yetenekli bir Pazar araştırmacısı olarak

bilinçaltını; görsellerin, özellikle görsel iletişim araçlarından sinemanın nasıl etkilediğini deneysel bir çalışmayla ortaya koymuştur. O dönem gösterimde olan bir sinema filminde, film rulosuna gerçek görsellerin arasına gizlenmiş mesaj veren görselleri ekleyip izleyiciye sunmuştur. Gizlenen bu görsel mesajlar, izleyici insanların bilinçaltına etki ederek, tüketim alışkanlıklarını bile etkileyecek düzeyde olduklarını göstermiştir. Çalışmamızda da en etkili dışsal uyaranın karşılaşılan görsel öğeler olması, ilgili araştırmayla desteklenmektedir.

Araştırmamızda, katılımcılar arasında, doğadaki; canlı, cansız varlıklar ve coğrafi oluşumların yanında deprem afeti gibi büyük doğa olaylarının etkisi ikinci önemli dışsal uyaranlardır. Özellikle Empresyonizmden etkilenen ve hızlı resim yapmayı seven katılımcılar figürsüz doğa manzarası resimlerini tercih etmektedirler. Katılımcılar, kullandıkları görsel öğeleri doğadan almaktadırlar. Araştırmada, fiziksel uyaranların en önemli üçüncü dışsal uyaran olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fiziksel uyaranlarda, katılımcılar üzerinde; sesli betimlemelerin, müziğin ve ışık öğesinin etkili olduğu tespit edilmiştir.

Yeğnidemir'in (2019) çalışmasında da sanatsal üretimin bir eylem olarak nasıl ortaya çıktığı, üretim sürecinin nasıl geliştiği üzerinde durulmuştur. Araştırmasında, yaratıcılık ve yaratım olarak adlandırdığımız olguların bakmak, anlamak, tanımak, içselleştirmek ve bellek gibi kavramlarla olan ilişkisini tartışarak ortaya koymak amaçlanmıştır. Sonuç olarak araştırmacı, sanatsal yaratıcılık üzerinde: yaratıcılığın doğasının ve yaratıcı süreçlerin, yaşamsal döngülerin ve insanın doğayla olan ilişkisinin, doğadaki unsurların etkisini ve önemini göstermeye çalışmıştır. Bu araştırma da bu unsurları destekleyen veriler ortaya koymuş, insanı etkileyen dışsal uyaranları ve dışsal uyaranların insanların ortaya çıkardığı sanatsal çalışmaları nasıl etkilediğine cevaplar aramıştır.

Güven'in (1996) çalışmasında; insan beyninde algının ve yanılsamanın oluşumu, algılamanın duyularla bağıntısı üzerine durmuştur. Araştırmacı, duyuların sanat eğitimindeki önemini vurgulamaktadır. Burada da çalışmamızdaki genel uyaranların, sanatsal çalışmalardaki etkisinin önemi desteklenmektedir.

İçsel uyaranlar alt temasında ise katılımcılar üzerinde en etkili olan içsel uyaran, kişinin kendi duygusal durumlarıdır. Burada duygusal durumlarla kastedilen katılımcıların içsel mutlulukları, heyecanları, üzüntüleri gibi duygularıdır. Bu duygular, katılımcıların çalışmalarına başlamalarından önce veya çalışmaları esnasında etkili olup, bu duyguların etkisinde bir sanat çalışması ortaya koydukları sonucuna varılmıştır.

Mahlmann'ın (1970) çalışmasında da görsel sanatlar eğitiminde, lisans düzeyi öğrencilerinde: öğretmenin rolü, dışsal faktörlerin öğrenci önyargıları üzerindeki etkisi, psikolojik faktörler, çizim sürecindeki çalışma stratejileri ve genel olarak çizim sürecini

etkileyen içsel uyaranların daha iyi anlaşılmasına ilişkin açıklamalar yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma sonucunda içsel uyaranların etkisinin gücüne dair önemli veriler elde edilmiştir. İlgili çalışmalarda kişilerin hislerine göre tasarım anlayışlarının değiştiğine dikkat çekilmiştir. Araştırmamızda da en kuvvetli içsel uyaran olarak duygusal durumların çıkması Mahlmann'ın araştırma sonuçlarıyla uyusmaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturan Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, atölye çalışmalarını etkileyen unsurlara ilişkin görüşleri, hakkındaki sonuçlar şöyledir: Katılımcıların atölye çalışmalarını etkileyen unsurlar incelendiğinde, kaygı unsuru diğer disiplinlerin etkisi ve çevrelerindeki arkadaşlarının sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler temaları belirlenmiştir. Kaygı unsurunda, kullanılan boya tekniğine duyulan kaygı ve malzeme temini kaygısı, ilk sırada gelmektedir. Özellikle, normal liselerden gelen öğrencilerde yağlı boyaya alışma aşaması zorlu geçmektedir. Güzel sanatlar liselerinden gelen öğrencilerde bu durum daha az yaşanmaktadır. Bazı katılımcıların da ailesinde yağlı boya resim yapan birinin olması nedeniyle yağlı boyaya alışma süreçleri kolay olmuştur. Malzemeye ve tekniğe alışmadaki rahatlığın, kişinin erken dönemde ilgili unsurlarla karşılaşmasıyla doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir.

Bu durumda, yine Güven'in (1996) çalışmasında, sanat eğitime, okul öncesi dönemden başlanması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Çocuklarda sağlıklı sanat gelişimi için belli bir dönem boyunca dogmatik düşüncelerden ve kalıplardan arındırılmış bir eğitimin öncelikli olduğu ve bunu bireyde kalıcı bir davranış biçimine dönüşmesi gerektiğini belirten görüşüyle, bu çalışmada sonucuna ulaştığımız; erken yaşta başlanan sanat eğitiminin gerekliliğini desteklemektedir. Araştırmacı özellikle yaratıcılığın geliştirilebilmesi için sanat eğitiminde, görsel algılama olgusuna öncelik tanıyan bir program izlenmesi gereğini tespit etmiştir.

Güncel olarak, Yüncü'nün (2024)'nün çalışması da Tasarım Odaklı Düşünme Modeline göre 3 boyutlu bir oyuncak olan yap-bozlarla tasarlanan eğitim programının çocukların, görsel algı beceri gelişimleri ve özgüvenlerinin artması üzerindeki etkisinin yüksek olduğunu göstermektedir. Erken yaşlarda sanat eğitimini destekleyen pratiğe dayalı uygulamaların önemi birçok çalışmada incelenmiştir. Bu husus da erken yaşta sanat eğitime başlanarak, bireylerde üretme özgüveninin artırılmasıyla kaygı durumunun azaltılmasının sağlanması, araştırmamızda da desteklenmektedir.

Ayrıca Saydam'ın (2022) günümüz teknolojik araçlarının doğru kullanılması durumunda, görsel sanatlar öğretimini ve birçok farklı disiplinin öğretimini ilgi çekici hale

getirdiği ve kolaylaştırdığı belirtilmiştir. Çocuklar için, hazırlanan eğitici dijital oyunlar ile desteklenmiş görsel algı eğitiminin, çocukların görsel algı gelişimleri üzerindeki etkisinin yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Bu sayede farklı disiplinlerde kullanılan görsel öğelerin, bireylerin öğrenme becerilerini artırdığı belirtilmiştir. Görsel öğelerin çeşitli teknolojilerle desteklenerek kullanılmasının önemi, araştırmamızdaki temalardan olan katılımcıların sanat çalışmalarını etkileyen, dışsal uyaranlardan görsel materyallerin baş etken olarak ortaya çıkmasından anlaşılmaktadır.

Haanstra'nın (1996) çalışmasında da sanat eğitiminin; görsel-uzamsal yetenek gelişimi üzerinde en yüksek etkiye sahip olduğu gurubun küçük çocuklar olduğu verisine ulaşmıştır. Bu çalışma da sanat eğitiminin, kişilerin erken yaş dönemlerinde faydalı olduğu verisini desteklemektedir. Katılımcıların atölye çalışmalarını etkileyen unsurlar ana temasının, alt teması olan diğer disiplinlerin etkisinde, müze kültürü dersinin, ilk sırada olduğu görülmektedir. Özellikle katılımcıların lisans öğrenimlerinde yer alan müze ve müze kültürü dersinin etkisinin fazla olduğu gözlemlenmiştir. İlgili ders kapsamında gerçekleştirilen, Denizli İline yakın konumda olan, Aydın İli, Karacasu İlçesi, sınırlarındaki Roma dönemine ait, Antik bir kent olan Afrodisias'a yapılan gezi katılımcılar üstünde önemli bir iz bırakmıştır. Özellikle antik kentteki müzeler ve müzelerin içindeki antik heykeller büyük ilgi çekmiştir.

Boran'ın (2020) çalışması da bu durumu desteklemektedir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının teorik derslerinin; pratik yapma, yerinde görme gibi uygulamalarla yoğun biçimde desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu sebeple Müze Eğitimi gibi derslerin etkinliğinin artırılması gerektiği sonucuna varmıştır. Araştırmacı, sergilenen sanat objesi ne kadar güzel olsa da sergilendiği ortam ve kaide gibi özellikler iyi seçilmediyse etkisinin azaldığına da vurgu yapmıştır. Katılımcıların atölye çalışmalarını etkileyen unsurlar ana temasının, alt teması olan katılımcıların çevrelerindeki sanat çalışmalarına karşı duyulan tepkiler kısmında, atölyedeki arkadaşlarıyla olan çalışma deneyimlerinin, özellikle sanat alanındaki kendi aralarındaki görüşmelerin ve paylaşımların, katılımcıların sanatsal gelişiminde önemli olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturan Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, Resim ana sanat atölye dersi kapsamındaki, atölye çalışmalarının sonucunda vermek istedikleri mesajlara ilişkin görüşleri hakkındaki sonuçlar şöyledir: Katılımcı grubunun uygulama çalışmalarının sonucu olarak sanat izleyicilerine vermek istedikleri mesajlarla birlikte, sanat atölyesi dersindeki uygulamaların kazanımları konusunda görüşler alınmıştır. Katılımcıların çalışmalarıyla vermek istedikleri mesajlarda, duygusal durumları

aktarma birinci sıradadır. Sırasıyla bilişsel durumları aktarma ve son sırada kişisel özelliklerini aktarma durumları gelmektedir. Katılımcıların duygusal durumlarını aktarmada istekli olmaları, çalışmalarındaki duygu durumların izleyen kişilerde de hissedilmesini istediklerinden ileri geliyor olabilir. Katılımcıların atölye çalışmalarının sonucu olarak elde ettikleri kazanımlar en fazla sanat tekniği gelişiminde olmuştur. Bu unsorda bulundukları atölye ortamının imkânları, atölye hocalarının bilgi ve birikimleri ve kendi aralarındaki sanatsal paylaşımlarının etkili olduğu görülmüştür.

Haanstra'nın (1996) çalışmasında ulaştığı sonuç olan, sanat eğitiminin yetişkin bireylerde, estetik algı üzerindeki etkisinin yüksek olduğu tespiti de çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlarla paralellik göstermektedir. Araştırmacı tarafından, tarihe mal olmuş önemli sanat eserleri ile öğrencilerin atölyedeki sanat çalışmalarının birlikte değerlendirilmesinin, estetik özelliklerin algılanmasını ve sanat çalışmasının neler anlattığını öğretmede en etkili yöntem olduğu sonucuna varılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin öneriler; Güncel sanatın görsel sanatlar öğretmeni adayları için, uygulanabilirliğinin artırılması için, imkân ve yapıların geliştirilmesi sağlanabilir. Bu konuda çalışacak öğrencilere mekân ve malzeme temininde yol gösterici olunabilir. Geri dönüşüme olanak veren malzemelerin kullanımı teşvik edilebilir. Yabancı sanatçılardan belirli bir kısmının neden öne çıktığı araştırılabilir. Onları diğerlerinden farklı kılan unsurlar belirlenebilir. Kimliğinden ve sanat tarzından az bilgi sahibi olunan sanatçıların tanıtımında etkili başka yöntemler geliştirilebilir. Aynı şekilde Türk Sanatı, Türk İslam Sanatı, Osmanlı Dönemi Sanatı, Cumhuriyet Dönemi Sanatı ve Yirmi birinci Yüzyıl Sanatıyla ilgili, kimliği ve eserleri bilinen sanatçıların, yabancı sanatçılar kadar tanıtımı yapılabilir. Örneğin Osman Hamdi Bey yağlı boya serisi, Şeref Akdik serisi fırçaları, Abidin Dino serisi eskiz defterleri, vb. gibi materyallerle hem sanatçılarımızın adı duyurulabilir hem de yerli materyallerin kullanımı yaygınlaştırılabilir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin öneriler; bu durumla ilgili erken öğrenim dönemlerinden itibaren, görsel sanatlar dersinin saati arttırılarak, yağlı boya akrilik boya gibi inceltilerek kullanılan boyalar öğrencilere tanıtılabilir. Fırça teknikleri ve kullanım tarzları öğretilir. Spatula tekniği pratik olarak gösterilebilir. Sanat atölye dersleri dışında, teknik uygulama dersleri de müfredatta konularak, sanat eğitimi ile ilgili olan, malzeme bilgisi ve malzeme kullanma becerisi eğitimi üzerine ağırlık verilebilir. Bu derste, çalışma sonucu ortaya çıkan ürün estetiği ve sanatsal değeri gözetilmeksizin uygulamalar yapılabilir. Bu

sayede malzeme bilgisinde, sanat eğitimi lisans düzeyinde kullanılan, boyaların; kimyasal özellikleri, doğada nasıl davranış gösterdikleri ve etkileri üzerine çok detaya kaçmadan hem teorik hem uygulamalı bilgiler verilebilir. Örneğin öğrencilere kendi kendilerine nasıl tuval yapabilecekleri öğretilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin öneriler; bu konuda müze dersinin ve kapsamındaki müze gezilerinin lisans öncesi eğitim dönemlerinde de yoğun bir şekilde gerçekleştirilmesi olumlu olacaktır. Görsel sanatlar dersi kapsamında öğrencilerin müzedeki heykelleri resmetmeleri önemli bir deneyim olabilir, bu sayede Roma dönemi, Helenistik dönemi, çeşitli sanat dönemleri vb. gibi konular ve dönemlerin eserleri hakkında bilgileri artabilir. Heykel tekniği, desen bilgisi, anatomi bilgisi öğrencilerde gelişme gösterebilir. Sanat çalışmalarının oluşturulması ve kaliteli bir sanat çalışması ortaya koymak için kullanılan sanat malzemelerinin hem uygun fiyatlı hem kaliteli olması hayati önem arz etmektedir. Bunun için ülkemizde, yerli malı kaliteli, sanat malzemesi üretimi ve kullanımı teşvik edilebilir. Bu sayede maliyetler azaltılarak, sanat malzemesine ulaşım kolaylaştırılabilir. Ayrıca Atölye ortamlarının sağlıklı fiziksel koşullara kavuşturulmasıyla, lisans sürecinde eğitim gören görsel sanatlar öğretmen adaylarıyla etkili bir çalışma ortamı sağlanmasının önemi ve bu sayede ortaya çıkan çalışmaların sonucu, bu konuda yetersiz olan diğer ilgili başka fakültelere ve yöneticilerine, örnek gösterilebilir. Atölye çalışmalarında lisans düzeyinde görsel sanatlarla ilgili uygulamalı eğitim veren öğretim görevlilerinin tecrübesi, yetkinliği ve yeteneğinin çok önemli olduğu yüksek lisans eğitimi sürecinde öğrenim gören bireylere aşılanabilir. Yüksek lisans öğrenimleri boyunca literatür yanında sanatsal çalışmalarına ara vermeden çalışmaları ve gelişimlerini artırmaları önerilebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin öneriler; araştırmamızdaki görsel sanatlar öğretmen adaylarının, lisans eğitimleri son sınıfta tarzlarının, tekniklerinin geliştiği ve anlatmak istediklerini yansıtmada başarısında büyük yol kat ettikleri görülmektedir. Görsel sanatlar öğretmenliği lisans son sınıf öğrencilerini, bu dönemde eserlerini sergilemeleri konusunda cesaretlendirmek, bu hususta gerekli fiziksel ortamı, sosyal bağlantıları kurmak gerekmektedir. Bunun için öğretim görevlilerince veya kendi sanat topluluklarınca, üniversite rektörlüğü, il idari ve yerel yöneticileriyle görüşülerek, önemli günlerde, sanatsal etkinlikler ve sergi düzenlemeleri gerçekleştirilebilir. Bu tarz etkinliklerle görsel sanatlar öğretmeni adaylarının, ilgili sanat izleyicisiyle, diğer sanatçılarla ve sanat eleştirmenleriyle etkileşim kurması sağlanabilir. Bu sayede görsel sanatlar öğretmen adayları, kendi sanat çalışmalarının etkilerinin farkına varacak ve kendilerine olan güvenleri artacaktır.

KAYNAKLAR

- Akar, Ü. ve Doraj, P. (2023). Gestalt İlkeleri Bağlamında Dört Bahçe Sistemi Yapılarının Analizi (Taç Mahal Örneği). *Black Sea Journal of Engineering and Science*, 6(2), 132-142. <https://doi.org/10.34248/bsengineering.1243058>
- Arıkan, A. (2008). *Grafik Tasarımda Görsel Algı*. İstanbul: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Atabay, S. (2011). Birbirini Anlamak Birlikte Çalışmak Ortak Hedefimiz Geleceğimiz Kuşaklar, Erişim Yeri: <http://www.tedkarabuk.k12.tr/Kusaklar.pdf>, Erişim Tarihi: 05.05.2014. (Alt. M. H. Mücevher ve Erdem, R.) (2018). X Kuşağı Akademisyenler İle Y Kuşağı Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Algıları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9(22). 60-74. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.391745>
- Atalayer, F. (1994). *Görsel Sanatlarda Estetik İletişim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Balaban Salı, J. (2012). Verilerin toplanması. A. Şimşek (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. (1. Baskı, s. 134-161). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Balcı, S. K. (2015). Sanat Eğitimi Alan Bireylerde Estetik Algı Oluşturmak İçin Görsel Kültür Eğitiminin Gerekliliği *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş*, 465-477.
- Berg, B.L. & Lune, H. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (çev. edit. A. Arı). (9.Baskı, s. 14-20). Konya: Eğitim Yayınevi. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 2016).
- Berger, J. (2016). *Görme Biçimleri*. (22.Baskı, s. 129-154). (çev. Y. Salman). İstanbul: Metis Yayınevi. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1972).
- Boran, İ. (2020). *Görsel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Çevrelerindeki Sanat Objelerine İlişkin Görsel ve Estetik Algılarının Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bozkurt, N. (1995). *Sanat ve Estetik Kuramları*, (2. Baskı). İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Corrine, G. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş*, (3. Baskı). (Çev. Edit. A. Ersoy, P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1991).
- Crandall, K. B. (2006). *Invisible commercials and hidden persuaders: James M. Vicary and the subliminal advertising controversy of 1957*. University of Florida, Department of History, Undergraduate Honors Thesis, Florida/U.S.A. http://plaza.ufl.edu/cyllek/docs/KCrandall_Thesis2006.pdf. sayfasından erişilmiştir.
- Çotuksöken, B. (2008). Eğitim Felsefesinde Son Gelişmeler. *Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nde Eğitimin Çağdaş Değerlerle İrdelenmesi Çalıştayı*, 1-3 Mart, 25-30. Ankara.

- Darıcı, S. (2015). Dijital Oyunlarda Kullanılan Subliminal Mesajların Gerçeklik Algısı Üzerindeki Etkilerine Yönelik Bir Çalışma: Gerçeklik Eşiği Kavramı. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/14*, 181-202. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8778>
- Demirel, Z. H. (2021). Çalışma Hayatında Geleceğin İnsan Kaynağı: Alfa Kuşağı. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1796-1827. <https://doi.org/10.26466/opus.895924>
- Doğan, H. (1989). *Spastik Tip Cerebral Palsy'li Çocuklarda Görsel Algı Gelişimi ve Frostig Görsel Algı Eğitime Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, M.H. (1998). *Estetik*. (s. 145). İzmir: Dokuz Eylül Yayın Evi.
- Downing, K. (2006). Next Generation: What Leaders Need To Know About The Millennials”, *LIA (Leadership in Action)*, 26(3), 3-6. Alt. Sayılık, A, H. Serdar. (2021). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 79, 1137-1161. <https://doi.org/10.17755/esosder.842683>
- Er, E. G. (2009). Siber kültürde bedenın görsel sunumu:Serial Experiments lain adlı anime üzerine bir çözümleme”. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*. 1(36), 71-91. <http://hdl.handle.net/20.500.12627/24331> sayfasından erişilmiştir.
- Erinç, S.M. (1998). *Sanat psikolojisine giriş*. (s. 55-83). Ankara: Ayraç Yayın Evi.
- Ertan, G. ve Sansarcı, E. (2017). *Görsel sanatlarda anlam ve algı*. İstanbul: Alternatif Yayınları.
- Farthing, S. (Ed). (2014). *Sanatın tüm öyküsü*, (çev. G. Aldoğan). (2. Baskı, s.178-179). İstanbul: Hayalperest Yayın Evi, (Orijinal çalışmanın basım tarihi 2010).
- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B., Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güven, H.N. (1996). *Resimde Görsel Algılama*, Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Haanstra, F. (1996). Effects of art education on visual-spatial ability and aesthetic perception: A quantitative review. *Studies in art education a journal of issues and research*, volume 37. Issue 4. 197-209.
- Hançerlioğlu, O. (1982). *Felsefe sözlüğü*. (s. 364). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Johnson, B. & Christensen, L. (2014). *Eğitim araştırmaları. Nicel, nitel ve karma yaklaşımlar* (çev. ed. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 2010).
- Karadağ, Ç. (2004). *Görme kültürü: Görüntüler evreni*. (1. cilt). Ankara: Doruk Yayınları

- Karasu, A. (2021). *İstanbul'da Resim-İş Öğretmenliği Okuyan Lisans Öğrencilerinin Güncel Sanata Dair İlgi ve Algı Düzeylerinin Yaratıcılıkları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 1, 68-86.
- Kavuran, T. (2003). Sanat ve Bilim'de Gerçek Kavramı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 225-237.
- Kılıcı, Ş. (2009). *Tüketim toplumunun bir formu olarak çizgi filmlerde çocukluk ve toplumsal cinsiyet temsilleri: Barbie, Bratz ve Winx Club*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Koç, H. (2010). Coğrafya Eğitiminde Harita Algısı ve Kullanımı, *Milli Eğitim Dergisi*, 187, 146-158.
- Koç, H. ve Bulut, İ. (2014). Gestalt Kuramının Öğrencilerin Harita Okuma ve Yorumlama Beceri Düzeyleri Üzerine Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir İnceleme. *Marmara Coğrafya Dergisi* (30). 1-19. <https://doi.org/10.14781/mcd.26337>
- Küçükbezirci. Y. (2013). Bilinçaltı mesaj gönderme teknikleri ve bilinçaltı mesajların topluma etkileri, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*. Ankara-Turkey, Volume 8/9, 1879-1894. <https://acikerisim.selcuk.edu.tr/server/api/core/bitstreams/19a2eb78-4e32-4a8a-b098-e5252bd1978f/content> sayfasından erişilmiştir.
- Locher, P. J. (1995). A Measure of the Information Content of Visual Art Stimuli for Studies in Experimental Aesthetics. *Empirical Studies of the Arts*, 13(2), 183-191. <https://doi.org/10.2190/GMV3-PPWN-LU41-NQVU>
- Mahlmann, J. J. (1970). *The Effect Of Various Visual Stimuli On The Drawings Of College Students*. The Pennsylvania State University. Depertmant of Art Education. The Graduate School Thesis. Pennsylvania/U.S.A.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayınları. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1988).
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (2015). *Nitel veri analizi*. (çev. ed. S. Akbaba ve A. Ersoy) Ankara: Pegem Akademi. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1986).
- Önal, M. A. (2013). Metinlerarasılık bağlamında müzik sanatında alıntı ve yeniden üretim. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (17), 69-79. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/215778> sayfasından erişilmiştir.
- Özsoy, V ve Alakuş, A.O. (2009). *Görsel Sanat Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*. (1. Baskı, s. 17-18). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Parsa, A. F. (2004). İmgenin Gücü ve Görsel Kültürün Yükselişi. *Anadili Dergisi* 33: 59-71
- Parsa, A. F. (2007). Görsel Okuryazarlık: Görselleri Okuma Değerlendirme ve Yaratma Süreci. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi* (2), 111-127.
- Phillips, M. J. (1997). *Ethics and manipulation in advertising*: p (21). Connecticut, United States: Greenwood Publishing Group.
- San, İ. (2019). Sanat Eğitimi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 15(1), 215-226. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000828
- Saydam, Y. (2022). *Eğitici Dijital Oyunlar ile Desteklenmiş Görsel Algı Eğitiminin Çocukların Görsel Algısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Seeley, W. P. (2006). *Naturalizing Aesthetics: Art and the Cognitive Neuroscience of Vision*. *Journal of Visual Art Practice*, Vol.5(3). (Alt. S.K. BALCI). (2015). Sanat Eğitimi Alan Bireylerde Estetik Algı Oluşturmak İçin Görsel Kültür Eğitiminin Gerekliliği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş*, 465-477.
- Şimşek, E. (2020). *Kırmızı Saçlı Kadın'da Metinlerarasılık ve Psikoanalitik Eleştiri Açısından Orhan Pamuk'un Romancılığı*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir.
- Şimşek, S. Alkan, V. ve Erdem, A. R. (2013). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 63-73.
- Tanrıöğen, A. ve Sarpkaya, R. (2010). *Eğitim bilimlerine giriş*. (2. Baskı, s. 3-4). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Temizyürek, F. ve Acar, Ü. (2014). Çizgi filmlerdeki subliminal mesajların çocuklar üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE e-ISSN: 2147-1606 Vol 3* (3), 25-39. <https://doi.org/10.30703/cije.321348>
- Tülüce, H. A. (2021). Kavram ve İmge Özelinde Hegel'in Estetik Anlayışı. *Din ve Bilim-Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 4/1 (June 2021), 6-16. <https://doi.org/10.47145/dinbil.913347>
- Türk Dil Kurumu. (2023). *Büyük Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Yeğnidemir, B. (2019). *Görsel Algının Sanatsal Yaratıcılık ve Tasarım Duyarlılığı ile İlişkisinin İncelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11.Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2018). Sanat Bilincinin Dili Olarak Estetik. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi Gelenekten Geleceğe Sayı* 33-34, 63-75.

- Yılmaz, A. ve Kaya, A. (2023). Görsel İletişim Tasarımında Görsel Algı Kuramlarının Değerlendirilmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 3009-3032.
- Yüksel, R. (2002). Plastik Sanatlar ve Algıda Yanılsama. *Anadolu sanat dergisi*, sayı:12 176-197. (Hakemli Dergi).
- Yüncü, S. (2024). *Tasarım Odaklı Düşünme Modeline Göre Legoların Beş Yaş Okul Öncesi Çocuklarının Görsel Algı Beceri Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi* Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.
- Zeman, A. (2006). *Bilinç Kullanım Kılavuzu*. (çev: G. Koca). (1. Baskı, s. 82). İstanbul: Metis Yayın Evi, (Orijinal çalışmanın basım tarihi 2010).

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu Örneği

ÖĞRETMEN ADAYI GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, benim adım Arif Tüzün. Pamukkale Üniversitesi'nde, Resim-İş Eğitimi Programı'nda Yüksek Lisans yapıyorum ve “Görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının, çevrelerindeki görsel uyaranların, eserleri üzerine etkisinin incelenmesi” konulu tez çalışmasını yürütmekteyim.

Görüşmeye zaman ayırdığınız içi teşekkür ederim. Bu araştırmadaki amacım, Görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının, çevrelerindeki görsel uyaranların, eserleri üzerine etkisinin incelenmesi ilişkin görüşlerini ve önerilerini almaktır. Sizin görüşleriniz bu çalışmamın temelini oluşturmaktır. Görüş ve önerilerinizi almak için on iki soruluk görüşme formu hazırladım.

- Bu formdan elde edilecek her türlü bilginin sadece bu araştırmada kullanılacağını ve eğitimciler ile ilgili tüm bilgiler gizli tutulacaktır.
- Görüşmeyi izin verirseniz kayıt altına alacağım.
- Sormak veya belirtmek istediğiniz bir şey olursa sorulara başlamak istiyorum.

Araştırmacı

Arif TÜZÜN

E mail:

Görüşme Tarihi:

ÖĞRETMEN ADAYI GÖRÜŞME FORMU KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () a. Kadın () b. Erkek

2. Yaşınız:

3. Orta Öğrenim Mezuniyetiniz (Hangi Tür Liseden Mezunsunuz)?

ÖĞRETMEN ADAYI GÖRÜŞME SORULARI

Tez Konusu İle İlgili Bireylere yönlendirilecek Sorular:

Soru 1: Çevrenizdeki sanat eserlerine karşı algınız nasıldır?

Soru 2: Sizi görsel olarak, dışsal uyaranlar nelerdir, içsel uyaranlar nelerdir?

Soru 3: Sanat eseriniz ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Soru 4: Eserinizde seçtiğiniz konuyu, içsel ve dışsal uyaranların etkisinde nasıl oluşturduunuz?

Soru 5: Oluşturduğunuz sanat objesinin, sanat izleyicisine nasıl bir mesaj verdiğini düşünüyorsunuz?

Soru 6: Bir sanat eğitimcisi adayı olarak çevreyi nasıl algılıyorsunuz?

Soru 7: Görsel etkileşimde kaldığınız fikirlerinizi, meslek hayatınızla nasıl bütünleştireceksiniz?

Soru 8: Ne sıklıkta farklı eserler görüyorsunuz, sergi gezebiliyor musunuz?

Soru 9: Başkalarının eserlerini gördüğünüzde nesnelerin sizde yarattığı duygular nelerdir?

Soru 10: Temel tasarım öge ve ilkelerini bu eserlerde görebiliyor musunuz?

Soru 11: Eserinizin sizin için öğretici bir etkisi var mı, sizi nasıl etkiliyor?

Soru 12: Eserinizi oluştururken yaşadığınız teknik kaygılarınız nelerdi? (Kullanılan malzemeye, tekniğe uyum, araç kullanım, kullanılan süre)

Ek 2. Etik Kurul Onay Formu

T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

SAYI: 68282350/2023/05

Toplantı Tarihi: 13.03.2023

Toplantı Sayısı:5

Toplantı Saati: 15:00

KARAR 7-Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 162161019 numaralı öğrencisi Arif TÜZÜN'ün danışmanı Doç. Serdal YERLİ ile birlikte yürüttüğü *"Görsel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının, Çevrelerindeki Görsel Uyarıların, Eserleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi"* konulu tez çalışmasına yönelik başvuru formu ile usul ve etik açıdan verdiği beyan ve ekler tetkik edilmiş olup; proje sahibinin, başvurusunda yer alan bilgi, belge ve taahhütnamelere uygun bilimsel davranışlar sergileyeceği kanaati oluşmuştur. İş bu karar oy birliği ile alınmıştır.

ASLI GİBİDİR

13.03.2023

Ek 3. Genel Kodlar Listesi

Sayfa:1

SATIR	1.Görsel Sanatlar Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Çevrelerindeki Sanat Eserlerine Karşı Algıları Nasıldır?
1	Ö1: Masal klasiklerinden çok etkilendim. Çocukluk çağımdan şu yana kadar eserlerimde kullandığım görsel öğeler hep bu tür görsel
2	kaynaklardan gelmektedir. Ayrıca masallarla ilgili çizgi filmleri de çok severdim onların da çok etkisi oldu.
3	Ö2: Çocukluğumdan beri sanat tarihine ve antik eserlere ilgim var. Hep araştırıyorum bu konu üzerine. Heykelleri, heykeltıraşları,
4	ressamları fotoğrafçıların belgesellerini takip ederdim. Sanatçıların filmlerini izlerdim. Sanatçılardan, Van Gogh resimlerini
5	seviyorum. Empresyonist dönem giriş dönemi, 19 yüzyıl sonlarını seviyorum. Roma dönemi heykellerini seviyorum. Freskleri
6	seviyorum. Rönesans döneminden de Michelangelo'nun eserlerini seviyorum.
7	Çağdaş sanat ve fikir sanatı, Bölümümde daha fazla tanıdım. Özellikle son sınıfta, Kavramsal Sanat ve Çağdaş Sanat hakkında Prof.
8	Dr. Feryal Beykal ORHUN Hocam çok yardımcı oldu. Önceden bu tarz akımları saçma buluyordum. Öğrendikçe hoşuma gitti.
9	Performans Sanat, Yoksunluk Sanatı, Yerleştirme Sanatı ve Sanatçıları hakkındaki ufku bu sene daha da arttı. Bu alanlar sanatın
10	alanını genişletiyor ve tuvalden çıkıp farklı alanlarda eserler üretildiğini görüyoruz. Beni düşünmeye sevk ediyor. Farklı düşünceler
11	hissediyorum. Yeni fikirler üretmemi sağlıyor ve şaşırtıyorum.
12	Çocuklar için yapılan reklam filmlerini görsel olarak çok doğru bulmuyorum. Gerek içerik olsun gerek görsel olsun ülkemizdeki
13	animasyonların çizgisini ve estetiğini sevmiyorum ve kalitesiz buluyorum.

14	Ö3: Müzedeki eserleri, heykelleri seviyorum. Klasik dönem eserleri seviyorum. kâğıt sanatından etkileniyorum. Cumhuriyet dönemi
15	Türk ressamaları seviyorum. Nuri İyem gibi.
16	Post modern sanatı, çağdaş sanatı kendime uygun bulmuyorum. Köy manzaralarını özellikle gördüğüm Anadolu kırsal mahallerini,
17	yansıtma tekniği ile resmediyorum.
Sayfa:2	
18	Ö4: Klasik dönem sanat anlayışları ve Güncel sanat anlayışlarını sentezliyorum. Karma olarak bu sanat dönemlerinin, eserlerinden
19	ilham alıp kendi eserlerime uyarlıyorum ve kullanıyorum. Anadolu motifleri ve aile kavramı benim için önemli. Figürlerde anatomik
20	olarak hata yapmamaya çalışıyorum.
21	Medyada kullanılan görselliği kötü buluyorum. Hiç sanat olarak bulmuyorum. Kitch olarak nitelendiriyorum. Her Çağdaş sanatı,
22	özgürlük adı altında yapılan çalışmaları sanat olarak beğenmiyorum. Teknik olarak da belli güzellikleri taşıması gerektiğini
23	düşünüyorum.
24	Ö5: Dış mekân resimleri yapıyorum. Denizli'deki eski mimari eserleri seviyorum. Eski Yapıları daha çok seviyorum, Antik
25	Dönemdeki, Osmanlı mimarisi, Mimar Sinan'ın eserleri olsun eski Konaklar olsun kullanmaya devam edeceğim. Bu çok hoşuma gitti.
26	Antika eşyaları seviyorum eski dönem onlara ilgim var görsel ve estetik olarak.
27	Ö6: Geleneksel Sanatı sevdiğim için, çevremdeki çabuk tüketilen görsellerden hoşlanmıyorum. Bana yokluk hissi veriyor. Bu
28	nedenlerden dolayı Çağdaş Sanat ve Post Modern sanat ilgimi çekmiyor. Gördüğümü çiziyorum bu nedenle de soyut sanat, sürreal
29	sanat eserleri, ilgimi çekmiyor. Müzik olarak da klasik müzik dinlerim zaten.

30	Ö7: Barok dönemle ilgileniyorum. O dönemin karanlık olduğunu düşünüyorum. Işık kullanımını seviyorum. Barok dönemdeki ışığın
31	tonlarını seviyorum. Işığın geliş yönünü önemsiyorum. Günümüz sanatını, performans sanatı yaratıcı buluyorum. Özgün buluyorum
32	ama uygulama olarak ilgilenmiyorum. Günümüz sanatını izleyici olarak seviyorum.
33	Çalışanların ruh hallerini gösteriyor sakın biri mi? Hırçın mı? Duyguları bunu gösteriyor ya da titiz mi? Bunu eserden
34	algılayabiliyorum.
35	Ö8: Güncel sanat, ilgimi çekiyor. Bu alanda çalışma, keşke yapabilsem ama yapamıyorum. Desen ağırlıklı çalışıyorum. Realist
36	çalışamıyorum. O kadar sabırlı değilim.
37	Ö9: Çağdaş sanat değil de 19. Yüzyıl sonu empresyonizm resimleri ilgimi çekti hep. Bu dönem ilgimi çekiyor daha çok, özellikle doğa
38	ve manzara resimlerini seviyorum. Gerçeği yansıtan eserler ilgimi çeker. İnsanın doğasını dışa vuran eserleri takip ediyorum. Monet
39	gibi sanatçıları takip ediyorum.
40	Görsel materyalleri tabi ki inceledim fakat canlı doğayı seviyorum. Görsel olarak manzaraları yüzeysel değil de, formlara, renklere
41	dikkat ederek, sadece gezmek değil detayları da görmeye çalışıyorum, dikkat ediyorum. Aldığım resim eğitimi doğaya farklı bakmamı
42	sağladı.
Sayfa:3	
43	Ö10: Geçmişteki eserler, özellikle Anadolu'daki Roma dönemi heykelleri seviyorum. Rönesans tarzı eserleri seviyorum. Günümüz
44	Sanatçılarından, Refik Anadol var. Onun eserlerini seviyorum. Güncel eserlerden ilham alıyorum. Klasik sanatla, Anadolu sanatını
45	harmanlıyorum. Nuriye İyemi 'in eserlerini seviyorum.

Sayfa:1	
SATIR	1.Görsel Sanatlar Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Çevrelerindeki Sanat Eserlerine Karşı Algıları Nasıldır?
1	Ö1: Masal klasiklerinden çok etkilendim. Çocukluk çağımdan şu yana kadar eserlerimde kullandığım görsel öğeler hep bu tür görsel
2	kaynaklardan gelmektedir. Ayrıca masallarla ilgili çizgi filmleri de çok severdim onların da çok etkisi oldu.
3	Ö2: Çocukluğumdan beri sanat tarihine ve antik eserlere ilgim var. Hep araştırıyorum bu konu üzerine. Heykelleri, heykeltıraşları,
4	ressamları fotoğrafçıların belgesellerini takip ederdim. Sanatçıların filmlerini izlerdim. Sanatçılardan, Van Gogh resimlerini
5	seviyorum. Empresyonist dönem giriş dönemi, 19 yüzyıl sonlarını seviyorum. Roma dönemi heykellerini seviyorum. Freskleri
6	seviyorum. Rönesans döneminden de Michelangelo'nun eserlerini seviyorum.
7	Çağdaş sanat ve fikir sanatı, Bölümümde daha fazla tanıdım. Özellikle son sınıfta, Kavramsal Sanat ve Çağdaş Sanat hakkında Prof.
8	Dr. Feryal Beykal ORHUN Hocam çok yardımcı oldu. Önceden bu tarz akımları saçma buluyordum. Öğrendikçe hoşuma gitti.
9	Performans Sanat, Yoksunluk Sanatı, Yerleştirme Sanatı ve Sanatçıları hakkındaki ufkum bu sene daha da arttı. Bu alanlar sanatın
10	alanını genişletiyor ve tuvalden çıkıp farklı alanlarda eserler üretildiğini görüyoruz. Beni düşünmeye sevk ediyor. Farklı düşünceler
11	hissediyorum. Yeni fikirler üretmemi sağlıyor ve şaşırtıyorum.
12	Çocuklar için yapılan reklam filmlerini görsel olarak çok doğru bulmuyorum. Gerek içerik olsun gerek görsel olsun ülkemizdeki
13	animasyonların çizgisini ve estetiğini sevmiyorum ve kalitesiz buluyorum.
14	Ö3: Müzedeki eserleri, heykelleri seviyorum. Klasik dönem eserleri seviyorum. kâğıt sanatından etkileniyorum. Cumhuriyet
15	dönemi Türk ressamı seviyorum. Nuri İyem gibi.
16	Post modern sanatı, çağdaş sanatı kendime uygun bulmuyorum. Köy manzaralarını özellikle gördüğüm Anadolu kırsal mahallerini,
17	yansıtma tekniği ile resmediyorum.

18	Ö4: Klasik dönem sanat anlayışları ve Güncel sanat anlayışlarını sentezliyorum. Karma olarak bu sanat dönemlerinin, eserlerinden
19	ilham alıp kendi eserlerime uyarlıyorum ve kullanıyorum. Anadolu motifleri ve aile kavramı benim için önemli. Figürlerde anatomik
20	olarak hata yapmamaya çalışıyorum.
21	Medyada kullanılan görselliği kötü buluyorum. Hiç sanat olarak bulmuyorum. Kitch olarak nitelendiriyorum. Her Çağdaş sanatı,
22	özgürlük adı altında yapılan çalışmaları sanat olarak beğenmiyorum. Teknik olarak da belli güzellikleri taşıması gerektiğini
23	düşünüyorum.
24	Ö5: Dış mekân resimleri yapıyorum. Denizli'deki eski mimari eserleri seviyorum. Eski Yapıları daha çok seviyorum, Antik
25	Dönemdeki, Osmanlı mimarisi, Mimar Sinan'ın eserleri olsun eski Konaklar olsun kullanmaya devam edeceğim. Bu çok hoşuma
26	gitti. Antika eşyaları seviyorum eski dönem onlara ilgim var görsel ve estetik olarak.
27	Ö6: Geleneksel Sanatı sevdiğim için, çevremdeki çabuk tüketilen görsellerden hoşlanmıyorum. Bana yokluk hissi veriyor. Bu
28	nedenlerden dolayı Çağdaş Sanat ve Post Modern sanat ilgimi çekmiyor. Gördüğümü çiziyorum bu nedenle de soyut sanat, sürreal
29	sanat eserleri, ilgimi çekmiyor. Müzik olarak da klasik müzik dinlerim zaten.
30	Ö7: Barok dönemle ilgileniyorum. O dönemin karanlık olduğunu düşünüyorum. Işık kullanımını seviyorum. Barok dönemdeki
31	ışığın tonlarını seviyorum. Işığın geliş yönünü önemsiyorum. Günümüz sanatını, performans sanatı yaratıcı buluyorum. Özgün
32	buluyorum ama uygulama olarak ilgilenmiyorum. Günümüz sanatını izleyici olarak seviyorum.
33	Çalışanların ruh hallerini gösteriyor sakın biri mi? Hırçın mı? Duyguları bunu gösteriyor ya da titiz mi? Bunu eserden
34	algılayabiliyorum.

35	Ö8: Güncel sanat, ilgimi çekiyor. Bu alanda çalışma, keşke yapabilsem ama yapamıyorum. Desen ağırlıklı çalışıyorum. Realist
36	çalışamıyorum. O kadar sabırlı değilim.
37	Ö9: Çağdaş sanat değil de 19. Yüzyıl sonu empresyonizm resimleri ilgimi çekti hep. Bu dönem ilgimi çekiyor daha çok, özellikle
38	doğa ve manzara resimlerini seviyorum. Gerçeği yansıtan eserler ilgimi çeker. İnsanın doğasını dışa vuran eserleri takip ediyorum.
39	Monet gibi sanatçıları takip ediyorum.
40	Görsel materyalleri tabi ki inceledim fakat canlı doğayı seviyorum. Görsel olarak manzaraları yüzeysel değil de formlara, renklere
41	dikkat ederek, sadece gezmek değil detayları da görmeye çalışıyorum, dikkat ediyorum. Aldığım resim eğitimi doğaya farklı
42	bakmamı sağladı.
Sayfa:3	
43	Ö10: Geçmişteki eserler, özellikle Anadolu'daki Roma dönemi heykelleri seviyorum. Rönesans tarzı eserleri seviyorum. Günümüz
44	Sanatçılarından, Refik Anadol var. Onun eserlerini seviyorum. Güncel eserlerden ilham alıyorum. Klasik sanatla, Anadolu sanatını
45	harmanlıyorum. Nuriye İyemi'in eserlerini seviyorum.